

2026

KPSS

LİSANS-LİSE
ÖN LİSANS
TÜM ADAYLAR İÇİN

VATANDAŞLIK

VIDEO DERS
NOTLARI



Yasemin Çakıraslan Özkanlı

Yapılan Son Değişiklik ve Düzenlemeler
ile Güncel ÖSYM Müfredatına Uygun



Tamamı Youtube Destekli
Youtube Videolarıyla Birebir Uyumlu



Hangi?
KPSS?

önsöz



Değerli KPSS adayı arkadaşım;

Bu ders notunda video anlatımları ile doğru orantılı, sana vatandaşlık soruları için yeterli ve anlaşılır bilgiler yer almaktadır.

Unutma bu, hayatının belki zor ama son olmayacak sınavı. Gönülünden geçen neyse ve senin için hayırlısı ise gerçekleşmesi dilekleriyle...

Yasemin Çakıraslan ÖZKANLI
HangiKPSS Vatandaşlık Hocası

İçindekiler

1. ÜNİTE	Temel Hukuk Kavramları	5
2. ÜNİTE	Devlet Yapısı ve Türleri	41
3. ÜNİTE	Türk Anayasa Tarihi	49
4. ÜNİTE	İdare Hukuku	87
5. ÜNİTE	İnsan Hakları Hukuku	107
6. ÜNİTE	Uluslararası Kuruluşlar	115
ETKİNLİK	Boşluk Doldurma	123
100 SORUDA GENEL TEKRAR		131

Beni sabırla bekleyen

Kızım'a...

Sana bu yalan dünyada hangi fani hediyeleri bırakırım bilmiyorum ama bil ki bu kitabın ve videoların katkısıyla Türkiye'nin dört bir yanında görevlerini yapacak olan öğrencilerimin duaları ve sevgilerini bırakıyorum.

Annen...

Ve desteğini her zaman hissettiğim yol arkadaşım eşime sonsuz teşekkürler.



KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ÜNİTE 1

Temel Hukuk Kavramları



BİLİNMESİ GEREKENLER

Butlan: Sakatlık/eksiklik

Doktrin: Bilimsel görüş

Edim: Borcun konusu

Emprevizyon: Öngörülmezlik

Gayrimenkul: Taşınmaz mal

Hısımlık: Akrabalık

Hususi: Özel

İbra: Alacaktan vazgeçme

İcap: Teklif

İçtihad: Hukuk yaratma

İfa: Borcun yerine getirilmesi

İllyet bağı: Neden sonuç ilişkisi

İnfisah: Dağılma

Karine: Aksi ispatlanabilir

Kayın hısımlığı: Eşin akrabaları ile hısımlık

Menkul: Taşınır mal

Meşru: Yasal

Muris: Ölen, miras bırakan kişi

Muvazaa: Gizli işlem

Müdafaa: Savunma

Müflis: İflas eden kişi

Taksir: Bilmeden/istemedi

Tecdit: Yenileme

Tereke: Miras

Umumi: Genel

Yaptırım: Tepki

Zaruret hâli: Zorda kalma

SOSYAL HAYATI DÜZENLEYEN KURALLAR

Sosyal hayatın düzen içerisinde akıp gidebilmesi için kurallara ihtiyacı vardır.

Kural dediğimizde, düzen dediğimizde ilk akla gelen hukuk kurallarıdır. Ancak sosyal hayatta düzen sağlayan başka kurallar da mevcuttur. Bu kurallar:



AHLAK KURALLARI (İYİ - KÖTÜ DAVRANIŞLARI)

Sosyal hayat içerisinde insanların başkalarına ya da kendilerine karşı nasıl davranılması gerektiğini düzenleyen kurallar ahlak kurallarıdır. **Objektif ve subjektif** olarak ikiye ayrılır.

→ **Objektif Ahlak Kuralları:** Başkalarına karşı davranışlarla ilgilidir. (Ona karşı → Objektifin “O” harfi “Ona karşı”yı hatırlatsın).

ÖRNEK → Otobüste ihtiyacı olan birine yer vermek.

→ **Subjektif Ahlak Kuralları:** Kendi nefsimize karşı sorumlu olduğumuz davranışlardır. (Sana karşı → Subjektifin “S” harfi “Sana karşı”yı hatırlatsın.)

ÖRNEK → Yalan söylememek
İyi insan olmak
Kötü hisler beslememek



GÖRGÜ KURALLARI (OLAY-DAVRANIŞ)

Olaylar karşısında toplumun çoğunluğunun yöneldiği ortak davranışlardır. Görgü kurallarının diğer adı **adabımuâşeret** kurallarıdır.

ÖRNEK  *Yemek adabı, düğünde takı takmak, bayram ziyareti, kılık kıyafet, selamlaşma*



DİKKAT

Askerin komutanını selamlaması hukuk kuralıdır.

DİN KURALLARI

Allah tarafından peygamberler ve kitaplar aracılığıyla gönderilen kurallardır. Uhrevi ve dünyevi olarak ikiye ayrılır.

Uhrevi Din Kuralları: (Kul-Allah) Ahiret hayatıyla ilgili kurallardır.

ÖRNEK  *Namaz kılmak, oruç tutmak vb.*

Dünyevi Din Kuralları: (Kul-Kul) Dünya hayatıyla ilgili kurallardır.

ÖRNEK  *Hırsızlık yapmamak, yalan söylememek, başkasının malına ve canına zarar vermemek vb.*

ÖRF-ÂDET KURALLARI (DEVAMLILIK-TEKRARLANAN DAVRANIŞ)

Gelenek göreneklerdir. Devamlı ve tekrarlanan kurallar örf-âdet kuralı hâline gelmiştir.

ÖRNEK  *Kına gecesi, gelin alma...*

HUKUK KURALLARI

Toplumsal hayatta kişilerin diğer kişilerle, kişilerin bireylerle olan ilişkilerini düzenleyen maddi yaptırımli kurallar bütünüdür.



DİKKAT

Hukuk kurallarını diğer sosyal kurallardan ayıran önemli ve tek fark yaptırımının maddi olmasıdır.

Hukuk Kurallarının Amaçları

- Kişilerin haklarını korumak ve güvence altına almak
- Adaleti sağlamak
- Toplumsal düzeni korumak
- Toplumda barışı sağlamak
- Toplumdaki yeni değişikliklere cevap vermek



DİKKAT

Toplumsal ihtiyaçları gereği sosyal düzen kuralları -özellikle ahlak kuralları- hukuk kuralına dönüşebilir. Bugün Medeni Kanun'da düzenlenen nafaka yükümlülüğü ahlak kuralları kaynaklıdır. Zaman içinde hukuk kuralına dönüşmüştür.

NAFAKA

Yoksul duruma düşecek olan alt soy, üst soy ve eşe yapılan yardım.

ÖRNEK

Ahmet'in yoksul durumda olan arkadaşına yardım etmemesi ahlak ve din kurallarına aykırıdır fakat Mehmet'in yoksul durumda olan annesine yardım etmemesi ahlak ve din kuralları yanında hukuk kurallarına da aykırıdır.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi kişiler aralarında nafaka ilişkisi varsa (anne, baba ve eş gibi) bu durum hukuk kurallarında düzenlenmiştir.

YAPTIRIM (MÜEYYİDE)

Sosyal hayatı düzenleyen kurallara uyulmadığında karşılaşılan tepkiye yaptırım denir. Maddi ve manevi olmak üzere ikiye ayrılır.

→ **Maddi Yaptırım:** Hukuk kurallarına uyulmadığında karşılaşılan tepkilerdir.

→ **Manevi Yaptırım:** Ahlak, görgü, din, örf-âdet kurallarında uygulanan tepkilerdir.

Sosyal hayatı düzenleyen kurallara uyulmadığında karşılaşılan tepki aşağıdakilerden hangisidir?



ÖRNEK

- A) Ceza B) Cebri icra C) Tazminat
D) Müeyyide E) İptal



ÇÖZÜM

Bu tarz sorularda genellikle ceza seçeneği düşünülür. Oysa ceza yaptırım türlerinden sadece biridir. Soru kökünde altı çizilmesi gereken "tepki" kelimesidir. Kurallara uyulmadığında karşılaşılan tepkiye "yaptırım", diğer adıyla "müeyyide" denir.

Cevap: D [Müeyyide (Yaptırım)]

MADDİ YAPTIRIM TÜRLERİ

Maddi yaptırım, hukuk kurallarına uyulmadığında karşılaşılan tepkidir. Maddi yaptırımda devlet otoritesi vardır. Bu yüzden daha caydırıcı ve etkilidir. Maddi yaptırım türleri şunlardır:

Hükümsüzlük

Ceza

İptal

Cebrî icra

Tazminat

CEZA

Suçun yaptırımıdır. Suç varsa ceza vardır. Suçun türüne göre uygulanacak cezalar da farklılık gösterir.

ÖRNEK

Para cezası, hapis cezası (Sürelî hapis-süresiz hapis cezası)



Disiplin cezaları (Statü sahiplerine verilir.) Türk Ceza Kanunu'nda değil 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması, meslekten men disiplin cezası türleridir.



- İhtiyacı olan birine yardım etmeyen kişiyi kınamak manevi yaptırımdır.
- Memura verilen disiplin cezalarından biri olan kınama maddi yaptırımdır.

CEBRÎ İCRA

Borç ilişkisinde borcun ödenmemesi durumunda devlet zoruyla borcun icra ile tahsili yerine getirilmesidir. Burda borcu sadece para borcu olarak düşünmeyip daha geniş düşünmek gerekmektedir.

ÖRNEK

- Velayeti annede olan bir çocuğu, baba hafta sonu almaya gelmesine rağmen anne çocuğu teslim etmediğinde babanın polis zoruyla evden çocuğu alması
- Asker kaçağı gencin evden polis zoru ile alınması
- Yıkım kararı verilen bina için bina sakinlerinin polis zoru ile binadan boşaltılması

Bu örneklerde de görüldüğü gibi borç, para borcu olmayabilir. Cebri icrada, yerine getirilmeyenlerin devlet otoritesi zoru ile yerine getirilmesi söz konusudur.

TAZMİNAT

Hukuka aykırı fiillerde bulunulduğunda bu fiiller özel hukukta haksız fiil olarak adlandırılır.

Haksız fiil sonrası zarar gören kişinin zararının tazmin edilmesi gerekir. Tazminat maddi olabileceği gibi manevi de olabilir.

→ **Maddi Tazminat:** Zarara uğrayan kimseye, zararının zarar veren tarafça aynen ya da nakden ödenmesidir.

→ **Manevi Tazminat:** Zarar görenin yaşanan olaydan üzüntü ve keder duyması durumunda, zarar verenin bu hususları karşı tarafa ödemesi ile giderilir. Genellikle para ile ödeme yapılırken bazı durumlarda hâkimce kamu önünde özür dileme, yalanlama şeklinde de yaptırımlar öngörülebilir.



DİKKAT

Maddi ve manevi tazminat davası aynı anda açılabilir.

ÖRNEK

Gazetede hakkında çıkan asılsız haber ile satışları düşen ve itibarı zedelenen bir firmanın, gazeteye hem maddi hem de manevi tazminat davası açması mümkündür.



DİKKAT

Bazı soru köklerinde zarar verilmeyip haksız fiil ya da sözleşmeye aykırılıktan bahsedilir. Bu sorularda da cevap tazminattır.



HÜKÜMSÜZLÜK

Hukukun aradığı şekil şartına ya da hukukun kendisine aykırı işlemler hükümsüz yani geçersiz sayılır. Yokluk, butlan ve tek taraflı bağlamazlık olarak üçe ayrılır.

1) Yokluk

Hukukun bir işlem için öngördüğü ana kurucu unsurlara uyulmadan, şekil şartı dikkate alınmadan gerçekleşen işlemler yokluk hükmündedir.

ÖRNEK  Resmî evlendirme memuru önünde yapılmayan evlilik, ana kurucu unsur olan resmî evlendirme memuru hususuna uyulmadığı için yokluk sayılır. İmam nikâhı yokluk kapsamındadır.

ÖRNEK  Türk hukuk sistemine göre hemcinslerin evliliği (kadın-kadın/erkek-erkek) yok hükmündedir.

2) Butlan

Bir işlemin hukukun aradığı emredici unsurlara uyulmadan, ahlak ve kamu düzenine aykırı olarak gerçekleşmesi o işlemi butlanla sakatlar. Butlan, mutlak ve nisbi olmak üzere ikiye ayrılır.

BUTLAN

Mutlak Butlan

- Şekil şartı tamdır.
- Emredici hususlara aykırılık vardır.
- İlgili olan herkes dava açabilir.
- Zaman aşımı yoktur.

Örnek

Akil hastasının evlenmesi

Nisbi Butlan

- İrade sakatlığı hata, hile, ikrah (tehdit) ile yapılan işlemdir.

Örnek

Sarhoş birinin evlenmesi

ÖRNEK

 Resmî evlendirme memuru önünde evlenen kadın ve erkekte birisinin akıl hastası olması mutlak butlan, sarhoş bir kimsenin evliliği ise nisbi butlandır.



3) Tek taraflı bağlamazlık

Gerekli kurucu unsurların bulunmasına rağmen hukuki sonucun doğması için tamamlayıcı bir unsurun sonradan gerçekleşmesine bağlı olan işlemlerdir.

ÖRNEK 16 yaşındaki bir küçüğün babasının kredi kartı ile yaptığı bilgisayar alışverişi.

İPTAL

Hukuk kurallarına aykırı olarak yapılan idari işlemlerin yetkili makamlarca ortadan kaldırılması işlemine denir.

ÖRNEK Belediye tarafından alınan yıkım kararının ortadan kaldırılması. (Burada belediyenin idare olduğunu unutmayalım.)



DİKKAT

- İptal için idare kelimesi aranmalıdır.
 - Ancak idare direkt verilmeyip bizim çıkartmamız istenebilir. Belediye, vergi dairesi, muhtar, millî eğitim müdürü, okul müdürü vs.
- "İptal için görevli mahkeme idare mahkemesi, yargı ise idari yargıdır."

İdare aleyhine açılacak davalar iki türdür.

- İptal davası
- Tam yargı davası

HUKUK KURALLARI

Hukuk kuralları **emredici, yedek ve tanımlayıcı** olmak üzere üçe ayrılır.

1) EMREDİCİ HUKUK KURALLARI

Tarafların hukuki işlem yaparken aksine bir hüküm ifade edemeyecekleri değiştirilemez hukuk kurallarıdır.

ÖRNEK Medeni Kanun'a göre evlilik resmî evlendirme memuru önünde yapılmalıdır.

Emredici hukuk kurallarının konulma sebepleri:

- Genel ahlaki korumak
- Zayıfları korumak
- Kamu düzenini korumak

2) YEDEK HUKUK KURALLARI

Tarafların aksine hüküm ifade edebileceği hukuk kurallarıdır. Yedek hukuk kuralları; **tamamlayıcı ve yorumlayıcı** olmak üzere ikiye ayrılır.

a) **Tamamlayıcı hukuk kuralları:** Tarafların aksine hüküm ifade edebilecekleri hususlarda öngörülme ya da öngörülemez konuların tamamlanmasını sağlar.

ÖRNEK  Tarafların sözleşme yaparken ifa yerini belirtmemeleri durumunda borçlar kanunu devreye girer ve "Tarafların öngörmediği bu hususu para borçları için alacaklının ikametgâhıdır." diyerek tamamlar.



Tamamlayıcı hukuk kuralı için paragrafta eksik bir ifade görmeye çalışın. Eksik olanı tamamlayacaktır. Belirtmedikleri, söylemedikleri, kararlaştırmadıkları gibi.

b) **Yorumlayıcı hukuk kuralları:** Tarafların sözleşme yaparken öngördükleri hususların yeterince açık olmaması durumunda hususu yorumlama konusunda ortaya çıkan yedek hukuk kuralı çeşididir.

ÖRNEK  Kira sözleşmelerinde belirtilen ay başı ile kastedilen, ilgili ayın 1'idir.



Yorumlayıcıda eksik bir hüküm yoktur. Her şey belirtilmiş ancak belirtilen husus yeterince açık değildir. Yorumla ihtiyacı vardır.

3) TANIMLAYICI HUKUK KURALLARI

Hukuki bir kavramın ne olduğunu açıklayan hukuk kuralıdır. Aynı Türkçedeki gibidir. "dir" ile biter ve daha da önemlisi "nedir" sorusuna anlamlı cevap verir.

ÖRNEK  Medeni Kanun'a göre nişanlanma, evlilik vaadidir.



Medeni Kanuna göre evlilik, resmî evlendirme memuru önünde yapılmalıdır.



Medeni Kanun, evliliğin resmî evlendirme memuru önünde yapılmasını emreder. Emredici hukuk kuralıdır. Bu örnekte bazen tanımlayıcı hukuk kuralı düşünülür ancak "-dır, -dir" eki ile bitmesi yetmez. "Nedir?" diye sorup kavramı karşılayan anlamlı bir cevap almalıyız, unutmayın!

HUKUK TÜRLERİ

Hukuk türleri **mevzu, pozitif, tarihî ve ideal** olmak üzere dörde ayrılır.

1) Mevzu Hukuk

Belirli bir dönemde yürürlükte olan yetkili makamlarca konulan hukuk kurallarıdır.

Bu tanımda geçen yetkili makamlarca ifadesiyle kastedilen yazılı kaynaklardır.

ÖRNEK 1982 Anayasası

2) Pozitif Hukuk (Müspet)

Belirli bir dönemde yürürlükte bulunan yazılı ve yazısız kaynakların tümüne pozitif hukuk denir.

ÖRNEK 1982 Anayasası
Yarıcılık geleneği

3) İdeal Hukuk (Tabii Hukuk-Doğal Hukuk)

Olması istenen hukuktur.

ÖRNEK Kamuya açık alanlarda sakız çiğnenmesinin yasaklanmasına dair kanun. Böyle bir kanun yürürlükte olmayıp olması istenmektedir.

4) Tarihî Hukuk

Geçmişte yürürlükte bulunan kaynaklardan oluşan hukuk türüdür.

ÖRNEK 1961 Anayasası



Mevzu Hukuk = Yazılı kaynak

Pozitif Hukuk = Yazılı ve yazısız kaynak

Tarihî Hukuk = Geçmişte yürürlükte bulunan

İdeal = Olması gereken



HUKUK KAYNAKLARI

Hukuk Kaynakları

Yazılı Kaynaklar

- Anayasa
- Kanun
- Uluslararası ant.
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Yönetmelik
- Genelge

Yazısız Kaynaklar

- Örf ve Âdet Hukuku

Yardımcı Kaynaklar

- Doktrin(Bilimsel görüş)
- İçtihadler
- Yargısal kararlar



DİKKAT

Örf ve âdetin hukuka konu olabilmesi için taşıması gereken unsurlar:

- Maddi unsur: Devamlılık, tekrarlanma
- Manevi unsur: Genel inanış
- Hukuki unsur: Maddi yaptırım

ÖRNEK

Ahmet, kan davalısı Mehmet'i öldürmüş ve hâkim kan davası geleneğini ceza verirken dikkate almamıştır. Kan davasında maddi ve manevi unsur vardır. Ancak hukuki unsuru taşımaz.



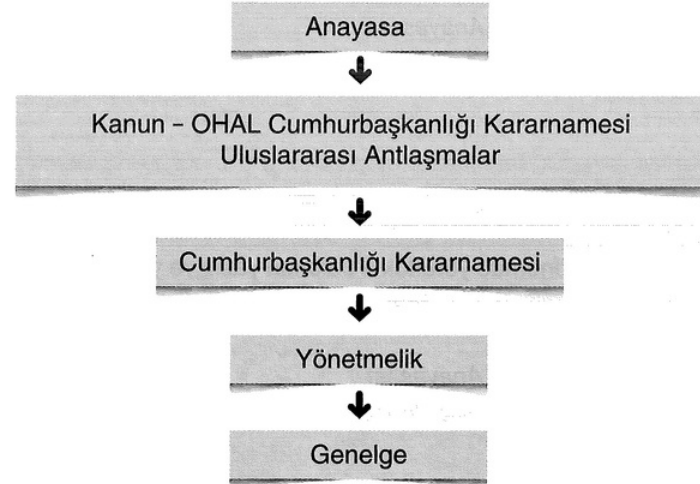
DİKKAT

Örf ve âdetin hukuka konu olan ceza hukukunda hâkimleri yazılı kaynaklar bağlar.

İçtihadi Birleştirme Kararı:

- Mahkemelerin aynı konu için verdiği farklı kararların yüksek mahkeme tarafından tek bir kararda birleşmesidir.
- İçtihadi birleştirme kararları bağlayıcıdır.

NORMLAR HİYERARŞİSİ



BOŞLUK TÜRLERİ

1) Hukuk Boşluğu

Yazılı ve yazısız kaynakta (pozitif hukukta) bir konuda somut olaya uygulanacak bir hükmün bulunmaması durumunda hâkimin hukuk yaratarak doldurduğu boşluktur.

2) Kanun Boşluğu

Bir konunun çözümü için yazılı kaynakta somut olaya uygulanacak hükmün bulunmaması sonucu ortaya çıkan boşluktur.



Kural içi boşluk: Kanun koyucu tarafından bilerek, isteyerek bırakılan boşluk türüdür. Hâkim takdir yetkisini kullanır.

ÖRNEK

Tazminat ile ilgili kanunda hükümler bulunmakta olup miktar kısmı kanun koyucu tarafından hâkimin takdir yetkisini kullanması için bilerek, isteyerek boş bırakılmıştır.

Kural dışı boşluk: Kanun koyucu tarafından bilmeden, istemeden bırakılan boşluk türüdür.

- Kanun koyucunun ihmalkâr tutumu
- Teknik gelişmeler
- Sonradan yapılan değişiklikler

Gerçek boşluk (Açık boşluk): Kanunda somut olaya uygulanacak hiçbir hüküm yoktur.

Gerçek olmayan boşluk (Örtülü boşluk): Kanunda hukuki olaylara ilişkin uygulanacak hüküm bulunmasına rağmen yetersiz ya da adaletsiz bir durum yaratacağı düşünüüyorsa oluşan boşluktur.

HUKUK DALLARI

KAMU HUKUKU ALT DALLARI

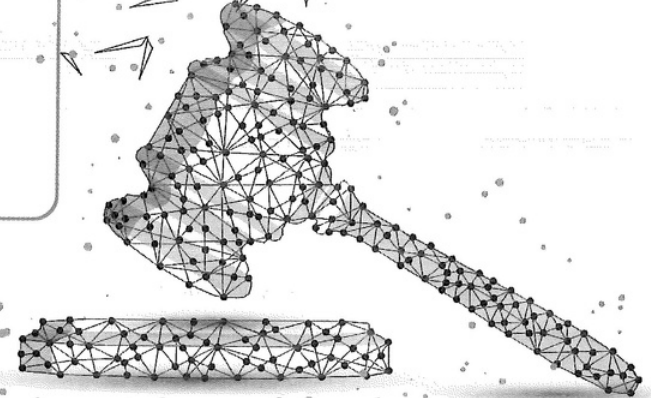
- Anayasa Hukuku
- İdare Hukuku
- Ceza Hukuku
- Yargılama Hukuku (Usul)
- Vergi Hukuku
- Devletler Genel Hukuku (Umumi)
- İcra İflas Hukuku

ÖZEL HUKUK ALT DALLARI

- 1) Medeni Hukuk
 - Kişiler Hukuku
 - Aile Hukuku
 - Eşya Hukuku
 - Miras Hukuku
- 2) Borçlar Hukuku
- 3) Ticaret Hukuku
 - Ticari İşletme Hukuku
 - Deniz Ticareti Hukuku
 - Şirketler Hukuku
 - Kıymetli Evraklar Hukuku
 - Sigorta Hukuku
- 4) Devletler Özel Hukuku
 - Yabancılar Hukuku
 - Uyruluk / Vatandaşlık
 - Kanunlar İhtilafı

KARMA HUKUK ALT DALLARI

- İş Hukuku
- Bankacılık Hukuku
- Çevre Hukuku
- Toprak Hukuku
- Fikrî ve Sanat Eserleri Hukuku



KAMU HUKUK ALT DALLARI

1) Vergi Hukuku

Vergi: Devletin gerçek ya da tüzel kişilerden zorla ve karşılıksız aldığı ekonomik değerdir.

Konulara Göre Vergi Türleri

Gelir Üzerinden Alınan Vergiler

- Gelir Vergisi
- Kurumlar Vergisi

Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler

- KDV
- ÖTV
- Banka ve Sigorta

Servet Üzerinden Alınan Vergiler

- Emlak Vergisi
- Varsa ve İntikal Vergisi
- Motorlu Taşıtlar Vergisi

Vergi İlkeleri

Genellik İlkesi: Herkesten vergi alınması

Adalet İlkesi: Herkesin mali gücüne göre vergi ödemesi

Kanunilik İlkesi: Vergilerin kanunla konup kanunla kaldırılması



DİKKAT

Devletin Elde Ettiği Diğer Gelirler

Vergi: Karşılıksız

Resim: İzin karşılığı

Harç: Kamu hizmeti karşılığı

Şerefiye: İmar, iskân, bayındırlık karşılığı



ÖRNEK

Devletin izin karşılığı elde ettiği gelire ne ad verilir?



ÇÖZÜM

Devletin izin karşılığı elde ettiği gelir resim geliridir.

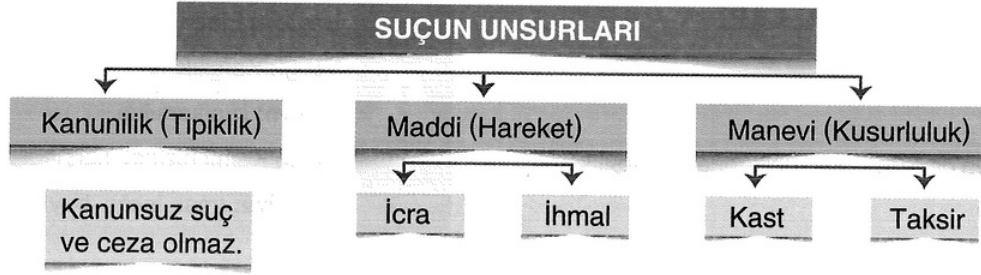
2) Ceza Hukuku

Faail: İşlenen suç, suçun konusu, eylem

Fail: Fiili işleyen

Mağdur: Fiilden zarar gören

İllet bağı (nedensellik): Neden-sonuç ilişkisi



Kanunilik: Suç ve cezalar ancak kanun ile konulabilir. Yürütmenin düzenleyici işlemleri ile ceza konulamaz.

Maddi Unsur

İcra: Suç işlemek

İhmal: Yapılması gereken bir şeyin yapılmaması ya da yapılması gereken bir şeyin yapılması

Manevi Unsur

Kast: Bilerek, isteyerek suç işlemek

Taksir: Bilmeden, istemeden suç işlemek

ÖRNEK → Hastasına iki saatte bir ilaç vermesi gereken hemşire ilacı vermeyi unutarak hastasının ölümüne sebep olmuştur. Bu örnek kanunilik unsurunu taşımaktadır. Türk Ceza Kanunu'na göre bir kişinin ölümüne sebep olmak suçtur. Maddi unsur içinde icraya, manevi unsurda ise taksire girmektedir.

Suç ve Cezaya İlişkin Anayasal İlkeler

- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.
- Kimseye suçu işlediği zaman ve kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

- Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konur.
- Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılmaz.
- Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.
- Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.
- Ceza sorumluluğu şahsidir.
- Hiç kimse sadece sözleşmeden doğan yükümlülüğü yerine getirmemesinden dolayı özgürlükten alıkonulamaz.
- Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez.
- İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz.
- Silahlı kuvvetlerin iç düzeni açısından bu kurala kanunla istisnalar getirilebilir.
- Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye geri verilemez.

3) İdare Hukuku

- Kamu kurum ve kuruluşları ile bu kuruluşların birbirleriyle ve bireylerle olan ilişkilerini içeren kamu hukuku dalıdır.

4) Anayasa Hukuku

- Devletin şeklini yapısını, organlarını ve kişilerin temel hak ve hürriyetlerini düzenleyen hukuk dalıdır.
- Anayasa hukukunun kaynağı 1982 yılında yürürlüğe giren Anayasası'dır.

5) İcra İflas Hukuku

- Mahkeme kararlarının devlet zoruyla yerine getirilmesini sağlayan ve bu konudaki kurallar ile borçlarını, zamanında ve rızaları ile yerine getirmeyen borçlulara karşı; alacaklıların, devlet kuvvetinin yardımıyla alacaklarını elde etmesini düzenleyen hukuk dalıdır.
- İcra hukuku zor kullanma yetkisini sadece devlete tanımıştır.

- Kişilerin iflasları ise iflas hukukunda düzenlenmiştir.
- İflas eden kişiye müflis, iflasa konu olan mallara ise iflas masası denir.

6) Yargılama Hukuku (Usul Hukuk)

- Mahkemelerin yargı görevini yerine getirirken uyguladıkları yol ve yöntemlerle ilgili hukuk kuralları yargılama hukuku içinde yer alır.
- Yargılama hukuku, ceza yargılama hukuku, medeni yargılama hukuku ve idari yargılama hukuku gibi alt bölümlere ayrılır.
- Ceza yargılama hukuku, ceza davalarında, medeni yargılama hukuku, hukuk davalarında uygulanır.
- İdari yargılama hukuku idari davalarda uygulanır.

Savcı: Kamu adına dava açan kişi

Hâkim: Davaları karara bağlayan kişi

Davacı: İddialarda bulunan, dava açan taraf

Davalı: İddialara maruz kalan, kendisine dava açılan taraf

7) Devletler Genel Hukuku

Devletler ve devlet ile o devletin vatandaşı olmayan kişilerin konularını içeren kamu hukuku alt dalıdır.

ÖRNEK  Türkiye → Almanya → Devletler Genel Hukuku
Ayşe → Almanya → Devletler Genel Hukuku

Uluslararası hukukun kaynakları:

- Uluslararası antlaşmalar
- Uluslararası gelenek kuralları
- Hukukun genel ilkeleri



ÖZEL HUKUK ALT DALLARI

1) MEDENİ HUKUK

- Özel hukukun en geniş kapsamlı alt dalıdır.
- Kişinin doğumundan ölümüne kadar geçen özel hukuk ilişkilerinden doğan bütün konuları düzenler.

Medeni hukukun bölümleri:

Medeni hukukun bölümleri dörtte ayrılır: kişiler hukuku, aile hukuku, miras hukuku, eşya hukuku

A) Kişiler Hukuku

Kişiler hukukunun konuları;

kişi, kişi türleri, kişiliğin başlangıcı, kişiliğin sona ermesi, kişi ehliyetleri, kişi hakları, hısımlık kişiler hukukunun konusuna girer.

Kişi: Hak ve borç sahibi varlıklara kişi denir.

Kişi Türleri:

- Gerçek kişi
- Tüzel kişi

Gerçek Kişi: İnsanlar gerçek kişi olarak tanımlanır.

Gerçek Kişiliğin Başlangıç Anı: Sağ ve tam doğumdur.



DİKKAT

- Sağ doğum ile bebeğin nefes alması ifade edilir.
- Tam doğum ile bebeğin anne karnından ayrılması ifade edilir.
- Tam doğum ile kastedilen bebeğin vücut bütünlüğü değildir.
- Tam ve sağ doğan bebek birkaç saniye yaşayıp ölse dahi gerçek kişidir. Bu bilgi özellikle miras hukuku açısından önemlidir.

ÖRNEK

Annesinin karnından sağ olarak ayrılan Ayşe birkaç saniye yaşayıp ölmüştür. Ayşe gerçek kişidir. Kendisinden önce ölen ve kendisine bırakılan dedesinin mirasına hak kazanır.

Hak Ehliyeti

Hak ve borçlara sahip olabilme ehliyetidir.

Hak ehliyetinin başlangıcı: Sağ ve tam doğmak koşulu ile be-
beğin anne rahmine düştüğü andır.

→ Hak ehliyeti pasif bir ehliyettir. Herkes sahiptir.

Fiil Ehliyeti

Hak ve borçları kullanabilme ehliyetidir.

→ Fiil ehliyeti aktif bir ehliyettir. Herkes sahip değildir.

Fiil Ehliyetinin Koşulları

1) Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmak

Makul hareket edebilme yeteneğidir. İyiyi kötüden, doğruyu yan-
lıştan ayırt edebilme yeteneğidir.

Ayırt etme gücünün varlığını engelleyen hâller:

- Yaş
- Akıl zayıflığı
- Akıl hastalığı
- Sarhoşluk

2) Ergin Olmak

→ Erginlik, yaşın gerektirdiği sorumlu davranışlarda bulunmaktır.

a) Normal erginlik

→ 18 yaşının doldurulması ile kazanılır.

b) Evlenme yoluyla erginlik

→ Olağan evlenme yaşı: 17 yaşının doldurulması (ailenin izni ile)

→ Olağanüstü evlenme yaşı: 16 yaşının doldurulması (mahke-
menin izni ile)

c) Mahkeme kararıyla erginlik:

15 yaşını dolduran bir çocuğun,

- Kendi isteği
- Çocuğun menfaati
- Ailenin rızası
- Mahkemenin onayı
ile mümkündür.

ÖRNEK

15 yaşını dolduran Ahmet'in ergin olmadığı gerekçesi ile katılamadığı bir müsabakaya mahkeme kararı ile ergin kılınıp katılmasının sağlanması.



- Mahkeme kararıyla ergin kılınan kişi evlenemez.
- Mahkeme kararı ile erginlik yaş büyütme değildir.

3) Kısıtlı Olmamak

Kısıtlılık hâlleri:

- Akıl hastası olmak
- Akıl zayıflığı yaşamak
- Kötü yaşam tarzı sergilemek
- Savurgan tutum izlemek
- Alkol ya da madde bağımlısı olmak
- 1 yıl ya da üzeri hapis cezası almış olmak

Kişinin rızası ile kısıtlılık; yaşlılık, sakatlık, deneyimsizlik, ağır hastalıktır.



DİKKAT

- Yaş küçüklüğü kısıtlanma sebebi değildir.

Ehliyet Türleri

Fiil ehliyeti türleri dört tanedir.

Tam Ehliyetliler: Ayırt etme gücüne sahip ergin ve kısıtlı olmayan kişilerdir. Fiil ehliyetleri vardır. Hukuki işlem yapar ve sorumlulukları tamdır.

Sınırlı Ehliyetsizler: Ayırt etme gücüne sahip, ergin olmayan veya ergin ama haklarında kısıtlılık kararı bulunan kişilerdir.



DİKKAT

Sınırlı ehliyetsizler yasal temsilcisinin izni olsa bile,

- Vakıf kurmak,
 - Bağış yapmak,
 - Kefil olmak
- eylemlerini yapamazlar.

Tam Ehliyetsizler: Ayırt etme gücü bulunmayan kişilerdir.

Sınırlı Ehliyetliler: Ayırt etme gücüne sahip, kısıtlı olmayan, ergin, kendisine yasal danışman atanmış kişilerdir.

ÖRNEK 25 yaşında ayırt etme gücü olan, 8 ay hapis cezası alan Ayşe → Tam Ehliyetli
AEG olan 19 yaşındaki 11 ay hapis cezası alan evli Leyla → Sınırlı Ehliyetli
13 ay hapis cezası almış AEG olan 35 yaşındaki Fatma → Sınırlı Ehliyetsiz
40 yaşında AEG olmayan Ali → Tam Ehliyetsiz

Gerçek Kişiliğin Sona Ermesi

1) Ölüm:

Gerçek kişiliği doğal yolla sona erdirir. (10 gün içinde nüfusa bildirilmesi gerekir.)

2) Ölüm Karinesi:

- Ölümüne kesin gözle bakılacak durumlarda
- Cesede ulaşılamaması durumunda

→ Mahallin en büyük mülki amiri ölüm karinesi kaydını düşer.

Karine: Bilinen bir olgudan bilinmeyen sonuçların çıkarılmasıdır. Aksi ispat edilebilir durumdur.

ÖRNEK Fırtınalı bir havada denize açılan balıkçı Ahmet ölümüne kesin gözle bakılacak bir durumda kaybolmuş ve Ahmet'in cesedine ulaşılamamış olması

ÖRNEK Ölüm karinesi için,
Kesin gözle,
Cesede ulaşılamamış

Birlikte Ölüm Karinesi

Birden fazla kişinin ölümü durumunda kimin önce kimin sonra öldüğü tespit edilemiyorsa hepsi aynı anda ölmüş sayılır.

ÖRNEK Kendilerinden haber alamadıkları için endişelenen komşular Ahmet amca ve Meral teyzenin kapısını çalıyorlar. Ses gelmeyince endişelenip kapıyı kırıyorlar. Komşular, yaşlı çiftin soba zehirlenmesinden yerde yatan cesetlerine ulaşıyorlar.



Miras hukuku açısından önemlidir. Aynı anda ölenler birbirlerine mirasçı olamazlar.

ÖRNEK

Birlikte ölüm karinesi için;

- Cesede ulaşılabacak
- Kimin önce kimin sonra öldüğü bilinmeyecek

3) Gaiplik:

Kaybolma

Hukukta iki şekilde kaybolma vardır.

1) Ölümüne olası gözle bakılacak bir tehlike içinde kaybolma:

Gaiplik kararı: 1 yıl

Miras: 5 yıl (teminatlı)

2) Kişinin kendisinden uzun zamandır haber alınamaması

Gaiplik kararı: 5 yıl

Miras: 15 yıl (teminatlı)

Gaiplik kararında görevli mahkeme: Sulh hukuk mahkemesidir.

ÖRNEK

Gaiplik için,

Ölüm tehlikesi

Uzun zamandır haber alınamaması



ÖRNEK

Avlanmak için ormana giden Mehmet, evine dönmesi gereken zamanda dönmemiş ve endişelenen eşi karakola gitmiştir .Ormanda yapılan aramada Mehmet'in kişisel eşyalarına rastlanmıştır. Ölüm tehlikesi içinde kaybolan Mehmet için gerçek kişilik nasıl sona ermiştir?



ÇÖZÜM

Gaiplik (Ölüm tehlikesi geçiriyor.)



ÖRNEK

Fırtınalı bir havada balığa çıkan Ahmet, akşam dönmüştür. Kıyıya vuran tekne parçaları Ahmet için ölümüne kesin gözle bakılacak bir durumda kaybolmayı işaret etmiş ve Ahmet'in cesedine ulaşılammıştır.



ÇÖZÜM

Ölüm karinesi (Cesede ulaşılamamış ve kesin gözle ifadesi geçiriyor.)

Gaiplik Kararının Hüküm ve Sonuçları

- Gaiplik kararı, o kişinin ölmüş olduğuna ilişkin karine oluşturur.
- Gaiplik kararı, verildiği tarihten itibaren değil, geriye dönük olarak gaibin ölümüne olası gözle bakılacak bir durumda kaybolduğu veya ondan en son haber alındığı tarihten itibaren hükümlerini doğurur.
- Gaiplikte evlilik kendiliğinden sona ermez, gaibin eşi evliliğin düşmesi için ayrıca dava açmalıdır.
- Gaibin mirası teminat karşılığında mirasçılara teslim edilir.

Kişiler Arası Hak

Hukuk düzeni tarafından kişilere sağlanmış menfaatlerdir.



DİKKAT

- **Hakkın kazanılmasında:** İyi niyet (Subjektif iyi niyet)
- **Hakkın kullanılmasında:** Dürüstlük Kuralları (Objektif iyi niyet)
- **İyi niyet:** Bir kimsenin bir konu hakkındaki bilgisizliğidir. Hakkın kazanılmasında, hakkın kazanılmasındaki engeli bilmemek.

ÖRNEK

Pazardan alınan bir parfümün çalıntı olduğunu bilmeyen Ayşe Hanım, iyiniyetle parfümün hakkını kazanır.

Hakların Kazanılması

Aslen Kazanma

- Denizden tutulan balık
- Çöpte bulunan sahipsiz elbise

Devren Kazanma

- Satış → Satın alınan ev
- Miras
- Bağış

Sahipsiz Taşınır: Sahiplenilir.

Sahipsiz Taşınmaz: İşgal edilir.

Hakkın Kazanılması / Kaybedilmesi

1) Hukuki Olay: Hukuk düzeni tarafından kendisine sonuç bağlanan olaylar.

ÖRNEK  Doğum, ölüm

Hukuki olayda irade olup olmaması aranmaz. Kişi iradesi ile hamile kalıp anne olsa da iradesi dışında hamile kalıp anne olsa da velayet hakkını doğum ile kazanır.

2) Hukuki Fiil: İnsan iradesinin ürünü eylemler

ÖRNEK  İntihar teşebbüsü

Hukuki fiilde irade aranır. Kendi irademiz ile yaptığımız eylemler bize hak kazandırır ya da kaybettirir.

3) Hukuki İşlem: Hukuki bir sonuç doğurmak üzere tarafların karşılıklı iradesi açıklaması.

ÖRNEK  Satım sözleşmesi

Hukuki işlemde birden fazla irade vardır. Hukuki işlem olması için karşılıklı irade açıklaması dışında, hukuki bir sonuç da doğurması gerekir.



DİKKAT

İrade olup olmamasına bakılmaksızın → Hukuki olay (İrade aranmaz.)

İnsan iradesinin ürünü eylemler → Hukuki fiil (İrade aranır.)

Birden fazla kişinin irade açıklaması → Hukuki işlem (Birden fazla irade)

Özel Haklar

Haklar, özel haklar ve kamu hakları olmak üzere ikiye ayrılır.

Özel haklar dört bölümde incelenebilir:

1) Niteliklerine Göre Özel Haklar

Mutlak haklar: Herkese karşı ileri sürülebilen haklardır.

ÖRNEK  Mülkiyet hakkı, velayet, vesayet hakkı...

Nisbi haklar: Belli kişilere karşı ileri sürülebilen haklardır. Üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

ÖRNEK  Alacak hakkı, nafaka hakkı

2) Konularına Göre Özel Haklar

Malvarlığı hakları: Parayla ölçülebilen bütün hak borç ve yükümlülüklerdir.

ÖRNEK  Mülkiyet hakkı, alacak hakkı, telif hakkı...

Kişilik hakları: Kişinin ismi, resmi, maddi ve manevi vücut bütünlüğü üzerindeki haklarıdır.

3) Devredilebilmelerine Göre Özel Haklar

Devredilebilen haklar: Hukuki bir sözleşme ya da miras yolu ile el değiştirebilen haklardır.

ÖRNEK  Mülkiyet, telif, alacak hakkı

Devredilemeyen haklar: Hukuki bir sözleşme ya da miras yolu ile el değiştirmesi mümkün olmayan haklardır.

ÖRNEK  Kişilik hakları, nişan bozma, boşanma davası, soybağının reddi, mahkeme kararı ile erginlik

4) Hukuki Etkilerine Göre Özel Haklar

Yenilik doğurucu haklar (İnşai haklar): Kullanılması ile yeni bir hukuksal ilişki yaratan (kurucu yenilik doğurucu), mevcut bir durumu değiştiren (değiştirici yenilik doğurucu) ve mevcut bir durumu ortadan kaldıran (bozucu yenilik doğurucu) haklardır.

ÖRNEK  Bir firmadan beyaz eşya satın almak kurucu yenilik doğurucu,
Beyaz eşyayı ayıplı olduğu için değiştirmek değiştirici yenilik doğurucu,
Beyaz eşyayı iade edip satım sözleşmesini feshetmek bozucu yenilik doğurucu haklarıdır.

Alelade hakları: Velayet hakkı

Hakkın Korunması

Haklar, kişinin kendini eliyle ve devlet eliyle olmak üzere iki şekilde korur.

1) Kişinin Hakkını Kendi Eliyle Koruması

- a) Meşru müdafaa
- b) Zaruret hâli (ıztırar hâli)
- c) Kuvvet kullanma

2) Hakkın Devlet Eliyle Korunması

- a) Talep hakkı
- b) Dava hakkı

1) Kişinin Hakkını Kendi Eliyle Koruması

a) Meşru müdafaa (Haklı savunma): Kişinin kendisi ya da yakınlarının canını veya malını tehlikeden korumak için giriştiği müdafaa'dır. Meşru müdafaa saldırının ya da tehlikenin devam ediyor olması gerekir.

b) Zaruret hâli (ıztırar hâli): Bir kimsenin kendisinin ya da yakınlarının canını ya da malını tehlikeden korumak için olayla ilgisi olmayan üçüncü kişinin malına zarar vermesi

ÖRNEK → Yangın çıkan bir eve ulaşamayan ekiplerin yan evin kiremitlerini kırarak ulaşması

c) Kuvvet kullanma: Bir hakkı elde etmek için veya o hakkı saldırılara karşı korumak için hak sahibinin kullandığı güçtür.

ÖRNEK → Hesabı ödemeden kaçmak üzere olan müşterinin garson tarafından tutulması

2) Hakkın Devlet Eliyle Korunması

a) Talep hakkı: Hakların idareden talep edilmesi

ÖRNEK → Eski eşinden şiddet gören bir bayanın karakola gidip şikayette bulunması

b) Dava hakkı: Talep hakkının mahkeme önünde kullanılmasıdır.

ÖRNEK  Teslim edilmeyen malzemeler için firmaya dava açılması

TÜZEL KİŞİ

Kamu Hukukunda Tüzel Kişi

- **Kişi Toplulukları**
İl Özel İdaresi,
Belediye, Köy
- **Mal Toplulukları**
TRT, Üniversite,
YÖK

Özel Hukukta Tüzel Kişi

- **Kişi Toplulukları**
Dernek, Şirket,
Sendika
- **Mal Toplulukları**
Vakıf

Özel Hukuk Tüzel Kişiliğinin Başlangıcı

Bildirim sistemi: Kurucuların iradelerini açıkladıkları an.

ÖRNEK  Dernek

İzin sistemi: Devletten ilgili tüzel kişilik için izin alınmasıdır.

ÖRNEK  Kamu yararlı kuruluşlar

Tescil: Tüzel kişiliğin doğabilmesi için resmî sicile tescil anıdır.

ÖRNEK  Şirketler

Özel Hukuk Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi

İnfisah (Dağılma)

- Amacını gerçekleştirmiş olma,
- Olağan genel kurul toplantısını üst üste iki kez yapmaması,
- Yönetim kurulunu oluşturamaması,
- Aciz hâle düşmesi (borçları ödeyemeyecek hâle gelmesi, kendiliğinden sona erme).

Fesih (Dağıtılma)

- Tüzel kişinin kurucularının ya da mahkeme tarafından ortadan kaldırılmasıdır.
- Hukuka, ahlaka ve adaba aykırı hareket etmek mahkeme kararıyla fesih sebebidir.

Kişiler Arası Hısımlık

Gerçek kişiler arasında kan bağı ya da sözleşmeden doğan yatkınlık ilişkisidir.

Kan Hısımlığı: Kan bağına dayanan hısımlıktır.

Üstsoy kan hısımlığı: Bizi doğuranlar. Anne baba, büyük anne, büyük baba...

Altsoy kan hısımlığı: Bizden üreyenler. Çocuklar, torunlar...

Yan soy hısımlığı: Biri diğerinden gelmeyip ortak kökten gelenler arasındaki hısımlık. Kardeş, teyze, amca, yeğen...

Kayın Hısımlığı

- Eşlerin birbirlerinin akrabaları ile hısımlığı.
- Boşanma olsa da kayın hısımlığı devam eder.
- Eşler birbirine hısımlık değildir.
- Dünürler de birbirlerine hısımlık değildir.
- Kadın, kocasının akrabaları; erkek, karısının akrabaları ile hısımlıdır.

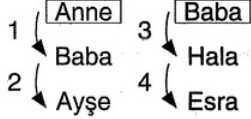
Evlat Edinme Hısımlığı

- Evlat edinen ile evlat edinilen arasındaki hısımlıktır.
- Evlat edinme işleminden doğar.





Ayşe ile Ayşe'nin halasının kızı Esra arasındaki hısımlık derecesi nasıldır?



Hısımlıkta derece bulunurken gerçekleşen doğumlar sayılır. Her doğum bir derecedir. Yukarıdaki örnekte hala verilmiştir. Ayşe halası ile aynı ortak kökten gelmez. Hala varsa baba vardır. Babadan Ayşe ye ulaşırız. Haladan da Esra'ya ulaşırız. 4 doğum gerçekleşmiştir. Aynı ortak kökten gelenler birbirine yan soydur (kardeşimiz ve kardeş çocukları, amca hala, dayı, teyze). Soru kökünde üveylikten bahsetmediği için tam kan olacaktır.

4. derece yan soy tam kan hısımlığı

Kısa Yol: 1. derece: Anne, baba, çocuk

2. derece: Büyük anne, büyük baba, kardeş, torun

3. derece: Amca, hala, dayı, teyze, yeğen

4. derece: Kuzen

B) Aile Hukuku

Nişanlanma, evlilik, boşanma, velayet, soybağı aile hukukunun konularıdır.

Aileye ilişkin konularla ilgilenen, medeni hukukun kapsamı içinde yer alan bir hukuk dalıdır.

Aile hukukunun başlıca konuları; nişanlanma, evlenmenin koşulları ve hükümleri, boşanmanın koşulları ve sonuçları, mal rejimleri, aile konutu, soy bağı, evlat edinme, velayet, çocuğun nafaka hakkı, vesayet, kayımlık, yasal danışmanlık, yardım nafakasıdır.



Aşağıdakilerden hangileri kişiler hukukunun konusuna girmez?

- A) Hak B) Hısımlık C) Ehliyet
D) Soybağı E) Tüzel kişi



D seçeneği soybağı, aile hukukunun konusuna girmektedir. Hısımlık, kişiler hukukunun konusuna girerken soybağı, aile hukuku'nun konusuna girer.

Cevap: D

Nişanlanma: Evlenme vaadiyle olur. Nişanlanma, yasal temsilcilerinin nişanlılık rızası olmadıkça küçüğü veya kısıtlıyı bağlamaz.

Evlenme: Tarafların evlilik birliği oluşturmak için yaptıkları hukuki işlemdir.

Evlenme Ehliyetinin Koşulları

Olağan evlenme yaşı: 17 yaşının doldurulması (Ailenin izni ile mümkündür.)

Olağanüstü evlenme yaşı: 16 yaşının doldurulması (Mahkeme izni ile mümkündür.)



Sağır ve dilsizlerde bu yaşlara +3 eklenir.

C) Miras Hukuku

Bir kişinin ölmesi durumunda para ile ölçülebilen hak ve borçlarının, malvarlığının kimlere ne oranda ne şekilde geçeceğini düzenleyen hukuk dalıdır.



Muris: Ölen, miras bırakan kişi

Tereke: Mirasa konu olan hak ve borçlar

Mirasçı: Terekeyi kabul eden kişi

Yasal Mirasçılar: Kan hısımlığı, eş, evlatlık, devlet

D) Eşya Hukuku:

Taşınır ve taşınmaz malları konu alan medeni hukuk alt dalıdır.

2) BORÇLAR HUKUKU

Kişiler arasındaki borç ilişkisini düzenleyen özel hukuk alt dalıdır.

A) Borçlar Hukukuna Hâkim Olan İlkeler

→ Nisbilik

→ İrade özerkliği

→ Sözleşme serbestliği

→ Eşitlik

- Şekil serbestliği
- Dürüstlük
- Kusurlu sorumluluk
- Üçüncü kişi aleyhine borç kurulamaması
- Sözleşmelerde ivaz (karşılık)
- Borçlunun yerleşim yerinde ifa

B) Borç İlişkisinin Unsurları

Borçlu – Alacaklı = Edim

Borçlu: Alacaklı tarafa edimi yerine getirmek zorunda olan taraf

Alacaklı: Borçlu taraftan edimin yerine getirilmesini isteme hakkına sahip olan taraf.

Edim: Borca konu olan unsur/davranış

Bir şeyi vermek, yapmak ya da yapmamak şeklinde ortaya çıkar. Edimin konusu ahlaka, adaba, hukuka aykırı olamaz.

BORCUN KAYNAKLARI

Hukuki İşlem → Haksız Fiil → Sebepsiz Zenginleşme

1) Hukuki İşlem

Hukuki bir sonuç doğurmak üzere tarafların karşılıklı yaptıkları irade açıklamasına sözleşme denir.

İcap/Teklif: İrade açıklamalarından önce yapılabilecek icap denir.

Sürelî İcap: İcap belli bir süre ile sınırlıysa bunu sürelî icap denir.

ÖRNEK  Mayıs sonuna kadar yapılacak alışverişlerde %50 indirim

Süresiz İcap: Teklif belli bir süre ile sınırlanmamışsa buna süresiz icap denir.

Kabul: İcaba verilen olumlu yanittir.

2) Haksız Fiil

Hukuka aykırı fiil-Haksız fiil-Zarar-Tazminat

ÖRNEK Arabasını parkettiği yere komşusunun arabasını parkettiğini gören Ahmet, komşusunun arabasının sileceklerini kırmıştır. Ahmet'in eylemi hukuka aykırıdır. Tazminat borcunu yerine getirecektir.

3) Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar

Bir kimsenin mal varlığında haklı bir sebep olmadan diğer tarafın mal varlığı aleyhine çoğalmasdır. Sebepsiz zenginleşmede taraflardan biri haklı bir sebep olmadan zenginleşirken diğer taraf aynı oranda fakirleşir. Sebepsiz zenginleşmede borç iadedir.

ÖRNEK Ahmet'e yatacak olan 10.000 TL'nin yanlışlıkla Mehmet'in hesabına yatması. Ahmet haklı bir neden yokken 10.000 TL tutarında fakirleşirken Mehmet aynı oranda zenginleşmiştir.

İrade ile İrade Açıklaması Arasındaki Uygunsuzluklar

a) Muvazaa (Gizli İşlem): İrade ile irade açıklaması arasında bilerek isteyerek yapılan uygunsuzluklardır.

ÖRNEK

Devletten mallarını kaçırmak isteyen Ahmet Bey'in mallarını arkadaşına satması muvazaadır. (mutlak muvazaa). Ahmet Bey'in iradesi (aklından geçen) mallarını devletten kaçırmak, irade açıklaması ise (dışarıdan görülen eylemi) mallarını arkadaşına satmasıdır.

ÖRNEK

Sevgilisine evini bağışlamak isteyen Mehmet'in karısından çekindiği için sevgilisine evi tapuda satmış gibi göstermesi muvazaadır (nisbi muvazaa)



Mutlak muvazaa: Satış
Nisbi muvazaa: Bağışlama

b) İrade Bozukluğu: Bir kimsenin iradesi ile irade açıklaması arasında bilmeden, istemeden oluşan uygunsuzluk.

- Hata (Dikkatsizlik)
- Hile (Yanılma)
- İkrah (Tehdit, korkutma)
- Gabin (Bir kimsenin cahilliğinden, tecrübesizliğinden yararlanma)

Borç ilişkisinde İspat Yükü

İnkâr: Borçlu tarafın borcun doğmadığını ileri sürmesi.

İtiraz: Borcun kabul edilmekle beraber sonuçların farklı olduğunun ileri sürülmesi.

Defi: Borcun ve sonuçlarının kabul edilip mevcut bir nedenden dolayı ödemekten kaçınma.

Borcun Sona Erme Nedenleri

İfa: Borcun yerine getirilmesidir.

Tecdit (Yenileme): Yeni bir borçla mevcut bir borcun sona erdirilmesi.

İbra: Alacaklının alacağından vazgeçmesi, borçlunun da bunu kabul etmesidir.

Takas: İki kişi, karşılıklı olarak bir miktar para veya özdeş diğer edimleri birbirine borçlu oldukları takdirde, her iki borç muaccel (vadesi gelmiş) ise her biri alacağını borcuyla takas edebilir.

Birleşme: Alacaklı ve borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesiyle borç sona erer. Ancak, üçüncü kişilerin alacak üzerinde önceden mevcut olan hakları birleşmeden etkilenmez.

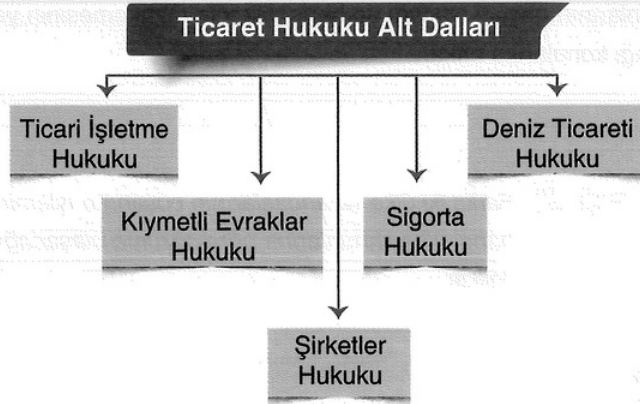
ÖRNEK  *X ilaç firmasına ait iki arabanın yolda çarpışması durumunda borçlu da alacaklı da aynı ilaç firmasıdır.*

Kusursuz İmkânsızlık: Borcun ifasının mümkün olmamasıdır. İfa borçlunun kusuru dışında imkânsız hâle gelmiştir (doğal afet).

ÖRNEK  *Vazo siparişinde vazoun deprem sonrası göçük altında kırılarak ifasının imkânsız hâle gelmesidir.*



3) TİCARET HUKUKU



DİKKAT

Bankacılık hukuku, karma hukuk altıdır.

Ticari İşletme Hukuku: Ticari işletmenin tanımı, kuruluşu, yönetimi gibi hususları inceler.

Tacir: Bir işletmeyi kısmen dahi olsa işleten gerçek ya da tüzel kişidir.

ÖRNEK ➤ Kuyumcu

Esnaf: Ancak kendi geçimini sağlayacak gelir elde eden, beden gücü ile çalışan, bilfiil işinin başında olan gerçek kişi.

ÖRNEK ➤ Bakkal

Kıymetli Evraklar Hukuku: Bono, poliçe, çek, hisse senedi, tahvil, konşimento gibi emre, nama ve hamile senetleri inceleyen hukuk dalıdır.

Sigorta Hukuku:

Sigorta: İleride doğabilecek risklere karşı alınan tedbirlerdir.

Şirketler Hukuku: Şirketleri ve bu şirketlerin işleyişini inceleyen hukuk dalıdır.

Deniz Ticareti Hukuku: Deniz yoluyla yapılan ticaret ilişkilerini inceleyen ticaret hukuku altıdır.

4) DEVLETLER ÖZEL HUKUKU

Vatandaşlık: Gerçek kişileri devlete bağlayan bağıdır.

ÖRNEK  Türk vatandaşı Ahmet

Uyrukluk (Tabiiyet): Kişileri ve şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağıdır. Kişilerle kastedilen gerçek ve tüzel kişi, şeylerle kastedilen gemi ve uçaklardır.

ÖRNEK  İngiliz uyruklu Tom
Alman uyruklu gemi
Rus uyruklu uçak
Türk uyruklu şirket

Yabancılar Hukuku: Bir ülkede bulunup o ülkenin vatandaşı olmayanlara yabancı denir. Yabancıların hangi haklardan yararlanacağı konularına yabancılar hukuku bakar.

Kanunlar Çatışması: Yabancı unsurları taşıyan özel hukuk ilişkilerinde ortaya çıkan anlaşmazlığın çözümünde hangi ülkenin kanunlarının geçerli olacağı ve hangi ülkenin mahkemesinin yetkili olacağı konularına bakar.

ÖRNEK  Farklı iki ülke vatandaşlarının boşanma işleminin hangi ülke kanunlarına göre çözüme ulaşacağı ile ilgilidir.



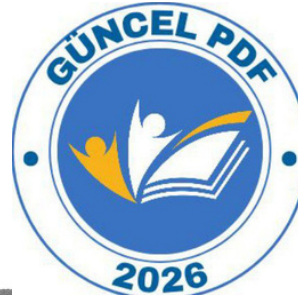
KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ÜNİTE

2

Devlet Yapısı ve Türleri



BİLİNMESİ GEREKENLER

Demokrasi: Halkın yönetime katılması

Federal: Birleşik

İktidar: Ülkeyi yöneten

Mono: Tek

Oligarşi: Grup/zümre

Üniter: Tek yapılı

DEVLET YAPISI VE TÜRLERİ

Devlet: Toprak parçasında yaşayan insan topluluğu üzerindeki iktidara devlet denir.

Üniter Devlet: Devleti oluşturan unsurların birliğine ve tekliline dayanır. Tek merkezden yönetilen, ülkenin her tarafında aynı hukuk kurallarının geçerli olduğu devlet şeklidir.

ÖRNEK Türkiye, İngiltere, İtalya, Fransa, Yunanistan ve İsveç gibi ülkeler üniter devlet yapısına sahiptir.

Bölgeli Devlet: Ülkenin ve milletin bölünmez teklili içinde, bölgesel özerkliğin tanındığı devlet türüdür.

ÖRNEK İspanya

Federal Devlet: Kendi iç yapılarında bağımsız, dışarıya karşı ise aynı hukuk kurallarına tabi olan birden fazla devletten oluşan devlet şeklidir.

ÖRNEK ABD, Almanya, Kanada gibi ülkeler federal yapıya sahiptir.

Konfederal Devlet: Birden fazla devletin varlıklarını korumak şartıyla, özellikle savunma gibi belirli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları topluluklardır.

Demokratik Devlet: Halkın devlet yönetimine katıldığı devlet türüdür.

Monarşi: Egemenliğin tek bir kişiye ait olması

ÖRNEK Krallık, padişahlık

Oligarşi: Egemenliğin bir grup ya da zümre tarafından kullanıldığı devlet sistemidir.

Meşrutiyet: Hükümdarın yanında halkın da kısmen devlet yönetimine katılmasıdır.

ÖRNEK 1876'da Osmanlı'da başlayan idare

1908'den sonra Osmanlı da meşrutiyetle yönetilmiştir.

Laik Devlet: Devlet yönetiminde dinî kuralların yer almamasıdır.

ÖRNEK  *Türkiye, Fransa*

Teokratik Devlet: Din kurallarına dayalı devlet şeklidir.

ÖRNEK  *İran, İsrail*

Kuvvetler Birliği

Meclis Hükûmeti

- Yasama ve yürütme yetkileri yasamada toplanmıştır.
- Meclisin başkanı aynı zamanda hükûmetin de başkanıdır.
- Meclisin üzerinde bir güç yoktur.
- Bakanlar, hükûmet başkanı tarafından atanmazlar. Meclis tarafından teker teker seçilirler.
- Çift dereceli seçimler uygulanır. Halk delege seçer, delegeler de vekilleri seçer.

Monarşi: Yasama ve yürütme yetkilerinin yürütme organında tek bir kişide toplanmasıdır.

Diktatörlük: Yasama ve yürütme yetkilerinin yürütme organında tek bir kişide baskı ile toplanmasıdır.

ÖRNEK  *İtalya'da Mussolini devri*

Kuvvetler Ayrılığı

Parlamenteer Sistem: Kuvvetler birbirinden yumuşak bir şekilde ayrılır. Yürütme yasamadan kaynaklıdır.

Yarı Başkanlık Sistemi: Devlet başkanı ve bakanlar kurulundan oluşan yürütme organı iki başlıdır. Devlet başkanını halk seçer. Yarı başkanlık sisteminde kuvvetler birbirinden yumuşak bir şekilde ayrılır.

Başkanlık Sistemi: Kuvvetler birbirinden kesin ve katı bir biçimde ayrılmıştır. Yürütme tek kanatlıdır ve devlet başkanını halk seçer. Devlet başkanının siyasi partisiyle ilişkisi kesilmez.

ÖRNEK  *ABD*

Demokrasi Kavramı

Halk egemenliğini esas alan, iktidarın halk olmasını savunan anlayıştır.

Demokrasinin Temel Unsurları

- Eşitlik
- Özgürlük
- Millî Egemenlik
- Çoğulculuk
- Temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınması

Demokrasi Araçları

Çoğunlukçuluk: İktidarda çoğunluğun söz sahibi olmasıdır.

Çoğulculuk: Farklı siyasi partiler tarafından farklı fikirlerle temsil.

Parlamento: Meclis.

Parlamento, demokrasinin olmazsa olmaz koşulu olmamakla birlikte günümüzde, başta nüfusun artması sebebiyle karmaşanın yaşanmaması için araç olarak kullanılan kavramdır.

Belli aralıklarla yapılan seçim: Seçimlerin demokrasi gereği belli aralıklarla yapılması

Seçim ilkeleri:

Serbest oy: Oyların baskı altında kalmadan özgürce kullanılması

Genel oy: Yaş ve sezginlik dışında herkesin oy kullanması

Seçimlerde oy kullanamayacak olanlar:

- Silah altında bulunan er-erbaşlar (uzman çavuş hariç)
- Askerî okul öğrencileri
- Taksirli suçlar hariç bir yıldan fazla hapis cezası alan hükümlüler.

Eşit oy: Herkesin hiçbir ayırım yapmadan tek bir oy hakkına sahip olmasıdır.

Gizli oy-Açık sayım: Oyların gizli kullanılarak sonuçların duyurulması. (1950'den beri)

Tek dereceli seçim: Seçmenlerin doğrudan temsilcileri seçmesi. (1946'dan beri)

Demokrasi Uygulama Şekilleri

Demokrasi, halkın yönetime katılmasıdır. Demokrasi şekillerini belirlerken halkın yönetime nasıl katıldığına bakmalıyız.

1. Doğrudan Demokrasi

- Halkın kendisini yönettiği, temsilcinin olmadığı demokrasi türüdür.
- Tüm kararlar aracısız insanların oyu ile alınır.
- Uygulanması çok mümkün olmayan bir modeldir.

2. Yarı Doğrudan Demokrasi

- Halkın, kendi seçtiği temsilciler aracılığı ile bazen de kendilerinin yönetime katılmasıdır. Yarı doğrudan demokrasi, doğrudan ve yarı doğrudan demokrasinin karmasıdır.

Araçları:

Halkoyu (referandum): Parlamentoda kabul edilen kanunların halkın oyuna sunulması

Halk vetosu: Kabul edilen kanunların halk tarafından halkoyu ile yürürlükten kaldırılması

Halk girişimi: Halkın, hükûmeti, kanun çıkarması konusunda harekete geçirmesi

Temsilcilerin azli: Halkın temsilcileri görevden alması

3. Temsili Demokrasi

Egemenlik hakkının temsilciler vasıtasıyla kullanıldığı demokrasi türüdür.

Nisbi temsil: Partiler oyları oranında mecliste temsil edilirler.

Çoğunluk ilkesi: Yapılan genel seçimlerde en çok oy alan partinin iktidar olmasıdır.

Çoğulculuk ilkesi: Muhalefeti öneren ilkedir.

Koalisyon hükûmeti: Hükûmeti birden fazla partinin kurması

Azınlık hükûmeti: Başka partilerin hükûmette yer almayıp dışarıdan destek vermesi ile oluşan hükûmet.



Türkiye,

- Hukuki yapısı bakımından; üniter
- Egemenlik bakımından; cumhuriyet
- Demokrasi uygulama biçimi; temsili demokrasi (Yarı doğrudan demokrasi araçlarından referandum uygulanır.)

İKTİDAR VE İKTİDAR TÜRLERİ

İktidar ile anayasa arasındaki ilişki iktidar türünü belirler.

İktidar: Ülkeyi yöneten anlamında kullanılır. İktidar ile anayasa arasındaki ilişki iktidar türünü belirler.

ÖRNEK

1924-1961-1982 anayasalarını yapan iktidar, asli kurucu iktidardır.

1928-37-46-48-50 değişikliklerini yapan iktidar, tali kurucu iktidardır.



İKTİDAR TÜRLERİ

Kurulmuş İktidar

Anayasada değişiklik yapmadan mevcut anayasa ile ülkeyi yöneten iktidar

Kurucu İktidar

Asli Kurucu
Yeniden anayasa yapan iktidar

Tali Kurucu
Anayasanın maddeleri üzerinde değişiklik yapan iktidar

NOTLAR



KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ÜNİTE

3

Türk Anayasa
Tarihi

BİLİNMESİ GEREKENLER

Çerçeve anayasa: Kısa

Çoğulcu demokrasi: Farklı siyasi görüşlere yer veren sistem

Çoğunlukçu demokrasi: Çoğunluğun esas alındığı sistem

İstinaf: İlk derece mahkemelerinin verdiği kararların incelenmesi

Kadük: Hükümsüz

Kazuistik anayasa: Ayrıntılı

Ombudsman: Kamu denetçisi

Parlamento: Meclis

Referandum: Halk oylaması

Sert anayasa: Değiştirilmesi zor

Temyiz: İstinaf mahkemesinin verdiği kararın incelenmesi

Yumuşak anayasa: Değiştirilmesi kolay

Yüce divan: Anayasa mahkemesi

ANAYASA TARİHİ

Anayasa: Devletin şeklini, yapısını, organlarını, organların işleyişini, kişilerin temel hak ve hürriyetlerini inceleyen metindir.

- Dünyada kullanılan ilk anayasal belge 1215 İngiltere Magna Carta
- Dünya'da kullanılan ilk anayasa 1787 tarihli ABD Anayasası
- Osmanlı-Türk anayasa tarihinin ilk anayasal gelişmesi 1808 Sened-i İttifak
- Türk tarihinin ilk anayasası 1876 Kanuni Esasi'dir.

ANAYASA TÜRLERİ

Sert Anayasa

Yumuşak Anayasa

Çerçeve Anayasa

Kazuistik Anayasa

Sert Anayasa: Bu anayasalar için özel, değiştirilmesi zor yöntemler benimsenmiştir.

Değiştirilemeyecek maddeler içermesi.

ÖRNEK T.C. 1982 Anayasası

Değiştirilmesi için özel (nitelikli) çoğunluk aranması

ÖRNEK 3/5, 2/3 gibi

Yumuşak Anayasa: Maddelerinin değiştirilme usullerinin herhangi bir kanunun değiştirilme usulünden farklı olmadığı anayasalardır.

ÖRNEK T.C. 1921 Anayasası

Çerçeve Anayasa: Kısa ve öz hükümlerden oluşur. Genel bir çerçeve çizer ve içinin doldurulmasını yasama organına bırakır.

ÖRNEK T.C. 1921 Anayasası

Kazuistik Anayasa: Uzun ve ayrıntılı kurallardan oluşan, kesin hükümlerin belirlendiği anayasadır.

ÖRNEK 1982 Anayasası

Anayasal Gelişmeler

Sened-i İttifak (1808): İlk anayasal gelişme ve belgedir. İlk kez padişahın yetkilerinde sınırlandırılmaya gidilmiştir.

Tanzimat Fermanı (1839): Eşitlik, adalet ve hukuk gelişmeleri ön plandadır.

Islahat Fermanı (1856): Gayrimüslimlere yönelik anayasal gelişmedir.



TÜRK ANAYASA TARİHİ

KANUNİ ESASİ (1876 ANAYASASI)

- Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk ve tek anayasasıdır.
- Çift meclisli bir anayasadır. (Meclis-i Ayan ve Meclis-i Mebusan)
- Meclis-i Ayan üyelerini padişah seçer.
- Meclisi feshetme yetkisi padişaha aittir.
- İlk defa bu anayasa ile seçme ve seçilme hakkı görülür.
- Padişahın meclisi feshetme, sürgün yetkisi ve kanunları veto etme yetkisi bulunmaktaydı.

1909 Değişikliği: Padişahın yetkileri Meclis karşısında azalmıştır.



1921 ANAYASASI

- Yumuşak ve çerçeve anayasadır.
- Türk anayasa tarihinin tek yumuşak ve çerçeve anayasasıdır.
- Millî egemenlikten ilk kez bahsedilmiştir. (Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir ilkesi).
- Güçler birliği vardır.
- Bütün yetkilerin mecliste toplandığı meclis hükûmeti sistemi görülür.
- Yasama yürütme yetkileri mecliste toplanmıştır.
- Yargı ile ilgili hüküm içermez.
- Devlet başkanlığı (cumhurbaşkanlığı) müessesesi yoktur.

1921 Anayasası'nda 1923 Değişikliği

- Devletin şekli cumhuriyettir.
- Devletin dili Türkçedir.
- Devletin dini İslamdır.
- Devlet başkanlığı makamı vardır.

1924 ANAYASASI

- Sert bir anayasadır.
- Kazuistik bir anayasadır.
- Güçler birliği görevler ayrılığı benimsenmiştir. (Karma)

1924 Anayasası Değişiklikleri (1928, 1934, 1937)

1928	“Devletin dini İslam’dır.” maddesi anayasadan çıkarıldı.
1930-33-34	Kadınlara belediye, muhtarlık ve vekillik seçmelerine katılma hakkı verildi. (BMV)
1937	Laik devlet ilkesi ve diğer devlet ilkeleri anayasaya dahil edildi.
1946	Çok partili hayata geçiş. İlk kez tek dereceli seçim sistemi uygulandı. Açık oy gizli sayım.
1948	Gizli oy açık sayım döküm ilkesi benimsendi.
1950	İlk kez gizli oy-açık sayım döküm ilkesi uygulandı.

1961 ANAYASASI

- Darbe anayasasıdır.
- Referandumla kabul edilmiştir.
- Sert anayasadır.
- Kaziistik anayasadır.
- Güçler ayrılığı ilkesi geçerlidir.
- Parlamenter hükümet biçimi benimsenmiştir. Parlamenter hükümet sisteminin benimsendiği ilk anayasadır.
- Parlamento millet meclisi ve cumhuriyet senatosundan oluşur. (Çift meclis)
- Temel hak ve hürriyetlere en geniş yer veren anayasadır.
- Farklı görüşlerde yer veren çoğulcu demokrasi anlayışı benimsenmiştir.
- TRT ve üniversitelere özerklik tanınmıştır.
- Millî devlet anlayışı yer almıştır.

1961 Anayasası 1971-73 Değişiklikleri

- Bakanlar kuruluna KHK çıkarma yetkisi tanınmıştır.
- AYİM ve DGM'ler kurulmuştur.
- Üniversite özerkliği sınırlandırılmıştır.
- TRT özerkliği kaldırılmıştır.



1982 ANAYASASI

- Askerî darbe anayasasıdır.
- Referandumla kabul edilmiştir. (Referandumda Kenan EVREN cumhurbaşkanlığı görevine gelmiştir.)



- Halk tarafından referandumla göreve getirilen ilk cumhurbaşkanı Kenan EVREN
- Halkın seçtiği ilk cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN

En sert anayasamızdır. (4. madde: İlk 3 maddesi değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez.)

Başlangıç Kısmı

- Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık
- Atatürk milliyetçiliği
- Atatürk medeniyetçiliği
- Çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi
- Millî egemenlik
- Anayasanın ve hukukun üstünlüğü

→ Hürriyetçi demokrasi

→ Kuvvetler ayrılığı

→ Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmezliği

→ Kuvvetler ayrılığı

→ Laiklik



- Başlangıç kısmı anayasa metnine dâhildir. 1961 ve 1982 Anayasası'nda yer almıştır. Başlangıç metni değiştirilebilir.

1982 Anayasası Genel Esaslar

Madde 1

- Türkiye devleti cumhuriyettir.
- Cumhuriyet, Egemenliğin kişi ya da zümreye değil millete ait olmasıdır.

Madde 2

- Cumhuriyetin temel nitelikleri
- Atatürk milliyetçiliğine bağlı devlet ilkesi

- Laik devlet ilkesi
- İnsan haklarına saygılı devlet ilkesi
- Sosyal devlet ilkesi
- Hukuk devleti ilkesi
- Demokratik devlet ilkesi

Madde 3

- Türkiye Devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.
- Dili Türkçedir.
- Başkent Ankara'dır.
- Millî marşı İstiklal Marşı'dır.
- Bayrağı şekli kanunda belirtilen beyaz ay yıldızlı al bayraktır.



CUMHURİYETİN TEMEL NİTELİKLERİ

1. Demokratik Devlet İlkesi

Seçim ilkeleri:

Genel oy ilkesi: Irk, cinsiyet, servet, eğitim durumu gözetmek-sizin oy kullanma hakkına sahip olmasıdır. Yaş, sezginlik ve belli meslek grupları dışında herkes oy kullanır.

Eşit oy ilkesi: Her seçmenin yalnızca bir oy kullanma hakkı vardır.

Gizli oy ilkesi: Seçmenlerin kullandıkları oyların diğer seçmen-lerce görülmemesini amaçlar. Türkiye'de ilk kez gizli oy ilkesi 1950 yılında yapılan seçimlerde uygulanmıştır.

Açık oy ilkesi: Oyların görevlilerin nezaretinde sayılmasıdır. İlk kez 1950 yılında yapılan seçimlerde uygulanmıştır.

Tek dereceli seçim ilkesi: Türkiye'de ilk kez tek dereceli seçim 1946 yılında uygulanmıştır.

2. Sosyal Devlet İlkesi

- Vatandaşlarına asgari yaşam düzeyi sağlayacak olan devlet ilkesidir.
- İlk kez 1961 Anayasası'nda yer alan ilkede; can mal güvenliği, eğitim, sağlık, sosyal güvence sağlanmaktadır.

3. Hukuk Devleti İlkesi

- İdarenin mali denetimi, yasama ve yürütmenin yargısal denetime tabi olması, ceza sorumluluğu, temel hakların güvence altına alınması, kanuni hâkim güvencesi, kuvvetler ayrılığı, yargının bağımsızlığı konularını içeren devlet ilkesidir.

4. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet İlkesi

- 1924 Anayasası (1937 değişikliği) → Milliyetçilik
- 1961 Anayasası → Millî devlet
- 1982 Anayasası → Atatürk milliyetçiliğine bağlı devlet ilkesi olarak yer almıştır.

- **Atatürk Milliyetçiliği:** Aynı topraklar üzerinde yaşayan insanlar arasında dil, din, ırk ayrımı yapılmamasıdır. Atatürk milliyetçiliği şovanimizme (ırkçılık) karşıdır.

5. Laik Devlet İlkesi

- Laiklik ilkesi, 1924 Anayasası'nın 1937 değişikliği ile anayasa dâhil edilmiştir.
- Din hürriyeti: İnanç ve ibadet hürriyetlerini kapsamaktadır. İnanç hürriyeti, herkesin dilediği inanç ve hürriyete sahip olabileceğini ya da hiçbir dinî inanca sahip olmayabileceğini ifade eder.

6. İnsan Haklarına Saygılı Devlet İlkesi

- İnsan onuruna yakışır bir yaşamın olmasını içerir.
- İnsan haklarına bağlı devlet ilkesi 1961 Anayasası
- İnsan haklarına saygılı devlet ilkesi 1982 Anayasası

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER (KAMU HAKLARI)

KİŞİSEL HAKLAR (Negatif statü/Koruyucu haklar)

- Kişi dokunulmazlığı
- Zorla çalıştırma yasağı
- Kişi hürriyeti ve güvenliği
- Özel hayatın gizliliği
- Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı (2010 değişikliği)
- Konut dokunulmazlığı
- Haberleşme hürriyeti
- Yerleşme, seyahat hürriyeti
- Din vicdan hürriyeti
- Düşünce kanaat hürriyeti
- Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- Bilim sanat hürriyeti
- Basın hürriyeti
- Süreli ve süresiz yayın hakkı

- Basın araçlarının korunması
- Kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı
- Düzeltme ve cevap hakkı
- Dernek kurma hürriyeti
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- Mülkiyet hakkı
- Hak arama hürriyeti
- Kanuni hâkim güvencesi
- İspat hakkı



SOSYAL EKONOMİK HAK VE ÖDEVLER

(Pozitif statü/İsteme hakları)

- Ailenin korunması ve çocuk hakları (2010)
- Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
- Kıyılardan yararlanma hakkı
- Toprak mülkiyeti
- Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
- Kamulaştırma
- Devletleştirme ve özelleştirme
- Çalışma ve sözleşme hürriyeti
- Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı (2010)
- Grev hakkı ve lokavt
- Ücrette adalet sağlanması
- Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
- Konut hakkı
- Gençliğin korunması
- Sporun geliştirilmesi ve tahkim (2011)

- Sosyal güvenlik hakkı
- Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler
- Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
- Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
- Sanatın ve sanatçının korunması

SİYASİ HAK VE ÖDEVLER (Aktif statü/Katılma hakları)

- Türk vatandaşlığı
- Seçme seçilme ve siyasi faaliyette bulunma
- Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma hakkı
- Siyasi partilerin uyacakları esaslar
- Kamu hizmetlerine girme hakkı
- Mal bildirimi
- Vatan hizmeti
- Vergi ödevi
- Dilekçe hakkı
- Bilgi edinme hakkı (2010)
- Kamu denetçisine başvurma hakkı (2010)

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN SINIRLANDIRILMASI

Sınırlandırma kanunla yapılır.

Hak ve hürriyetler anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak sınırlandırılmalıdır.

Özlerine dokunulmaksızın sınırlandırılmalıdır.

Anayasa da belirtilen demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmalıdır.

Ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır. (İlk kez 2001 yılında anayasa girmiştir.) Genel sınırlama kaldırılmıştır.

Laik cumhuriyetin gereklerine uygun olmalıdır.



Haklarımız

- Yaşama Hakkı
- Eğitim Hakkı
- Sağlık Hakkı
- Kişi Dokunulmazlığı Hakkı
- Konut Dokunulmazlığı Hakkı
- Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı
- Dilekçe Hakkı
- Seçme ve Seçilme Hakkı
- Vatandaşlık Hakkı

Özgürlüklerimiz

- Düşünce, Kanaat ve İfade Özgürlüğü
- Basın ve Yayın Özgürlüğü
- Din ve Vicdan Özgürlüğü
- Haberleşme Özgürlüğü
- Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü
- Toplantı Hak ve Özgürlüğü
- Bilim ve Sanat Özgürlüğü

KİŞİ HAK VE ÖDEVLERİ

Zorla çalıştırma yasağı: Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır.



Askerlerin, hükümlülerin çalışmaları ve OHAL durumunda yapılan çalışmalar angarya sayılmaz.

Kişî hürriyeti ve güvenliği: Herkes, kişî hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi, ilgilinin yakalanması veya tutuklanması ancak kanunla gösterilir.

Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı: Herkes; yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz, kişinin rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz.

Konut dokunulmazlığı: Kanunda yetkili kılınmış mercinin yazılı emri bulunmadıkça kimsenin konutuna girilmez.

Haberleşme hürriyeti: Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

Din ve vicdan hürriyeti: Herkes; vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.



DİKKAT

Kimse,

- Dinî ayin ve törenlere katılmaya
- İbadete
- Dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz.

Yerleşme ve seyahat hürriyeti:

Yerleşme hürriyeti,

- Suç işlemesini önlemek
 - Sosyal ekonomik gelişmeyi sağlamak,
 - Sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi sağlamak,
 - Kamu mallarını korumak
- gerekçesiyle **sınırlandırılabilir.**

Seyahat hürriyeti: Suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlemlerini önlemek nedeniyle sınırlandırılabilir.

Özel hayatın gizliliği: Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.

Yetkili mercinin hâkime başvurma süresi 24 saat

Hâkim Kararı 48 saat

Bilim ve sanat hürriyeti: Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Basın ve yayımla ilgili hükümler

Basın hürriyeti: Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve malî teminat yatırma şartına bağlanamaz.

Yabancı yayınların ülkeye girmesi kanunla düzenlenebilir.

Sürelili ve süresiz yayın hakkı: Sürelili veya süresiz yayın önceden izin alma ve malî teminat yatırma şartına bağlanamaz.

Basın araçlarının korunması: Kanuna uygun şekilde basın işletmesi olarak kurulan basımevi ve eklentileri ile basın araçları, suç aleti olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemez veya işletilmekten alıkonulamaz.

Düşünce ve kanaat hürriyeti: Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebeple olursa olsun kimse düşüncelerini açıklamaya zorlanamaz. Düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz, suçlanamaz.

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti: Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu madde, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.



Bu hürriyetin kullanılması,

- Kamu düzeni,
- Millî güvenlik,
- Kamu güvenliği,
- Cumhuriyetin nitelikleri
- Suçların önlenmesi ve suçluların cezalandırılması nedeniyle **sınırlandırılabilir.**

Düzeltilme ve cevap hakkı: Düzeltme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayımlar yapılması hâllerinde tanınır ve kanunla düzenlenir.

Mülkiyet hakkı: Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

Hak arama hürriyeti: Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Kanunî hâkim güvencesi: Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz.

Suç ve cezalara ilişkin esaslar: Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

İspat hakkı: Kamu görev ve hizmetinde bulunanlara karşı, bu görev ve hizmetin yerine getirilmesiyle ilgili olarak yapılan isnatlardan dolayı açılan hakaret davalarında, sanık, isnadın doğruluğunu ispat hakkına sahiptir.

Dernek kurma hürriyeti: Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.

Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasıyla ilgili hükümler, şekil şart ve usuller kanunda gösterilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı: Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

SOSYAL VE EKONOMİK HAK VE ÖDEVLER**Çalışma Hakkı ve Ödevi**

Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet çalışanları korumak, hayat standartlarını yükseltmek, çalışmayı desteklemek için her türlü tedbiri alır.

Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı

- Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.
- Çalışma şartları; kadın, çocuk ve engelli vatandaşlar için özel olarak kanunlarla düzenlenmiştir.
- Ara dinlenme, hafta tatili, yıllık ücretli izin hakkı kanunla düzenlenir.

Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi

- Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.
- Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.
- İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.

- Eğitim öğretim kurumlarında sadece eğitim öğretim, araştırma, inceleme faaliyetleri yürütülür. Bu faaliyetler hiçbir şekilde engellenemez.
- Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez. Okutulacak yabancı dillerle ilgili milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır.

Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti

- Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir.
- Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları

- Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.
- Her çocuk korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. (2010 değişikliği)
- Devlet her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirler alır. (2010 değişikliği)

Toplu İş Sözleşmesi ve Toplu Sözleşme Hakkı

İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.



Devlet memurları sendika kurabilirler ancak grev-lokavt yapamazlar. Toplu sözleşme yapma hakları vardır. (2010 anayasa değişikliği)



Toplu iş sözleşmesi sırasında çıkan uyuşmazlıklar, yüksek hakem kurulu; toplu sözleşme sırasında çıkan uyuşmazlıkları, kamu görevlileri hakem kurulu çözer. (Kararları kesindir.)

Grev Hakkı ve Lokavt

- Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması hâlinde işçiler grev hakkına sahiptirler.
- Greve katılmayanların iş yerinde çalışmaları, greve katılanlar tarafından hiçbir şekilde engellenemez.

Ücrette Adalet Sağlanması

- Ücret emeğin karşılığıdır.
- Devlet çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.
- Asgari ücret tespit edilirken ülkenin mali durumu ve çalışanların sosyal ve ekonomik ihtiyaçları, geçim şartları göz önünde bulundurulur.

Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması

- Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.
- Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.

Sosyal Güvenlik Hakkı

Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası uygulanabilir.

Sendika Kurma Hakkı

Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir.

Sendika kurmak ancak,

- Kamu düzeni,
 - Millî güvenlik,
 - Suç işlenmesini önlemek,
 - Genel sağlık,
 - Genel ahlak,
 - Başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebebiyle kanunla
- sınırlanabilir.**



DİKKAT

“Aynı anda ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz.” hükmü 2010 anayasa değişikliği ile kaldırılmıştır.

SİYASİ HAK VE ÖDEVLER

Türk vatandaşlığı: Türk Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.

Türk anne veya babanın çocuğu Türk'tür. Vatandaşlık kanunun gösterdiği şekillerde kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hâllerde kaybedilir. Hiçbir Türk vatandaşı vatana bağlılıkta bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz. Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili kararlara karşı yargı yolu kapatılamaz.

Türk vatandaşlığını ispat eden belgeler:

- Nüfus kayıtları
- Nüfus cüzdanı
- Pasaport
- Pasavan (Kısa süreli giriş-çıkış belgesi)

Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları: Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.

Seçimlerde Oy Kullanamayanlar

- Silah altında bulunan er ve erbaşılar (Uzman çavuşlar kullanabilir.)
- Askerî okul öğrencileri
- Taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler



Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içerisinde gerçekleşecek seçimlerde uygulanmaz.

Kamu hizmetlerine girme hakkı: Her Türk kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.

Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.

Vatan hizmeti: Vatan hizmeti, her Türk'ün hakkı ve ödevidir.

Vergi ödevi: Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.

Dilekçe hakkı: Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikâmet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir.

Bilgi edinme ve kamu denetçilerine başvurma hakkı: Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. (2010 Anayasa değişikliği)

Kamu Denetçiliği Kurumu

TBMM Başkanlığına bağlı olarak kurulan kamu denetçiliği kurumu idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetleri inceler. (2010 Anayasa değişikliği)

Kamu başdenetçisi, TBMM tarafından gizli oyla 4 yıl için seçilir. İlk kamubaşdenetçimiz (ombudsman) Nihat ÖMEROĞLU'dur.

Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma: Vatandaşlar, siyasi parti kurma, usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir.

Parti üyesi olabilmek için 18 yaşını doldurmak ve T.C. vatandaşı olmak şarttır. Partiler önceden izin almadan kurulurlar.



DİKKAT

Siyasi parti kurmak için en az 30 kişi gerekmektedir. Siyasi parti meclis grubu için en az 20 milletvekili gerekir.

Siyasi Partiye Üye Olamayanlar

- Hâkimler ve savcılar
- Sayıştay dâhil yüksek yargı organı mensupları
- İşçi niteliği taşımayan kamu görevlileri
- Silahlı kuvvetler mensupları
- Yükseköğretim öncesi öğrencileri



DİKKAT

Yükseköğretim elemanlarının ve yükseköğretim öğrencilerinin partiye üye olabilme koşulları kanunla düzenlenir. Yükseköğretim elemanları partilerin merkez organları dışında görev alamazlar.

Siyasi Partilerin Uyacakları Esaslar

- Ticari faaliyette bulunamazlar.
- Anayasa mahkemesi tarafından mali denetimleri yapılır. (Sayıştaydan yardım alır.)

- Seçimlerde en az %3 barajını aşan partiler mali yardım alma-ya hak kazanırlar.
- Seçim barajı %7'dir.

Siyasi Partilerin Kapatılması

- Yargıtay cumhuriyet başsavcısı dava açar.
- Anayasa mahkemesi karara bağlar.
- Temelli kapatılan bir parti başka bir ad altında tekrar kurulamaz.
- Bir siyasi partinin kapatılmasına beyan veya eylemleri ile sebep olan üyelerin ya da kurucuların 5 yıl boyunca başka bir partinin kurucusu ya da üyesi olması yasaktır.



DİKKAT

- Partilerin mali denetimini Anayasa Mahkemesi yapar.
- Parti kapatılması milletvekilliğini düşürmez.
- Parti kapatılmasında görevli mahkeme Anayasa Mahkemesi'dir.
- Partiler izin almadan kurulurlar.
- Siyasi parti mali yardım barajı %3'tür.

DEVLET ORGANLARI

● Yasama Organi

TBMM



● Yürütme Organi

CUMHURBAŞKANI



● Yargı Organi

Bağımsız ve Tarafsız
Mahkemeler

YASAMA ORGANI - TBMM

TBMM'NİN YASAMA YETKİSİNİN İLKELERİ

Yasamanın Genelliği: TBMM'nin dilediği her konuda işlem yapabilmesi (istisna: Cumhurbaşkanlığı kararnamesi)

Yasamanın Asliliği (İlk Elliği): TBMM'nin araya başka bir işlem girmeden ilk elden işlem yapabilmesi

Yasamanın Devredilmezliği: Yasama yetkisinin sadece TBMM'ye ait olması

Yasamanın Sürekliliği: Yasama yetkisinin kesintiye uğramaması

TBMM'nin Görevleri

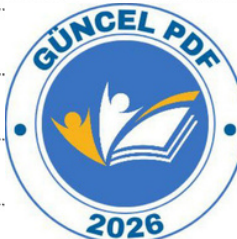
- Kanun çıkartmak
- Genel özel af kanunu çıkartmak
- Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- Bütçe kanunlarını görüşmek ve kabul etmek (Bütçe tekliflerini cumhurbaşkanı hazırlar.)
- Para basımına karar vermek

Parlamento Kararları

- TBMM iç tüzüğünü hazırlamak
- Milletvekilliğinin düşürülmesi
- Dokunulmazlığın kaldırılması
- Savaş ilanı
- Kamu başdenetçisini seçmek
- Meclis başkanını seçmek
- Hükûmeti denetlemek
- Anayasa mahkemesine üye seçmek
- Sayıştay üyelerini seçmek



Parlamento kararlarında ilk 3 madde dışında yargısal denetim yoktur.



Milletvekili Olabilme Koşulları

- Türk vatandaşı olmak (Çift vatandaşlık olabilir.)
- 18 yaşını doldurmuş olmak
- En az ilkokul mezunu olmak
- Askerlikle ilişkisi bulunmamak
- Kısıtlı olmamak
- Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak
- Taksirli suçlar hariç toplam 1 yıl ya da daha fazla hüküm almamış olmak



Yüz kırtarıcı suçlardan (zimmet, dolandırıcılık ...) affa uğrasa dahi vekil olamaz.

Milletvekilliği İçin İstifası Gerekenler

- Hâkim ve savcılar
- Silahlı kuvvetler mensupları
- Yüksek yargı organı mensupları
- Kamuda çalışan memur statüsündeki kişiler
- YÖK üyeleri
- Yüksek öğretimdeki öğretim elemanları



- Hâkim ve savcılar
- TSK mensupları
- Yüksek yargı organı mensupları seçilememeleri durumunda mesleklerine tekrar geri dönemezler.



- Milletvekili Sıfatı: İl seçim kurulunun düzenleyeceği mazbata ile başlar.
- Milletvekilinin Göreve Başlaması: TBMM'de edilecek yemin ile mümkündür.

Milletvekillerinin aylık ve ödenekleri KANUN ile belirlenir. Milletvekillerine ödenecek yolluk ve ödeneklerinin en çok 3 aylık kısmı önceden ödenebilir.

Yasama Muafiyetliği

1) Yasama Sorumsuzluğu (Kürsü Dokunulmazlığı)

Kullandıkları oy ve söyledikleri sözlerden başkaca bir karar alınmadığı sürece sorumsuzdurlar. Ancak küfür ve hakaret hariçtir.

Hukuki (tazminat) ve cezai (hapis) olarak koruma sağlar.

Vekilken ve vekillik sona erdikten sonra da devam ettiği için mutlak bir dokunulmazlıktır. Kaldırılamaz.

2) Yasama Dokunulmazlığı

Yasama dokunulmazlığının asıl amacı; milletvekillerini, keyfî ve asılsız suç isnatlarından bunun sonucunda özellikle tutuklanmalara karşı korumaktadır.

Milletvekilleri,

→ Tutulamaz.

→ Tutuklanamaz.

→ Sorgulanamaz.

→ Yargılanamaz.

Ancak ağır cezayı gerektiren suçüstü hâller ve soruşturması-na milletvekili seçilmeden önce başlamak şartı ile anayasanın 14. madde durumlar hariç.

Cezai olarak korur.

Nisbidir, kaldırılabilir. (TBMM genel kurulunun basit çoğunluğu ile)



Milletvekili olmayan bakanlar da bu muafiyetliklerden yararlanır.

Milletvekilliğinin Sona Ermesi

Milletvekilliği kendiliğinden ya da genel kurul yapılarak oylama ile sona erer.

1) Kendiliğinden Sona Erme

- Ölüm
- Cumhurbaşkanı seçilme
- Kısıtlanma
- Kesin hüküm giyme
- Bakan olmak
- Cumhurbaşkanı yardımcısı olmak

2) TBMM Genel Kurul Oylaması ile Sona Erme

- Milletvekilliğinden istifa (Basit çoğunluk ile)
- Hâl ve hareketlerinin milletvekilliği ile bağdaşmaması (Basit çoğunluğun gizli oyu ile)
- Meclis çalışmalarında özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içerisinde toplam 5 birleşim günü katılmaması (Üye tamsayısının salt çoğunluğu ile)



- TBMM başkanı seçilmek
- Siyasi partinin kapatılması
- Dokunulmazlığın kaldırılması
- Partisinden istifa milletvekilliğini sona erdirmez.

Siyasi Parti Meclis Grupları

- En az 20 milletvekilinden oluşur.



Meclis grupları TBMM başkanlığı için aday gösteremez.

TBMM Seçimleri

Genel Seçim: TBMM seçimlerinin 5 yılda bir yapılmasıdır.

Erken Seçim: TBMM ya da Cumhurbaşkanlığı tarafından alınan kararla erken seçim yapılabilir. (3/5 çoğunlukla mümkündür.)



TBMM erken seçim kararı alırsa son döneminde olsa da mevcut cumhurbaşkanı bir kez daha aday olabilir.

Seçimlerin Ertelenmesi: Seçimler sadece savaş sebebi ile 1 yıl geriye bırakılır, ertelenir.

Ara Seçim: Milletvekili sayısında boşalma olması durumunda yapılacak seçimdir.

Ancak,

- Genel seçim üzerinden 30 ay geçmedikçe yapılamaz.
- Genel seçimlere 1 yıl kala yapılamaz.
- Bir yasama döneminde bir kez yapılabilir.

İstisnaları:

- 1) TBMM'de %5'lik bir boşalma olursa,
 - Boşalmayı takip eden 3 ay içinde yapılabilir.
 - Genel seçim üzerinden 30 ay geçmese de yapılır.
 - Genel seçime 1 yıl kala yapılmaz.

2) Bir seçim bölgesinin temsil edilemiyor olması durumunda ise boşalmayı takip eden 90 gün sonraki ilk pazar, o ilde ara seçim yapılır. Genel seçim üzerinden 30 ay geçmese ve genel seçime 1 yıl kalsa da yapılır.



Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler bir yıl içinde yapılacak seçimlere uygulanmaz.

KANUN

Kanun Teklifi: Milletvekillerinin TBMM'ye sunduğu kanun önerisi

- Cumhurbaşkanı kendisine sunulan kanunları 15 gün içerisinde yayımlar.
- Cumhurbaşkanı tarafından geri gönderilen kanunlarda TBMM değişiklik yapmaz ve aynen iade ederse cumhurbaşkanı ikinci kez geri gönderemez.
- Değişiklikle gelen kanunlar ise cumhurbaşkanı tarafından ikinci kez geri gönderilip sonra her halukarda kabul edilip yayımlanır
- **Yürürlük:** Kanun metninde yürürlük tarihi belirtilen bir kanun belirtilen tarihte yürürlüğe girer.
- Yürürlük tarihi belirtilmemişse Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlüğe girer. (Resmî Gazete'yi cumhurbaşkanı çıkartır.)



Cumhurbaşkanı sadece bütçe kanunlarını veto edemez.

Anayasa Değişikliği

- Anayasa değişikliğini yapan TBMM'dir.
- Anayasa değişikliği için teklif: 1/3
- Kabul: 3/5

Anayasa değişiklik teklifi,

- TBMM genel kurulunda iki kez görüşülür.
- İvedilikle (acele) görüşülmez.
- İki görüşme arasında 48 saat beklenir. (Serinleme süresi)

→ 3/5 - 2/3 arası ise,

- ▶ Cumhurbaşkanı TBMM'ye geri gönderme
- ▶ Referandum (zorunlu)

→ 2/3 ve üzeri ise,

- ▶ Cumhurbaşkanı TBMM'ye geri gönderme (Kabul)
- ▶ Referandum (İhtiyari)

TBMM'nin Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Toplantı yeter sayısı: Üye tam sayısının 1/3'üdür.

Karar yeter sayısı: Toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

Ancak karar, yeter sayısı üye tam sayısının 1/4'ünün 1 fazlasından az olamaz. (151) (Basit çoğunluk)

TBMM Başkanlık Divanı

- TBMM Başkanı
 - Başkan vekilleri
 - Katip üyeler
 - İdare amirleri
- Başkanlık divanındaki üyelerin milletvekili olması şarttır.

TBMM Başkanlık Seçimi

- 5 gün adayların belirlenmesi
- 5 gün seçim
- Seçim 4 turlu yapılır.

I. tur: 2/3

II. tur: 2/3

III. tur: Salt çoğunluk

IV. tur: En çok oyu alan



Siyasi parti meclis grupları meclis başkanlığı için ortak aday sunamaz.

TBMM başkanlık seçimi, bir yasama döneminde 2 kez yapılır.

İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıl, ikinci kez seçilenlerin görev süresi o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.



TBMM Başkanı

- Milletvekilliği düşmez.
- Partisiyle ilişkisi kesilmez.
- Partisinin çalışmalarına katılamaz.
- Genel kurulda oy kullanamaz.



TBMM'nin DENETİM ARAÇLARI

Yazılı Soru

Genel Görüşme

Meclis Araştırması

Meclis Soruşturması

TBMM Denetim Araçları

Yazılı Soru: Cevaplandırılmak üzere yazılı olarak bakan ya da cumhurbaşkanı yardımcısına soru sorulmasıdır.

Genel Görüşme: Toplumu ilgilendiren bir konuda bilgi edinmek amacıyla 20 milletvekilinin teklifi ile genel kurulda yapılan görüşme-
medir.

Meclis Araştırması: Toplumu ilgilendiren bir konuda en az 20 milletvekilinin teklifi ile konunun araştırma komisyonuna taşınmasıdır.

Meclis Soruşturması: Cezai bir denetim aracıdır. Bakan ya da cumhurbaşkanı yardımcısının suç işlediği gerekçesi ile yüce divana sevk edilmesidir.



DİKKAT

Gensoru ve sözlü soru kaldırılmıştır.

TBMM Tatil ve Ara Verme

Tatil → TBMM bir yasama yılında 3 ay tatil yapar.
Temmuz-Ağustos-Eylül
1 Ekim'de toplanır.

Ara Verme → TBMM bir yasama yılında 15 gün ara verir.

TBMM'yi toplantıya doğrudan çağırabilecek olanlar: Cumhurbaşkan-TBMM başkanı

TBMM'yi dolaylı çağırabilecek olanlar: TBMM'nin 1/5'i milletvekili.

Yüksek Seçim Kurulu

Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim sonrası itirazları inceleme ve karara bağlama, TBMM üyelerinin seçim tutanaklarını ve Cumhurbaşkanlığı tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulundur.

Üyeleri: 7 Asıl, 4 Yedek: 11 (6 yargıtay-5 danıştay)

Yüksek Seçim Kurulu (YSK), yasama bölümünde düzenlenmiştir. Kararları kesindir.



DİKKAT

- Yasama dönemi 5 yıl
- Yasama yılı 1 yıl
- Milletvekili bütün milleti temsil eder.
- Milletvekilliği sıfatı mazbata ile başlar.
- Tatil yasama yılında 3 ay
- Ara verme yasama yılında 15 gün
- Seçimler sadece savaş sebebi ile ertelenir.
- Yasama dokunulmazlığı sadece cezai/nisbi
- Yasama sorumsuzluğu hukuki-cezai/mutlak
- Cumhurbaşkanı kanunları 15 gün içinde yayımlar.
- Kanunları Anayasa Mahkemesi denetler.
- TBMM üye tam sayısı 600 milletvekili
- Siyasi parti meclis grubu 20 milletvekili

YÜRÜTME ORGANI - CUMHURBAŞKANI**Cumhurbaşkanı Olabilme Koşulları**

- Türk vatandaşı olmak
- 40 yaşını doldurmuş olmak
- Yükseköğretim mezunu olmak
- Diğer milletvekili olabilme koşullarını taşıyor olmak
- Görev süresi 5 yıldır.
- En fazla iki defa seçilebilir.
- Halk seçer.

Cumhurbaşkanlığı Seçimi**Cumhurbaşkanlığı için adaylar**

- Siyasi parti meclis grupları
- Tek başına ya da birlikte en son seçimlerde en az %5 oy alan partiler.
- En az 100.000 seçmen imzası ile belirlenir.

Cumhurbaşkanlığı seçimi en çok 2 turlu yapılır.**1. turda**

Geçerli oyların salt çoğunluğunu (yarıdan bir fazla) alan aday cumhurbaşkanı seçilir.

Sağlanamazsa ilk turu izleyen ikinci pazar 2. tur yapılır.

2. tura ilk turda en çok oyu alan iki aday katılır.

En çok oyu alan cumhurbaşkanı seçilir.

Herhangi bir nedenle 2. turda tek bir aday kalırsa referanduma gidilir.

Cumhurbaşkanı Cezai Sorumluluğu

Cumhurbaşkanı hakkında bir suç işlediği iddiasıyla TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun vereceği önerge ile soruşturma açılması istenebilir.

Meclis önergeyi en geç 1 ay içinde görüşür ve üye tam sayısının 3/5'inin gizli oyu ile soruşturma açılmasına karar verilebilir.

15 kişilik komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon soruşturma sonucunu belirten raporunu 2 ay içinde TBMM Başkanlığına sunar.

Soruşturmanın bitmemesi durumunda ek 1 aylık süre istenebilir.

Rapor başkanlığa verildikten itibaren 10 gün içinde dağıtılır, dağıtımdan itibaren 10 gün içinde genel kurulda görüşülür.

TBMM, üye tam sayısının 2/3 gizli oyu ile Yüce Divana sevk kararı alabilir.

Yüce Divan, yargılamayı 3 ay içerisinde tamamlar. Tamamlanamazsa ek 3 ay süre verilir. Yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

Cumhurbaşkanlığına Vekâlet

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması durumunda 45 gün içinde cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

Yenisi seçilene kadar cumhurbaşkanı yardımcısı cumhurbaşkanına vekalet eder.

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve TBMM genel seçimlerine 1 yıl ya da daha az bir zaman kalmış ise boşaldığı günden sonra gelen 60. günü takip eden ilk pazar günü cumhurbaşkanlığı seçimi, TBMM genel seçimi ile birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının Görevleri

- Devlet başkanı sıfatı ile Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliğini temsil eder.
- TBMM'yi gerekli durumlarda toplantıya çağırmak
- TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermek
- Kanunları yayımlamak
- Kanunları yeniden incelenmek üzere TBMM'ye geri göndermek.
- Gerekli durumlarda TBMM'nin açılış günü açılış konuşması yapmak
- Anayasa değişikliğine dair yasaları gerekli durumlarda halkoyna sunmak
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmelik çıkarmak
- Sürekli hastalık, yaşlılık sebebi ile af ilan etmek
- Milletlerarası antlaşmaları onaylamak
- Devlet denetleme kurulu üyelerini seçmek
- Genelkurmay başkanını atamak
- Milli Güvenlik Kuruluna başkanlık etmek
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar vermek.



DİKKAT

Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkması durumunda Cumhurbaşkanı yardımcısı vekalet eder.

- TBMM adına Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Başkomutanlığını temsil etmek
- Anayasa mahkemesine üye seçmek (12)
- Danıştay'a üye seçmek (1/4)
- Hâkimler Savcılar Kurulu'na üye seçmek (4)
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını ve vekilini seçmek

YÜRÜTMENİN DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİ

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi cumhurbaşkanı tarafından doğrudan anayasadan alınan yetkiye dayanarak yapılan bir düzenleyici işlemdir.

Olağan Dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

- Kişisel haklar ve siyasi haklar düzenlenemez.
- Sadece sosyal ve ekonomik haklar düzenlenebilir.
- Yargı yolu açıktır, yer Anayasa mahkemesidir.

OHAL Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

- Temel hak ve hürriyetler düzenlenebilir. (Çekirdek haklar hariç)
- Yargı yolu kapalıdır.

Yönetmelik

- Cumhurbaşkanı
- Bakanlıklar
- Kamu tüzel kişileri tarafından çıkartılır.
- Yürürlük tarihi Resmi Gazete yayımlandığı gündür.
- Yönetmeliklerin hepsi Resmi Gazete yayımlanmaz.
- Hangilerinin yayımlanacağı kanun ile belirlenir.
- Yönetmeliklerin genel kapsamlı olanlarını Danıştay bölgesel olanlarını ise idare mahkemeleri denetler.

Devlet Denetleme Kurulu (1982 Anayasası)

- Cumhurbaşkanlığına bağlı idarenin hukuka uygunluğunu denetleyen kurumdur.
- Sadece yargı organlarını denetleyemez
- İlk kez 1982 Anayasasında yer almıştır.

Milli Güvenlik Kurulu (MGK)

- Kurulun başkanı Cumhurbaşkanıdır.
- Cumhurbaşkanı'nın katılmadığı durumlarda kurula Cumhurbaşkanı yardımcısı başkanlık eder.
- Gündemi, Genelkurmay başkanı ve Cumhurbaşkanı yardımcısının görüşünü alarak Cumhurbaşkanı belirler.
- Kurulda Cumhurbaşkanlığına bağlı MGK genel sekreteri de yer alır ancak üye değildir, oy kullanamaz, görüş bildirmez.
- Kurul 2 ayda bir toplanır.

Milli Güvenlik Kurulu Üyeleri

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- Adalet Bakanı
- İçişleri Bakanı
- Dışişleri Bakanı
- Genelkurmay Başkanı
- Milli Savunma Bakanı
- Kuvvet Komutanları (Hava, Kara, Deniz)

Aşağıdakilerden hangisi Milli Güvenlik Kurulu üyesi değildir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) Kara Kuvvetleri Komutanı
- C) Adalet Bakanı
- D) Jandarma Kuvvet Komutanı
- E) İçişleri Bakanı



ÖRNEK



ÇÖZÜM

Jandarma Kuvvet Komutanı İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. MGK'de yer almaz.

Cevap: D



DİKKAT

- Başkomutan, cumhurbaşkanıdır.
- Savaşta başkomutanlığa genelkurmay başkanı vekâlet eder.
- Genelkurmay başkanlığı Millî Savunma Bakanlığına bağlıdır.

Olağanüstü Hâl Gerekçeleri

- Savaş
- Doğal afet
- Ekonomik kriz
- Şiddet olaylar
- Salgın hastalık
- Sıkıyönetim kaldırılmıştır.



OHAL, Cumhurbaşkanı tarafından en fazla 6 ay için ilan edilir.

DIKKAT

OHAL, TBMM tarafından en fazla 4 ay için uzatılır.



YARGI ORGANI

- Mahkemelerin Bağımsızlığı
- Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar.
- Anayasaya kanunlara aykırı olmamak koşulu ile vicdani kanaatlerine göre karar verirler.
- Hiçbir organ, makam, merci, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere emir ve talimat veremez.
- Görülmekte olan bir dava hakkında yasama organında görüşme yapılamaz, soru sorulamaz.
- Yasama, yürütme organı ve idare mahkeme kararlarına uymak zorundadır.

Hâkimlik ve Savcılık Teminatı

- Hâkim ve savcılar azlolunamaz.
- Kendileri istemedikçe anayasada belirtilen yaştan önce emekliye ayrılamaz. (65 yaş)
- Aylıklarından yoksun bırakılamaz.

Yüksek Mahkemeler

- Anayasa Mahkemesi
- Danıştay
- Yargıtay
- Uyuşmazlık Mahkemesi



DİKKAT

- Hâkimler Savcılar Kurulu (HSK) ile Sayıştay mahkeme değildir ancak yargı organında düzenlenmişlerdir.
- Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve Askerî Yargıtay kaldırılmıştır.

Anayasa Mahkemesi (15 Üye)

TBMM (3 üye):

- 2 üye Sayıştay
- 1 üye serbest avukatlardan

Cumhurbaşkanı (12 üye):

- 3 üye Yargıtay
- 2 üye Danıştay

- 3 üye üniversite öğretim görevlileri (en az ikisi hukukçu olmak üzere siyasal bilgiler ve iktisat fakültesinden)
- 4 üye üst düzey yöneticiler ile Anayasa mahkemesinde en az 5 yıl görev yapmış raportörler arasından seçilir.

Anayasa Mahkemesine Üye Olma Koşulları

- Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için 45 yaşını doldurulmuş olmak gerekir.
- Anayasa Mahkemesi üyeleri için emeklilik yaşı 65'tir.
- Yükseköğretim kurumları öğretim üyelerinin profesör veya doçent unvanını kazanmış olması gerekir.
- Avukatların en az 20 yıl fiilen avukatlık yapmış olması gerekir.
- Üst kademe yöneticilerin yükseköğrenim mezunu ve en az 20 yıl kamu hizmetinde fiilen çalışmış olması gerekir.
- Birinci sınıf hâkim ve savcılarının adaylık dâhil en az 20 yıl çalışmış olması gerekir.
- Anayasa Mahkemesi üyeliği; bir üyenin meslekten çıkarılmayı gerektirecek bir suçtan hüküm giymesi durumunda kendiliğinden; görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceğinin kesin olarak anlaşılması durumunda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile sona erer.



Üyelerin görev süresi 12 yıldır ve tekrar seçilemezler.

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile 4 yıl için bir başkan ve iki başkanvekili seçilir.

Süresi bitenler yeniden seçilebilirler.

Anayasa Mahkemesinin Görevleri

1. Kanun: Cumhurbaşkanı Kararnamesi ve TBMM içtüzüğünü şekil ve esas bakımından, anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından denetlemek ve iptaline karar vermek.

2. Yüce divan sıfatı ile yargılama yapmak: Anayasa mahkemesinde yüce divan sıfatı ile yargılanabilecek olanlar,

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı yardımcısı

- Bakanlar
- TBMM Başkanı (2010 anayasa değişikliği)
- Anayasa Mahkemesi dahil yüksek mahkeme üye ve başkanları başsavcılarını (uyuşmazlık mahkemesi hariç)
- HSK üyelerini ve başkanını
- Sayıştay üyelerini ve başkanını
- Genelkurmay başkanı ve kuvvet komutanlarını (kara, deniz, hava) (2010 anayasa değişikliği)
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını ve vekilini

Yüce Divanda savcılık görevini Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı yapar. Yüce Divanın yeniden inceleme sonucu vereceği kararlar kesindir. (2010 anayasa değişikliği)





ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisi Yüce Divan sıfatı ile yargılanmaz?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) Millî Eğitim Bakanı
- C) TBMM Başkanı
- D) Adalet bakanı yardımcısı
- E) Sağlık bakanı yardımcısı



ÇÖZÜM

E seçeneği (Bakan yardımcılarını yüce divanda yargılanmaz. Tek istisna HSK üyesi olması sıfatıyla adalet bakanı yardımcısıdır.)

Cevap: E

3. Siyasi partilerin mali denetimini yapmak (Sayıştay'dan yardım alarak)

4. Siyasi partilerin kapatılması davalarına bakmak:

- Siyasi partilerin kapatılması için davayı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı açar. Kapatılan bir partinin vekillerinin vekilliği sona ermez ancak 5 yıl bağımsız olarak milletvekilliği yapabilirler.

5. Milletvekilliği düşürülen ya da dokunulmazlığı kaldırılan milletvekillerinin itiraz davalarına bakmak:

- Milletvekilliği düşürülen ya da dokunulmazlığı kaldırılan bir vekil veya başka bir milletvekili kararın iptali için Anayasa mahkemesine 7 gün içinde başvurur.
- Karar Anayasa Mahkemesi tarafından 15 gün içinde verilir.

6. Bireysel başvuru:

- Herkes, anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.
- Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.



Anayasa Mahkemesi Çalışma Usulleri

- Anayasa Mahkemesi, 2 bölüm ve Genel Kurul hâlinde çalışır.
- Bölümler, başkanvekili başkanlığında veya başkanın belirleyeceği başkanvekilinin başkanlığında en az 12 üye ile toplanır.
- Bölümler ve genel kurul salt çoğunluk ile karar alır.
- Siyasi partilere ilişkin dava ve başvurulara, iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulca bakılır.
- Bireysel başvurular bölümlerce karara bağlanır.
- Anayasa değişikliğinde iptale, siyasi partilerin kapatılmasına ya da devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğu şarttır.
- Şekil bozukluğuna dayalı iptal davaları Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır.



Parlamento kararlarında denetime tabi olan 3 istisna;
TBMM içtüzüğü
Milletvekilliğinin düşürülmesi
Dokunulmazlığın kaldırılması

Yargıtay

- Adli konularda verilen ve kanunun başka bir adli merciye bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme yeridir.
- Üyelerinin tamamı HSK tarafından seçilir.
- Başkanı kendi üyeleri arasından 4 yıl için seçilir.
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve vekilini cumhurbaşkanı seçer.

Danıştay

- İdare mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir idari merciye bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme yeridir.
- Üyelerinin 1/4'ü cumhurbaşkanı, 3/4'ü HSYK tarafından seçilir.
- Başkan, kendi üyeleri arasından 4 yıl için seçilir.



Uyuşmazlık Mahkemesi

- Adli, idari mahkemeler arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını çözmekle yetkili mahkemedir.
- Başkan ile 6 asıl, 6 yedek üyeden oluşur.
- Başkan ve vekili Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından seçilir.
- Kararları kesindir.

Hâkimler Savcılar Kurulu (HSK)

- 13 üyesi vardır.
- 7 üye TBMM tarafından 4 üye Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.
- Başkanı adalet bakanıdır
- Adalet bakanı yardımcısı
- Üyeler 4 yıl için seçilir. Görevi bitenler yeniden seçilebilir.

Adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama, geçici yetki verme, nakletme, yükseltme, birinci sınıfa ayırma, kadro, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yerine getirir.



Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar.



2010 değişikliği ile HSK'nin meslekten çıkarma kararlarına karşı yargı yolu açılmıştır.

Sayıştay

- Merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin bütün gelir giderlerini ve mallarını TBMM adına denetleyen ve inceleyen kurumdur.
- Mali denetim kuruluşudur.
- Denetimlerini TBMM adına yapar.
- Üyeleri ve başkanı TBMM tarafından seçilir.



KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ÜNİTE

4

İdare
Hukuku



BİLİNMESİ GEREKENLER

Çekilme: İstifa

İdari karar: Devlet idaresinin aldığı kararlar

İstimlak: Kamulaştırma

Kamu düzeni: Toplum düzeni

Kamu hizmeti: Devletin sunduğu hizmetler

Kariyer: Derece ilerlemesi/yükselmesi

Kolluk faaliyeti: Kamu düzeninin sağlanması için yürütülen faaliyetler

Liyakat: Bilgi ve yetenek doğrultusunda ilerlemek

Tedvin edilmemiş: Kanunlaşmamış / Toplanmamış

İDARE HUKUKU

İdare Hukukunun Özellikleri

- Genç bir hukuk dalıdır.
- Tedvin edilmemiştir. (Kanunlaşmamıştır, dağınıktır.)
- Kamu yararı hâkimdir.
- İçtihadlere dayanır.
- Uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar idari yargıda çözümlenir.
- İşlemleri tek taraflıdır.
- Statüler hukukudur.
- Bağımsız bir hukuk dalıdır.



DİKKAT

- | | |
|------------------------------|-----------------------|
| • İdare Hukuku Kaynakları | • Yönetmelik |
| • Anayasa | • İdari Teamüller |
| • Kanun | • Öğreti |
| • Milletlerarası Antlaşmalar | • Yargısal İçtihadlar |

İdare

Hükûmetin belirlediği siyasal amaçlar doğrultusunda, tarafsızlık ilkesi kapsamında gerekli kararları alan ve uygulayan kamu kuruluşlarının toplamıdır.

İdarenin Faaliyetleri

- Millî güvenliğin korunması
- Kolluk faaliyetlerinin yürütülmesi
- Kamu hizmetlerinin yürütülmesi
- Özendirme ve destekleme faaliyetleri
- İç düzen faaliyetlerinin sağlanması
- Planlama faaliyetleri

İdari Fonksiyon

Yasama ve yargı organı dışında, yürütmenin salt siyasi fonksiyonları dışında kalan fonksiyonlardır.

İdari fonksiyonun temel amacı kamu yararıdır.

Kamu Yararı

Halkın veya devletin gereksinimlerini karşılayan; topluma, ulusa fayda sağlayan yararlar.

- İdari işlemler ile yerine getirilir.
- Kamu gücü kullanılarak gerçekleştirilir.
- Sürekli.
- Kâr amacı gütmeyen.
- İdare ile özel kişiler arasında eşitlik yoktur.
- İdari işlerin yürütülmesi için talebe gerek yoktur.

İdari Kararların Özellikleri

- Resen (Kendiliğinden idarece uygulanır.)
- İcraîlik (İdare tarafından uygulanır.)
- Hukuka uygunluk karinesi vardır. (Aksi ispatlanmadığı sürece idarenin kararları hukuka uygundur.)
- Yargı yolu açıktır.

Kamu Hizmetinin İlkeleri

- Süreklilik ve düzenlilik
- Nesnellik ve eşitlik
- Değişkenlik
- Bedelsizlik (Tamamı bedelsiz değildir.)



Bir ilde toplu taşımaya ücret ödemeyen 65 yaşındaki Ayşe tezye için kamu hizmetlerinin hangi ilkesi geçerlidir?



Bedelsizlik. Kamu hizmetine hâkim olan ilkelerden biri olan bedelsizlikte devlet bazı hizmetlerden bedel almaz.





ÖRNEK

Bir ilde toplu taşıma sadece otobüs ile sağlanırken bu ile metro getirilmesi hangi kamu hizmeti özelliği ile ilgilidir?



ÇÖZÜM

Metro getirilmesi kamu hizmetlerinin değişkenlik ilkesi ile ilgilidir.

İdarenin Bütünlüğü

İdare Hukuku → Yargı Yolu

İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir.

Açılacak davalar için süre, yazılı bildirim tarihinden itibaren başlar.

Yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. (2010)

Kamu Düzeni

Toplumun huzurunun sağlanması, devlet ve devlet teşkilatının korunmasını amaç edinen her şey kamu düzenini ifade eder.

Devlet, vatandaşlarının huzurlu, sağlıklı ve güvenli yaşamasını sağlar.

ÖRNEK



Aşı uygulamaları, trafik kuralları...



Kolluk Kuvveti

Kolluk; devletin, kamu düzenini sağlatma ve koruma, suçluları ve şüphelileri yakalama ödevlerini kapsayan hizmete ve bu hizmeti görenlere verilen isimdir.

Genel İdare Kolluk Makamları

- Cumhurbaşkanı
- İçişleri Bakanı
- Vali
- Kaymakam

Özel İdare Kolluk Makamları

- Belediye Başkanı
- Belediye Meclisi
- Belediye Encümeni
- Köy Muhtarı

İdarenin Mal Edinme Yöntemleri

İstimval: Olağanüstü durumlarda, bazı taşınır malların mülkiyetini ya da kullanma hakkını kazandıran mal edinme yöntemidir.

Devletleştirme: Özel teşebbüslerin (işletme) kanunla devlet tarafına geçmesidir.

Kamulaştırma (İstimlak)

Devletin bireye ait taşınmazlarını kamu yararı için bedelini kural olarak peşin ödeyerek satın almasıdır. Ancak,

- Tarım reformunun uygulanması,
- Sulama projeleri, iskân projeleri,
- Kıyıların korunması,
- Turizm

gibi durumlarda kamulaştırma bedeli idarece taksitle ödenebilir.



Kamulaştırma bedelinde taksit 5 yılı geçemez.
Kamulaştırma bedel davalarına Asliye Hukuk mahkemesi bakar.

Kamulaştırmaz El Atma: Devlet mülkiyetine geçirilmeksizin bir mülkten yararlanılmasıdır.

Geçici İşgal: İmar iskân bayındırlık çalışması yürütülürken idare tarafından arazilere (boş olması koşulu ile) geçici olarak el konulmasıdır.



İdarenin yürüttüğü yol çalışması sırasında boş bir araziye kamyon, kum ve çakılını koyması.



DİKKAT

- Kamulaştırma: Taşınmaz mal
- İstimval: Taşınır mal (OHAL)
- Geçici İşgal: İmar, bayındırlık, iskân
- Devletleştirme: Özel teşebbüs
- Kamulaştırmaz El Atma: Mülkiyete geçirmeksizin

İdari Sözleşme Yapma İlkeleri

- Aleniyet ilkesi (açıklık)
- Serbest rekabet ilkesi
- En uygun bedelin bulunması ilkesi
- Sözleşmeyi yapmak isteyen kişide belirli bir yeteneğin bulunması ilkesi

İdari Sözleşme Yapma Usulleri

- Kapalı teklif
- Açık artırma
- Pazarlık
- Yarışma

İdari Sözleşme Türleri

1) Mali İltizam Sözleşmesi: Kurulu olan bir kamu hizmetinin işletilmesi, orantılı bir ücret karşılığında belli bir hizmet gördürülmesidir.

2) Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmeleri: Bir kamu hizmetinin bir özel kişi tarafından kurulması ve belli bir süre işletilmesini öngören idari sözleşmedir. (Danıştay'ın görüşü alınır.)

3) İdari Hizmet Sözleşmeleri: Özel bir meslek bilgisine ve uzmanlığa gereksinim duyulan işlerde sözleşme ile çalışan ve işçi sayılmayan sözleşmeli personeldir. Bu kişilerin hak ve yükümlülüklerini içeren sözleşmelerdir.

4) Kamu Borçlanma Sözleşmeleri (İstikraz): Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri tarafından tahvil, bono gibi adlarla çıkarılan senetler karşılığında halktan borç para alınmasını sağlayan idari ilişkilidir.

5) Yer Altı ve Yer Üstü Servetlerine İlişkin Sözleşmeler: Doğal servet ve kaynakların belli bir süre için özel kişilere idarece devredilmesidir. Kamu hizmeti için gereken sermaye, kâr, zarar, hasar özel kişiye aittir.

Merkezden Yönetim

- Devlet hizmetlerinin tek elden ve tek merkezden yürütülmesidir.
- Yetki ve devlet hizmetlerinin devlet merkezinden yürütülmesini sağlar
- Plan ve programlar merkezde yapılır
- Gelir ve giderler sorumluluk merkezdedir.

Merkezden Yönetimin Yararları

- Devlet hizmetlerinin yeknesak (tek elden) yürütülmesini sağlar
- Devlet hizmetlerinin akılcı bir biçimde yürütülmesini sağlar
- Devlet yönetiminin güçlü olmasını sağlar
- Mali denetim yapılmasını kolaylaştırır.
- Devlet hizmetlerinin daha az harcamayla gerçekleşmesini sağlar
- Kamu görevlilerinin yerel yönetimlerin etkisi altında kalmasını engeller.

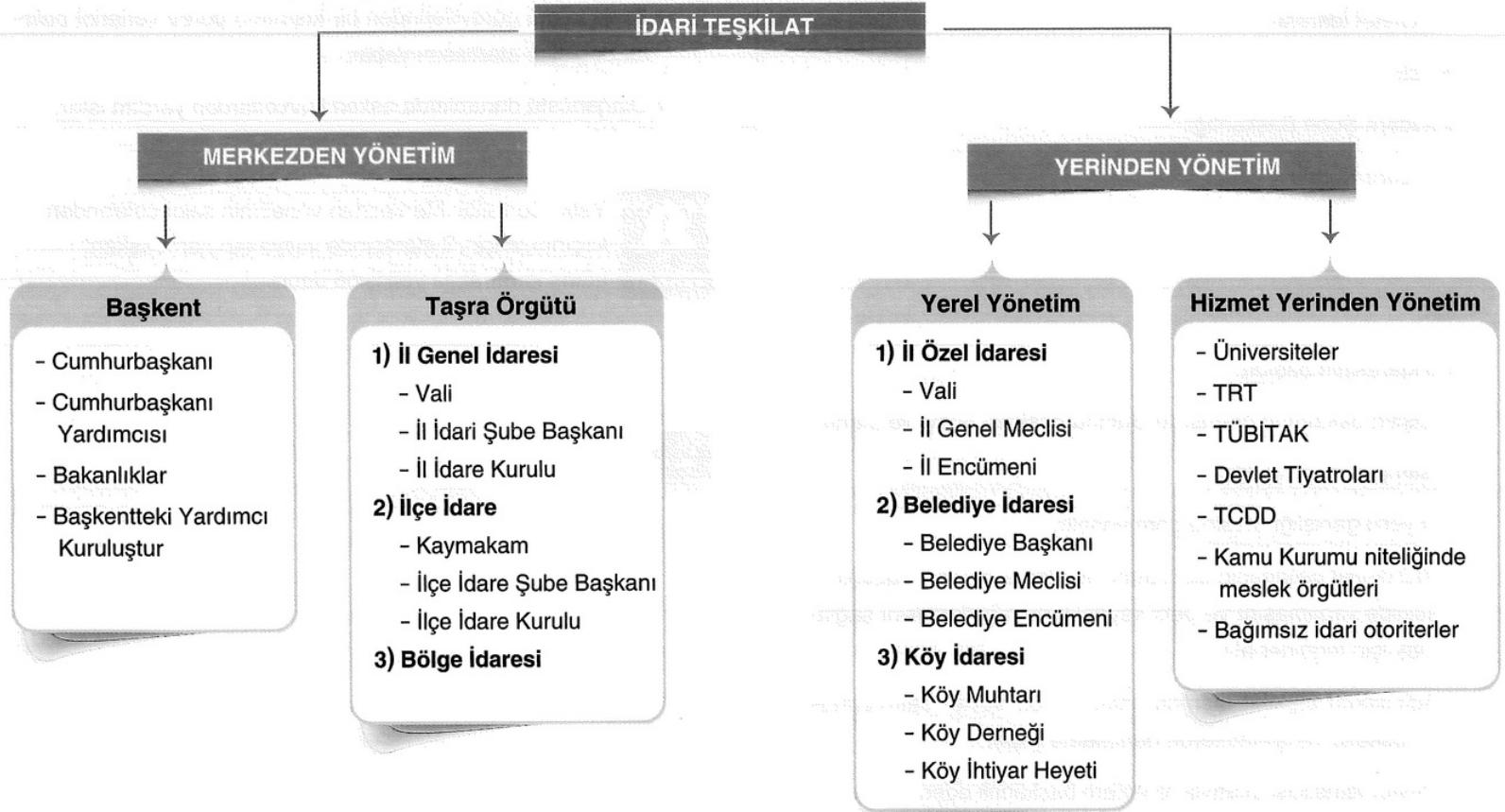
Merkezden Yönetimin Sakıncaları

- Devlet hizmetlerini yerine getirirken yöresel ihtiyaçlar göz ardı edilir
- Kırtasiyecilik artar
- Demokratik ilkelere uygun değildir.

Başkente Yardımcı kuruluşlar

- Sayıştay
- Danıştay
- Milli Güvenlik Kurulu
- Ekonomik sosyal konseyi





Merkezi İdarenin Taşra Teşkilatı

- İl Genel İdareci
- Vali
- İl İdare Şube Başkanlığı
- İl İdare Kurulu

Vali

- İl idaresinin başıdır
- İçişleri bakanının önerisi ile Cumhurbaşkanı onayı ile atanır.
- İstisnai memurluktur.
- İli yetki genişliği ilkesine göre yönetir.
- Vali devlet gelirlerinin tahsilatını ve ödeme işlerinin düzenli bir şekilde yapılmasını ve gelir kaynaklarının gelişmesini sağlamak için tedbirler alır.
- Adli,askeri teşkilat dışında kalan bütün devlet dairelerinde müessese ve işletmelerde denetleme yapar.
- Devlet temsilcisi sıfatıyla törenlere başkanlık eder.
- İlde bulunan yerinden yönetim kuruluşları üzerinde idari ve sayet yetkisini kullanır.

- İldeki kamu görevlileri üzerinde hiyerarşi yetkisini kullanır.
- İldeki kamu görevlilerinden bir kısmının görev yerlerini belirler,değiştirir atamasını yapar.
- Olağanüstü durumlarda askeri kuvvetlerden yardım ister.



Yetki Genişliği: Merkezden yönetimin sakıncalarından kaçınmak için, il idaresinde valiye tanınan başkent adına karar alma yetkisine denir.



İl İdare Şube Başkanlığı

Bakanlıkların illerdeki teşkilatının başında bulunan kişiler **il idare Şube Başkanı**dır.

İl İdare Kurulu

- Vali
- Hukuk işleri Müdürü
- Defterdar
- Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü
- Bayındırlık Müdürü
- Millî Eğitim Müdürü
- Tarım Müdürü
- Veteriner Müdürü
- İlçe İdaresi
- Kaymakam
- İlçe İdare Şube Başkanlığı
- İlçe İdare Kurulu

Kaymakam

- İçişleri Bakanlığı Müdürler Kurulunun önerisi ve bakanın bu öneriyi onaylaması sonucu içişleri bakanı ve cumhurbaşkanı'nın ortak kararnamesi ile atanır.
- Güvenceli memurluktur.
- T.C. vatandaşı olmak şarttır.
- Siyasal bilgiler, iktisadi idari bilimler ya da hukuk fakültesi mezunu olmak; kaymakamlık stajını ve kursunu başarı ile bitirmiş olmak gerekir.
- Kaymakam devleti temsil etmez.
- İlçedeki yerinden yönetim kuruluşları üzerinde vesayet yetkisini kullanır.
- Kanun, tüzük, yönetmelik ve hükûmet kararlarının ilan edilmesini ve uygulanmasını sağlar.
- İlçe ile ilgili yazışmaları yapar.
- İlçe İdare Şube Başkanlığı
- Bakanlıkların ilçelerdeki teşkilatının başında bulunan kişilere ilçe idare şube başkanı denir.

İlçe İdare Kurulu

- Kaymakam
- Tarım ve Köy İşleri Müdürü
- Mal Müdürü
- Millî Eğitim Müdürü
- Yazı İşleri Müdürü
- Veteriner
- Hükûmet Hekimi

Yerinden Yönetim Birimleri (Ademi Merkeziyetçilik)

Yerinden Yönetimin Yararları

- Kırtasiyeciliği azaltır.
- Hizmetlerin yöresel ihtiyaçlara göre yürütülmesini sağlar.
- Demokratik esaslara uygundur.

Yerinden Yönetimin Sakıncaları

- Ülke bütünlüğü ve millî birliği sarsabilir.
- Partizanca uygulamalara yol açabilir.
- Hizmetler, tekdüze biçimde yürütülmez.
- Mali denetim yapılması zordur.
- Yerel Yerinden Yönetimler (Mahallî İdareler)
- Ayı bir kamu tüzel kişiliğe sahiptirler.
- Kişi topluluğu niteliğindedirler.
- Merkezden yönetim ile aralarında idari vesayet vardır.
- Karar organlarını halk seçer.
- Seçilmiş organların bu sıfatlarını kaybetmelerine ancak yargı mercileri karar verir.



.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Mahallî idarelerin seçimleri 5 yılda bir yapılır.
- Yerel yönetim seçimlerine katılma şartları milletvekili seçimlerine katılma şartlarıyla aynıdır.
- Mahallî idarelerin seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahallî idare organları veya üyeleri içişleri bakanı,-geçici bir tedbir olarak kesin hükme kadar görevlerinden uzaklaştırabilir.

Yerel Yerinden Yönetim

İl Özel İdaresi

- Vali
- İl Genel Meclisi
- İl Encümeni

Belediye

- Belediye Başkanı
- Belediye Meclisi
- Belediye Encümeni

Büyükşehir Belediyesi

- B. Belediyesi Başkanı
- B. Belediyesi Meclisi
- B. Belediyesi Encümeni

Köy

- Köy Muhtarı
- Köy Derneği
- Köy İhtiyar Meclisi

İl Özel İdaresi

- İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir.
- İl sınırları içindeki ilçe ve bucaklar arası ulaşımı sağlayan kara yollarının yapımı, bakımı ve onarımı
- Bataklık ve göllerin ıslah edilmesi
- İlköğretim kurumlarının açılması
- Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret, ilin çevre düzeni planı, bayındırlık, erozyonun önlenmesi

Vali

- İl Özel İdaresinin temsilcisi ve başındaki kişidir.
- İl Özel İdaresinin yürütme organıdır.
- İl Özel İdaresinin bütçesini hazırlar.
- İl Encümenine başkanlık eder.

İl Genel Meclisi

- İl Özel İdaresinin en üst karar organıdır.
- Halk tarafından 5 yıllığına seçilen üyelerden oluşur.
- Başkanlığını üyeleri arasından seçilen il genel meclisi başkanı yapar.
- İl genel bütçesini inceler ve kabul eder.
- Yıllık programları belirler.
- Yönetmelikler çıkarır.
- İlin mallarına ilişkin tasarruflar yapar.
- İstikraz sözleşmesi yapar.

İl Encümeni

- İl Encümeni valinin başkanlığında, İl Genel Meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye ile görev yapar.
- Danışma ve karar organıdır.
- Başkanı validir.
- Kamulaştırma kararı verir.
- Bütçe tasarısını inceler.
- Cezai önlemler alır.

Belediye İdaresi

Nüfusu 5000 ve üzeri olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilirken il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.

Belediye Başkanı

- Belediye idaresinin en üst makamıdır.
- Belediye idaresinin yürütme organı ve temsilcisidir.
- Doğrudan bölge halkı tarafından seçilir.
- Hakkında soruşturma açılan bir belediye başkanını geçici olarak görevden uzaklaştırma işleri bakanına aittir.
- Belediye başkanının başkanlığının düşürülmesine karar verecek son merci Danıştaydır.

Belediye Meclisi

- Belediye idaresinin en üst görüşme ve asli karar organıdır.
- Başkanı belediye başkanıdır.
- Bütçe ve kesin hesap işlerini karara bağlar, değişiklik yapar.
- Belediye imar planını kabul eder.
- Belediye zabıta yönetmeliklerini inceler ve kabul eder.

Belediye Encümeni

- Belediye idaresinin danışma ve karar organıdır.
- Kamulaştırmaya karar verir.
- Taşıma araçlarının ücretlerini belirler.
- Acil durumlarda meclis adına karar alır, ceza verir.

Büyükşehir Belediyesi

- Kanunla kurulurlar.
- Nüfusu 750.000'den fazla olan yerlerde kurulurlar.
- En az üç ilçe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan, kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan, idari ve mali özerliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir.



Türkiye'de büyükşehir belediye sayısı: 2021 yılı verilerine göre 30'dur.

Büyükşehir belediyelerinde İl Özel İdareleri kaldırılmıştır.



Büyükşehir belediyeleri kanun ile, belediyeler cumhurbaşkanı kararı ile kurulurlar.

Köy İdaresi

Nüfusu 2000'den az olan yerleşim yerlerine köy denir.

Köy Muhtarı

- Köy idaresinin en üst makamıdır.
- Köy idaresinin temsilcisi ve yürütme organıdır.
- Köyde devletin temsilcisidir.
- Bütçeyi hazırlar.
- Devlet memurudur.
- Köy için harcanacak parayı toplar.
- Köyde güvenlik, dirlik ve düzeni sağlar.
- Bulaşıcı hastalıkları ve salgınları hükûmete bildirir.



Köy muhtarını köy derneği seçer.

Köy Derneği

- Köydeki bütün seçmenlerden oluşur.
- Köy ihtiyar meclisini ve köy muhtarını seçer.

Köy İhtiyar Meclisi

- Köy derneği tarafından seçilmiş üyeler ile doğal üyelerden oluşur.
- Köy işlerini sıraya koyar.
- Köy bütçesini kabul eder.
- Kamulaştırmaya karar verir.
- Para cezası verir.
- İmece ve salmaya karar verir.
- Köy imamı ve öğretmen doğal üyesidir.

**657 Devlet Memurları Kanunu'na Göre Kamu Görevlileri ve İstihdam Biçimleri****Kamu Görevlileri**

- Memurlar
- Sözleşmeli Personel
- Geçici Personel
- Kamu işçileri (Özel hukuka tabidir.)

Memur Olabilme Koşulları

- Türk vatandaşı olmak
- 18 yaşını doldurmak
- En az ortaokul mezunu olmak
- Kamu haklarından yoksun bulunmamak
- Kanunda belirtilen suçlardan hüküm giymemiş olmak
- Askerlikle ilişkisi olmamak
- Sağlık engeli bulunmamak (Görevini yapmaya engel bedensel zihinsel rahatsızlık)

Memurluk Mesleğinin Temel İlkeleri

Sınıflandırma İlkesi: 12 hizmet sınıfı vardır. Bunlar:

- Genel idare hizmetleri sınıfı
- Teknik hizmetler sınıfı
- Sağlık hizmetleri sınıfı
- Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfı
- Avukatlık hizmetleri sınıfı
- Din hizmetleri sınıfı
- Emniyet hizmetleri sınıfı
- Yardımcı hizmetler sınıfı
- Mülki idare Amirliği hizmetleri sınıfı
- Millî istihbarat hizmetleri sınıfı



Hizmet sınıflarına Jandarma ve Sahil Güvenlik eklenmiştir.

Kariyer İlkesi: Yaptıkları hizmetler için uygun sınıflar içinde en yüksek dereceye kadar ilerleme olanağıdır.

Liyakat İlkesi: Göreve başlamak, sınıflar içinde ilerlemek, yükselmek ya da görevine son vermek durumları memurların yeteneği ölçüsünde dikkate alınmalıdır.

Memurluğa Girişte İlkeler

- Serbestlik ilkesi
- Eşitlik ilkesi
- Görevin getirdiği niteliklerden başka nitelik aranmaması

Devlet Memurlarının Hakları

- İzin hakkı
 - Yıllık izin (1-10 yıl kıdemi olanlar için 20 gün, 10 yıldan fazla ise 30 gün)
 - Mazeret izni
 - Hastalık izni
 - Aylıksız izin
 - Öğretmenler için yaz tatili ve dinlenme tatilleri

- Şikâyet ve dava hakkı
- Maaş hakkı
- Güvenlik ve hizmet hakkı
- Sendika hakkı
- Yasalara uygun olmak üzere emeklilik hakkı
- Toplu sözleşme hakkı (2010)
- Uygulamayı isteme hakkı
- Yolluk hakkı
- Çekilme hakkı
- Kovuşturma ve yargılamaya ilişkin özel hükümler
- İsnat ve iftiralara karşı koruma

Memurların Yükümlülükleri (Müspet Ödevler)

- Anayasaya ve kanunlara sadakat
- Davranışlarına özen gösterme yükümlülüğü
- Amirlerin emrine itaat
- Resmî araç ve gereçlerle belgeleri iade yükümlülüğü
- Mal bildiriminde bulunma yükümlülüğü (5 yılda bir)
- Hizmeti şahsen ve kesintisiz olarak görme

Memurların Yasakları (Menfi Ödevler)

- Başka görev alma yasağı
- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı
- Tarafli davranma siyasi faaliyetlerde bulunma yasağı
- Dernek kurma ve derneklere girme yasağı
- Grev yasağı
- Hediye alma menfaat sağlama yasağı
- Gizli belgeleri açıklama yasağı
- Ayrıldığı kuruma karşı görev alma yasağı

Memurlara Verilen Disiplin Cezaları

Uyarma: Memura, görevini yerine getirirken, davranış sergilerken daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile tarafına bildirilmesi. (Geç gelmek, kıyafet yükümlülüğüne uymamak gibi)

Kınama: Memura kusurlu olduğunun bildirilmesidir. (Mal bildiriminde bulunmamak gibi)

Aylıktan Kesme: Brüt aylıklarından 1/30-1/8 arasında kesinti yapılmasıdır. (Resmî araç ve gereçleri özel amaç için kullanmak)

Kademe İlerlemesinin Durdurulması: 1-3 yıl arasında kademe ilerlemesinin durdurulması mümkündür. (İşe sarhoş gelmek)

Devlet Memurluğundan Çıkarılma: Göreve bir daha dönme-
mek üzere memurluğa son verilmesi (1 yılda mazeretsiz 20 gün de-
vamsızlık)



DİKKAT

Disiplin cezalarının hepsi için yargı yolu açıktır.



ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisi disiplin cezası değildir?

- A) Uyarma
- B) Görevden uzaklaştırma
- C) Kınama
- D) Kademe ilerlemesinin durdurulması
- E) Meslekten men



ÇÖZÜM

Görevden uzaklaştırma disiplin cezası türlerinden değildir.

Memurluğun Sona Ermesi

- Çekilme (istifa)
- Memurluktan çıkarma (ihraç)
- Koşullarda eksiklik
- Bağdaşmazlık
- Çekilmiş sayılma
- Ölüm
- Emeklilik



NOTLAR



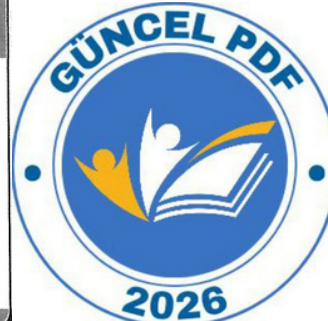
KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ÜNİTE

5

İnsan Hakları Hukuku



BİLİNMESİ GEREKENLER

1. Kuşak Haklar: Klasik insan hakları

2. Kuşak Haklar: Sosyal haklar

3. Kuşak Haklar: Dayanışma hakları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi: Avrupa Konseyine bağlı

Dünya İnsan Hakları Günü: 10 Aralık

İnsan Hakları Eylem Planı Sloganı: Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik Türkiye!

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: 10 Aralık 1948

Karel Vasak: İnsan haklarını kuşak olarak sınıflayan kişi

İNSAN HAKLARI HUKUKU

*"Bütün insanlar özgür;
onur ve hakları bakımından eşit doğarlar."*

İNSAN HAKLARI
EVRENSEL BİLDİRGESİ BM (1948)

BM (1948)

- Sadece insan olmamız sebebi ile sahip olduğumuz devredilemez, vazgeçilemez haklardır.
- Devletin görevi insan haklarını ihlal etmemek ve bu hakları her türlü saldırıdan korumaktır.
- İnsan hakları anlayışının kaynağı BM İnsan Hakları Bildirgesi'dir.



İNSAN HAKLARININ ÖZELLİKLERİ

- Evrenselidir.
- Doğustandır.
- Toplum öncesidir.
- Vazgeçilmezdir.
- Devredilmezdir.
- Dokunulmazdır.



Köleliği yasaklayan: 1926 Milletler Cemiyeti

Fransa 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi

İngiltere'de (17-18. yy)'de insan hakları alanında yapılan faaliyetler

- Haklar Bildirgesi
- İhanet suçu yasası
- Act Of Settlement

- Habeas Corpus (Bu yasa tutuklanan bir kişinin mahkeme önüne çıkarılmasını, keyfî gözaltını önleyen bir yasadır.)
- Magna Carta (1215 yılındaki bu belge ilk defa Kralın yetkilerini sınırlamış, ilk anayasal belge olarak kabul edilmiştir.)

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun haziran 1948 de hazırladığı ve birkaç değişiklik yapıldıktan sonra 10 Aralık 1948 yılında BM Genel Kurulunun Paris'te yapılan 183. oturumunda kabul edilen 30 maddelik bildiridir.



10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü



İnsan Hakları Bildirgesi'nde bütün devletlerin uyması beklenen başlıkları

1. Güvenlik hakları
2. Adil yargılanma hakkı
3. Özgürlük hakları
4. Eşitlik hakları
5. Sosyal haklar
6. Grup hakları



İNSAN HAKLARI KUŞAKLARI

3 kuşaktır. Her kuşak insan haklarının tarihî ilerleyişi ile ilgilidir. Kuşaklara göre sınıflandırma ilk defa 1979 yılında Karel VASAK tarafından yapılmıştır.

I. KUŞAK HAKLAR (Klasik İnsan Hakları)

- Kişi dokunulmazlığı
- Kişi özgürlükleri ve kişi güvenliği
- Düşünce ve ifade özgürlüğü
- Konut dokunulmazlığı
- Mülkiyet hakkı
- Eşitlik hakkı
- Adil yargılanma ve seçilme hakkı

II. KUŞAK HAKLAR (Sosyal Haklar)

- Çalışma hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Grev toplu sözleşme

- Eğitim hakkı
- Sağlık hakkı
- Barınma ve beslenme hakkı
- Kültürel yaşama katılma hakkı

III. KUŞAK HAKLAR (Dayanışma Hakkı)

- Çevre hakkı
- Barış hakkı
- Hayvan hakkı
- İnsanlığın ortak mirasına sahip çıkma hakkı



AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

4 Kasım 1950 yılında insan hakları bildirisinde bulunan hakları topluca güvence altına almak için Avrupa Konseyi üyelerinin üzerinde anlaştıkları metindir.



DİKKAT

Avrupa Konseyi 1949'da kurulmuş hükümetler arası üst kuruluştur. 47 üyesi vardır.

Belarus, Kazakistan, Vatikan hariç Avrupa ülkeleri.



AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Avrupa Konseyine bağlı olarak 1959 yılında kurulmuş uluslararası bir mahkemedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokolleriyle güvence altına alınmış olan temel hakların çiğnenmesi durumunda; bireylerin, toplulukların, tüzel kişilerin ve diğer devletlerin başvurabileceği yargı mercidir.



DİKKAT

Mahkeme Fransa Strasbourg şehrinde.

AİHM görevli Türk yargıç Saadet YÜKSEL

Türkiye AİHM bireysel başvuru hakkı: 1987

Türkiye AİHM zorunlu yargı yetkisini kabul: 1990

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI EŞİTLİK KURUMU

2012 Türkiye İnsan Hakları Kurumu (ilk hâli)

2016 Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu olarak düzenlenmiştir.

Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi ile ulusal önleme mekanizması kapsamında ceza infaz kurumu merkezleri, nezarethaneler, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişiler kuruma başvuru yapabilmektedir.

TBMM İNSAN HAKLARI İNCELEME KOMİSYONU

Dünyada ve ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve başvuruları incelemek üzere oluşturulmuştur.

İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI

Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik bir Türkiye vizyonu ile hazırlanan 9 amaç, 50 hedef, 393 faaliyet, 11 temel ilke içeren plan Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen takvim ile yürürlüğe girecek.

Sloganı: Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik Türkiye!

İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI AMAÇLARI

1. Daha güçlü insan hakları koruma sistemi
2. Yargı bağımsızlığı ve adil yargılama
3. Hukuki öngörülebilirlik ve şeffaflık
4. İfade örgütlenme ve din özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi

5. Kişi özgürlüğü ve güvenliğinin güçlendirilmesi

6. Kişinin maddi ve manevi bütünlüğü ile özel hayatın güvence altına alınması

7. Mülkiyet hakkı

8. Toplumsal refahın güçlendirilmesi

9. İnsan hakları konusunda üst düzey farkındalık



NOTLAR



KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ÜNİTE

6

Uluslararası Kuruluşlar



BİLİNMESİ GEREKENLER

1. Kuşak Haklar: Klasik insan hakları

2. Kuşak Haklar: Sosyal haklar

3. Kuşak Haklar: Dayanışma hakları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi: Avrupa Konseyine bağlı

Dünya İnsan Hakları Günü: 10 Aralık

İnsan Hakları Eylem Planı Sloganı: Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik Türkiye!

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: 10 Aralık 1948

Karel Vasak: İnsan haklarını kuşak olarak sınıflayan kişi

ULUSLARARASI KURULUŞLAR

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (BM)

Birleşmiş Milletler 24 Ekim 1945'te kurulmuş dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel bir iş birliği oluşturmak için kurulan uluslararası bir örgüttür.

Örgütün, kurulduğu yıllarda 51 olan üye sayısı şu an itibarıyla üyeliği kaldırılan Vatikan ve değiştirilen Çin Halk Cumhuriyeti, son katılan üye Güney Sudan dâhil 193'e ulaşmıştır. Örgütün yönetimi New York'ta bulunan genel merkezinden yürütülür ve üye ülkelerle her yıl düzenli olarak yapılan toplantılar yine bu genel merkezde gerçekleştirilir.



Birleşmiş Milletler Organları

→ Genel Kurul

→ Güvenlik Konseyi: 5 daimi üye bu organda yer almaktadır, mutlak veto yetkisine sahiptirler. Bu ülkeler: ABD, Rusya, Çin, İngiltere, Fransa.

→ Uluslararası Adalet Divanı

→ BM Sekreteryası

Birleşmiş Milletlere Bağlı Kuruluşlar

FAO: Gıda ve Tarım Örgütü

ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü

UNESCO: Eğitim, Bilim Kültür Örgütü

IMF: Uluslararası Para Fonu

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

UPU: Dünya Posta Birliği

ITU: Uluslararası Telekomünikasyon Birliği

AVRUPA KONSEYİ

5 Mayıs 1949'da kurulmuştur. Merkezi Strasburgdur. Şu an Avrupa Konseyinde 47 üye ülke bulunmaktadır. Türkiye, anlaşmayı 1949 yılında imzalamıştır. Konsey'in çalışma alanları insan hakları, medya, hukuki iş birliği, sosyal dayanışma, sağlık, eğitim, kültür, spor, gençlik, yerel demokrasiler, sınır ötesi iş birliği, çevre ve bölgesel planlamadır. Türkiye, Yunanistan ile Avrupa Konseyi kurulduktan sonra konseye ilk giren üyeler oldukları için "kurucu üye" statüsündedirler.



Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi bünyesinde yer almaktadır.

AVRUPA EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ VE KALKINMA TEŞKİLATI (OECD)

OECD, 14 Aralık 1960 tarihinde imzalanan Paris Sözleşmesi'ne dayanılarak 1961'de kurulmuştur ve savaş yıkıntıları içindeki Avrupa'nın Marshall Planı çerçevesinde yeniden yapılandırılması amacıyla 1948 yılında kurulan Avrupa Ekonomik İş birliği Örgütü'nün (OEEC) doğrudan mirasçısıdır.

İSLAM İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI (İİT)

Eylül 1969 tarihinde Fas'ın başkenti Rabat'ta toplanıp, İslam ülkelerini çatısı altında toplamak üzere kurulan 57 üyeye sahip, Avrupa Konseyi veya Birleşmiş Milletler gibi uluslararası hukuk tüzel kişiliğini haiz bir uluslararası teşkilattır. 38. Dışişleri Bakanları Toplantısında alınan karar gereğince örgütün ismi **İslam İş Birliği Teşkilatı** olarak değiştirilmiştir. Bugün İslam aleminin tek çatı altında toplandığı tek kuruluş sıfatına sahiptir.

EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (ECO)

ECO'nun on üyesi bulunmaktadır: Afganistan, Azerbaycan, İran İslam Cumhuriyeti, Kazakistan, Kırgızistan Cumhuriyeti, Pakistan, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan, Özbekistan.

KARADENİZ EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (KEİ)

Karadeniz Ekonomik İş Birliği Örgütü (KEİÖ) 25 Haziran 1992 tarihinde İstanbul'da düzenlenen zirvede imzalanan antlaşma ile kurulan ve Karadeniz havzasındaki ülkelerin ekonomik iş birliğini amaçlayan uluslararası kuruluştur.

TÜRK KÜLTÜR VE SANATLARI ORTAK YÖNETİMİ (TÜRKSOY)

Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi (TÜRKSOY) Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve ülkemiz Kültür Bakanları tarafından 12.07.1993'te Almatı'da imzalanan anlaşma ile kurulmuştur.

TÜRKSOY' un amacı Türk kökenli ve Türk dili konuşan Türk devletleri ve halklarının birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlamak ve Türk dili konuşan devlet ve halklarının kültür ve sanatının korunması, yeniden canlandırılması ve gelişmesi yönünde faaliyette bulunmaktadır.

KUZEY ATLANTİK ANTLAŞMASI ÖRGÜTÜ (NATO)

4 Nisan 1949'da 12 ülke tarafından imzalanan Kuzey Atlantik Antlaşması'na dayanarak kurulan ve farklı dönemlerde 16 ülkenin daha katıldığı uluslararası askerî ittifak. Örgüt üyeleri herhangi bir dış güçten gelebilecek saldırıya karşı ortak savunma yapmaktadır. NATO'nun merkezi, örgütün Kuzey Amerika ve Avrupa'daki 28 üyesinden biri olan Belçika'nın başkenti Brüksel'de bulunmaktadır. 22 ülke NATO'nun "Barış İçin Ortaklık" adlı girişiminde yer alırken 15 ülke kurumlaşmış diyalog programlarına dâhildir.

AVRUPA GÜVENLİK VE İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI (AGİT)

1970'li yılların başında soğuk savaş koşullarındaki Avrupa'nın bölünmüşlüğüne son verilmesi, güvenlik ve istikrarın sağlanması ve katılan devletler arasında bu amaca yönelik iş birliğinin geliştirilmesi düşüncesiyle kurulmuş teşkilattır. 35 imzacı devlet arasındaki ilişkilere rehberlik edecek 10 temel ilke ortaya konmuştur. Bunlar:

- Egemen eşitlik ve egemenliğe saygı
- Kuvvet kullanmaktan veya kuvvet kullanma tehdidinden kaçınma
- Sınırların ihlal edilmezliği
- Devletlerin toprak bütünlüğünün korunması
- Anlaşmazlıkların barışçıl yollardan çözümü
- İçişlerine karışmama
- İnsan hakları ve temel özgürlüklere saygı
- Halkların eşit haklardan ve kendi kaderlerini tayin hakkından yararlanması
- Devletler arasında iş birliği
- Uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerin iyi niyetle yerine getirilmesi

BATI AVRUPA BİRLİĞİ (BAB)

17 Mart 1948 tarihinde imzalanan Brüksel Antlaşması'yla birlikte kurulmuş ve 1954 yılında İtalya ile Batı Almanya'nın katılımlarıyla büyümüştür.

Batı Avrupa Birliğinin genel merkezi Brüksel'dedir. Günümüzde başka bir uluslararası örgüt olan Avrupa Birliği ile karıştırılmamalıdır. 30 Haziran 2011 tarihinde Avrupa Birliği ile birleştirilmiştir.

AVRUPA ÖDEMELER BİRLİĞİ (EPU)

Avrupa İktisadi İş Birliği teşkilatı'na üye ülkeler arasında varılan bir anlaşma sonucu 1950 yılı Temmuz'unda kurulan örgüt. Bu örgütün amacı, ülkeler arasında borç ve alacakların iki taraflı denkleştirilmesi yerine, çok taraflı bir denkleştirme sistemi uygulayarak Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilatı ülkeleri arasındaki mübadeleleri kolaylaştırmaktır. Aynı zamanda, Avrupa ülkeleri arasında daha geniş çaplı mübadeleleri kolaylaştırarak, dolar kıtlığını azaltmak amacını güdüyordu.

1958'de, Avrupa Ekonomik Topluluğunun (AET) kurulması üzerine, ortadan kalktı. Faaliyet boyunca Türkiye de Avrupa Ödemeler birliği' nin üyesi olmuştur.

DÜNYA EKONOMİ FORUMU (WEF)

Merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde yer alan uluslararası bir vakıftır. Her yıl İsviçre'nin Davos kasabasında yapılmaktadır. Dünyanın en tanınmış iş adamları ve siyasetçilerini biraraya getiren, dünyanın en önemli sorunlarının tartışıldığı konferanslarıyla tanınır. Forum ayrıca her yıl Çin'de Yeni Şampiyonlar Konferansı adı verilen bir konferans ve dünyanın çeşitli bölgelerinde bölgesel konferans serileri düzenlemektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB)

Avrupa Birliği'nin temelleri 1951 yılında, altı ülkenin katılımıyla oluşturulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğuna ve 1957 Roma Antlaşması'na dayanmaktadır.

Türkiye ile Avrupa Birliği'nin ilişkileri 31 Temmuz 1959'da Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğuna yaptığı ortaklık başvurusu ile başlar. AET Bakanlar Konseyinin başvuruyu kabul etmesi sonrasında 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara Antlaşması imzalanmıştır. Ankara Antlaşması ortaklık yaratan bir antlaşmadır. Bunu 1970 yılında imzalanan Karma Protokol izlemiştir. Türkiye'nin, sonradan topluluk üyesi olan birçok ülkeden daha önce topluluk ile ilişkilerini başlatmış olan bu iki önemli belge, o tarihlerden sonra ve 17 Aralık 2004 tarihli Avrupa Konseyi Sonuç Bildirgesi sonrasında hâlen devam etmekte olan süreçte Türkiye-AB ilişkilerinin hukuki dayanaklarındandır.

KUZEY AMERİKA SERBEST TİCARET BÖLGESİ (NAFTA)

Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Antlaşması olarak bilinen antlaşmadır. Bu antlaşmanın tarafları Kanada, ABD ve Meksika'dır.

1 Ocak 1994'te yürürlüğe giren NAFTA kapsamında, söz konusu üç ülke arasındaki ticaret ve yatırımlar liberalize edilmiş, ilk kez yabancı şirketlere, antlaşma ülkelerini uluslararası tahkim kurullarında tek taraflı olarak dava etme hakkı tanınmıştır.

LATİN AMERİKA SERBEST TİCARET BÖLGESİ (LAFTA)

Latin Amerika Serbest Ticaret Bölgesi Antlaşması ile kurulan uluslararası entegrasyon örgütüdür. 18 Şubat 1960'ta Montevideo Antlaşması ile kurulmuştur.

GELİŞMİŞ 8 ÜLKE (G-8 ÜLKELERİ)

Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Rusya, İngiltere ve ABD

GELİŞMEKTE OLAN 8 ÜLKE (D-8 ÜLKELERİ)

Türkiye, İran, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya, Mısır, Nijerya





KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

ETKİNLİK

BOŞLUK DOLDURMA



BOŞLUK DOLDURMA ETKİNLİĞİ

- 1) Sosyal hayatı düzenleyen kurallara uyulmadığında karşılaşılan tepkiye denir.
- 2) Sadece kurallarının yaptırımı maddidir.
- 3) Suç işlendiğinde karşılaşılan maddi yaptırıma denir.
- 4) Borcun devlet zoru ile yerine getirilmesine denir.
- 5) Zarar durumunda uygulanacak maddi yaptırıma denir.
- 6) Hukukun aradığı şekil şartına uyulmadığında karşılaşılan maddi yaptırıma denir.
- 7) İdare tarafından bir işlemin geçersiz sayılması dir.
- 8) Tarafların aksine hüküm ifade edemeyeceği hukuk kuralı dir.

- 9) Tarafların aksine hüküm ifade edebileceği konularda belirtmedikleri hususların belirtilmesi hukuk kuralıdır.
- 10) Taraflarca belirtilen hususların yeterince açık olmaması durumunda hukuk tarafından açıklanması hukuk kuralıdır.
- 11) Anayasa, kanun, CB kararnamesi, uluslararası antlaşmalar, yönetmelik, genelge hukukun kaynaklarındandır.
- 12) Örf ve âdetler hukukun kaynağıdır.
- 13) İçtihad, doktrin, yargısal kararlar hukukun kaynağıdır.
- 14) Ceza hukukunda hâkimleri kaynaklar bağlar.
- 15) Özel hukukta hâkimleri ve kaynaklar bağlar.
- 16) Yardımcı kaynaklar hâkimleri.....

17) Yürürlükte bulunan, yetkili makamlarca çıkarılan kaynakların oluşturduğu hukuk hukuktur.

18) Yürürlükte bulunan, yazılı ve yazısız kaynaklardan oluşan hukuk hukuktur.

19) Geçmişte yürürlükte bulunan kaynaklardan oluşan hukuk hukuktur.

20) Olması istenilen hukuk hukuktur.

21) Pozitif hukukta hiçbir hükmün bulunmadığı boşluğa denir.

22) Kanunda hiçbir hükmün bulunmadığı boşluğa denir.

23) Kanun koyucunun bilerek isteyerek bıraktığı boşluğa denir.

24) Kanun koyucunun bilmeden istemeden bıraktığı boşluğa denir.

25) Kamu hukuku alt dalları
.....
.....

26) Özel hukuk alt dalları
.....

27) Medeni hukuk alt dalları
.....

28) Mahkemelerde, suç işleyen kişilere uygulanacak yaptırımları inceleyen kamu hukuku alt dalı dur.

29) Mahkemeleri, mahkemelerin yargılama usullerini, davacı, davalıyı konu alan kamu hukuku alt dalı dur.

30) Devletin şeklini, yapısını,organlarını, kişi temel hak ve hürriyetlerini konu olan kamu hukuku alt dalı dur.

31) Bireylerarası borç ilişkisinde ödenmeyen borcu ve sonuçlarını konu alan kamu hukuku alt dalı dur.

32) Devlet idaresini, birey ile devlet idaresi arasındaki ilişkiyi konu alan kamu hukuku alt dalı dur.

- 33) Devlet ile devlet ya da birey ile yabancı devleti konu alan kamu hukuku alt dalı dur.
- 34) Devletin bireylerden elde ettiği karşılıksız ekonomik değeri ve diğer gelirleri konu alan kamu hukuku alt dalı dur.
- 35) Kişi, kişiliğin başlangıcı, sona ermesi, kişiler arası hak ve ehliyetleri, kişiler arası hısımlığı konu alan medeni hukuk alt dalı dur.
- 36) Evlilik, boşanma, velayet, vesayet, soybağını konu alan medeni hukuk alt dalı dur.
- 37) Mirasa konu olan hak ve borçlara denir.
- 38) Miras bırakan / ölen kişiye denir.
- 39) İflas eden kişiye denir.
- 40) Ticaret hukuku alt dalları,
.....,
.....

- 41) Borca konu olan unsur/davranışa denir.
- 42) Borç ilişkisinde teklif/öneriye denir.
- 43) Fiyat etiketi olmayan teklife denir.
- 44) İcaba verilen olumlu yanıtdenir.
- 45) Borcun kaynakları.....,
.....
- 46) Borcu sona erdiren hâller.....,
.....
- 47) İrade ile irade açıklaması arasında bilerek, isteyerek oluşan uygunsuzluğa denir.
- 48) İrade ile irade açıklaması arasında bilmeden, istemeden oluşan uygunsuzluğa denir.
- 49) İrade bozukluğu türleri.....,
..... dir.
- 50) Öngörülmeyen bir durumdan dolayı borcun ödenemeyecek hâle gelmesinden dolayı borçla ilgili yapılan düzenlemeye denir.

- 51) Türk tarihinin ilk anayasası dir.
- 52) Dünya tarihinin ilk anayasası dir.
- 53) Türk tarihinin ilk anayasal gelişmesi
..... dir.
- 54) Dünya tarihinin ilk anayasal gelişmesi
..... dir.
- 55) Çerçeve anayasamız
anayasasıdır.
- 56) Yumuşak anayasamız
anayasasıdır.
- 57) Darbe anayasalarımız ve
anayasalarıdır.
- 58) Çift meclisli anayasalarımız ve
anayasalarıdır.
- 59) Sert anayasalarımız
..... anayasalarıdır.

- 60) Kazuistik anayasalarımız,,
..... anayasalarıdır.
- 61) İlk defa seçme seçilme anayasasında görülür.
- 62) İlk defa gizli oy açık sayım anayasasında
görülür.
- 63) İlk defa tek dereceli seçim..... anayasasında
görülür.
- 64) Türkiye’de demokrasi modeli demokrasidir.
- 65) Güçler birliğini benimseyen anayasamız
anayasasıdır.
- 66) Devletin unsurları.....,
.....,dir.
- 67) Seçim barajı..... dur.
- 68) Siyasi partilerin mali destek barajı..... dür.
- 69) 1982 Anayasası’na göre yasama organı..... dir.
- 70) Milletvekili olabilme yaşı..... dir.

- 71) Milletvekillerinin TBMM'ye sunduğu kanun taslağına denir.
- 72) Cumhurbaşkanı kanunları gün içinde yayımlar.
- 73) Resmî Gazete'yi çıkarır.
- 74) Cumhurbaşkanının veto edemeyeceği tek kanun dur.
- 75) Anayasayı değiştirme yetkisi aittir.
- 76) TBMM başkanını seçer.
- 77) TBMM tatil süresi dir.
- 78) TBMM ara verme süresi dır.
- 79) TBMM açılış günü dir.
- 80) Seçimler sadece sebebi ile ertelenir.
- 81) Milletvekili sandalyesinde boşalma olması durumunda yapılacak seçime denir.
- 82) 1982 Anayasası'na göre yürütme organı dir.

- 83) Bakan ve Cumhurbaşkanı yardımcısını seçer.
- 84) Olağan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin yargısal denetimini yapar.
- 85) OHAL Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin yargısal denetimi dir.
- 86) OHAL ilan etme yetkisi aittir.
- 87) OHAL ilan süresi en fazla dır.
- 88) OHAL ilan süresini uzatma yetkisi aittir.
- 89) OHAL ilan süresinin uzatılma süresi en fazla dır.
- 90) Millî Güvenlik Kurulunun başkanı dir.
- 91) Millî Güvenlik Kurulunun gündemini belirler
- 92) Millî Güvenlik Kurulunun toplanma süresi dır.
- 93) Başkomutan dir.

94) Savaş durumunda Başkomutan dir.

95) Genelkurmay başkanını seçer.

96) Genelkurmay başkanı
bağlıdır.

97) Devlet Denetleme Kurulu bağlıdır.

98) Devlet Denetleme Kurulu sadece
denetleyemez.

99) Yüksek Mahkemeler
..... dir.

100) 2017 değişikliği ile kapatılan mahkemeler.....
..... dir.

101) Mahkeme olmamasına rağmen yargı organında düzenleneler
..... dir.

102) TBMM adına mali denetim yapan kuruluş
..... dir.

103) Sayıştay başkanını seçer.

104) Sayıştay üyelerini seçer.

105) hukuku genç bir hukuk dalıdır, tedvin
edilmemiştir.

106) Kamu hizmetleri
..... dir.

107) Memurluk ilkeleri
..... dir.

108) Memurlara verilen disiplin cezaları
.....

109) Aday memurluk süresi en az yıldır.

110) Memurlar mal bildirimini yılda bir
yapmalıdırlar.

111) İnsan Hakları Övrensel Bildirgesitarafından
.....tarihinde yayımlanmıştır.

112) Dünya İnsan Hakları Günü..... dir.

113) İnsan haklarını kuşaklara ayıran kişi dir.

CEVAPLAR

- 1) yaptırım
- 2) hukuk
- 3) ceza
- 4) cebri icra
- 5) tazminat
- 6) hükümsüzlük
- 7) iptal
- 8) emredici hukuk kuralı
- 9) tamamlayıcı
- 10) yorumlayıcı
- 11) yazılı
- 12) yazısız
- 13) yardımcı
- 14) yazılı
- 15) yazılı ve yazısız
- 16) bağlamaz
- 17) mevzu
- 18) pozitif
- 19) tarihi
- 20) ideal
- 21) hukuk boşluğu
- 22) açık boşluk
- 23) kural içi boşluk
- 24) kural dışı boşluk

- 25) vergi hukuku, ceza hukuku, idare hukuku, anayasa hukuku, icra iflas hukuku, yargılama hukuku, devletler genel hukuku
- 26) medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku, devletler özel hukuku
- 27) kişiler hukuku, eşya hukuku, aile hukuku, miras hukuku
- 28) ceza hukuku
- 29) yargılama hukuku
- 30) anayasa hukuku
- 31) icra iflas hukuku
- 32) idare hukuku
- 33) devletler genel hukuku
- 34) vergi hukuku
- 35) kişiler hukuku
- 36) aile hukuku
- 37) tereke
- 38) muris
- 39) müflis
- 40) ticari işletme hukuku, şirketler hukuku, deniz ticareti hukuku, sigorta hukuku, kıymetli evraklar hukuku
- 41) edim
- 42) icap
- 43) icaba davet

- 44) kabul
- 45) haksız fiil, sebepsiz zenginleşme, hukuki işlem
- 46) ifa, ibra, tecdit, takas, birleşme, kusursuz imkânsızlık
- 47) Muvaza
- 48) İrade bozukluğu
- 49) hata, hile, ikrah, gabin
- 50) emprevizyon teorisi
- 51) 1876 Kanuni Esasi
- 52) Amerika Anayasası
- 53) 1808 Senedi ittifak
- 54) 1215 Magna Carta
- 55) 1921
- 56) 1921
- 57) 1961, 1982
- 58) 1876 Kanuni Esasi, 1961
- 59) 1924, 1961, 1982
- 60) 1924, 1961, 1982
- 61) 1876 Kanuni Esasi
- 62) 1924
- 63) 1924
- 64) temsili
- 65) 1921
- 66) Toprak parçası, insan topluluğu, iktidar
- 67) %10
- 68) %3

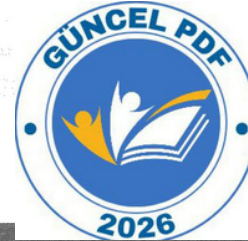
- 69) TBMM
- 70) 18
- 71) kanun teklifi
- 72) 15
- 73) Cumhurbaşkanlığı
- 74) bütçe kanunu
- 75) TBMM
- 76) TBMM
- 77) 3 ay
- 78) 15 gün
- 79) 1 Ekim
- 80) savaş
- 81) ara seçim
- 82) cumhurbaşkanı
- 83) cumhurbaşkanı
- 84) Anayasa Mahkemesi
- 85) yapılmaz
- 86) cumhurbaşkanı
- 87) 6 ay
- 88) TBMM
- 89) 4 ay
- 90) adalet bakanı
- 91) cumhurbaşkanı
- 92) 2 ay
- 93) cumhurbaşkanı
- 94) genelkurmay başkanı
- 95) cumhurbaşkanı
- 96) Millî Savunma Bakanlığı

- 97) cumhurbaşkanı
- 98) yargı organlarını
- 99) Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay, Uyuşmazlık Mahkemesi
- 100) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Askerî Yargıtay
- 101) Sayıştay ve Hâkimler Savcılar Kurulu
- 102) Sayıştay
- 103) TBMM
- 104) TBMM
- 105) İdare
- 106) süreklidir, değişkendir, bedelsizdir, eşittir.
- 107) sınıflandırma, kariyer, liyakat
- 108) uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması, Meslekten men
- 109) 1
- 110) 5
- 111) Birleşmiş Milletler, 10 Aralık 1948
- 112) 10 Aralık
- 113) Karel VASAK

KPSS

Vatandaşlık Ders Notları

100 SORUDA GENEL TEKRAR



1. 2169 sayılı evlendirme yönetmeliğine göre; evlenme, Bir kadın ve bir erkeğin usulüne göre yetki verilmiş bir memur önünde bir aile kurmak amacı ile yapmış oldukları medeni hukuk sözleşmesidir.

Yukarıda tanımı yapılan evlilik için kadın ve erkeklerde olağan evlenme yaşı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 17-17 B) 16-16 C) 19-19
D) 20-20 E) 21-21

2. Bir otel işletmesinin hesabı ödemeyen müşterilerin valizine el koyması aşağıdaki hakkın korunması yöntemlerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Meşru Müdafaa B) Zaruret hali
C) Kuvvet kullanma D) Talep hakkı
E) Dava hakkı

3. Bir ülkede belirli bir dönemde yürürlükte bulunan yetkili makamlarca konulan ve yazısız kaynaklardan oluşan hukuk kurallarına verilen ad aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Pozitif hukuk B) Mevzu hukuk
C) İdeal hukuk D) Tarihi hukuk
E) Doğal hukuk

4. Aşağıdakilerden hangisi özel hukuk alt dallarından değildir?

- A) Bankacılık hukuku
B) Ticaret hukuku
C) Borçlar hukuku
D) Kıymetli evraklar hukuku
E) Deniz ticareti hukuku

5. Şehir dışına toplantı için giden Ahmet beyden uzun zamandır haber alınamamaktadır.

Yukarıdaki verilenlere göre gerçek kişiliğin sona erme sebeplerinden hangisi söylenebilir?

- A) Gaiplik
B) Ölüm
C) Birlikte ölüm karinesi
D) Ölüm karinesi
E) Kaybolma karinesi

6. Sözleşme yapan tarafların ifa yerini belirtmedikleri bir husus için Borçlar kanununun ifa yerini para borçlarında alacaklının ikametgahı olarak belirtmesi hangi hukuk kuralı ile ilgilidir?

- A) Kesin hukuk kuralları
- B) Emredici hukuk kuralları
- C) Yorumlayıcı hukuk kuralları
- D) Tamamlayıcı hukuk kuralları
- E) Tanımlayıcı hukuk kuralları

7. Aşağıdakilerden hangisinde kanun koyucu bilerek isteyerek, hakim in taktir yetkisini kullanarak doldurduğu boşluk türüdür?

- A) Kural dışı boşluk
- B) Kural içi boşluk
- C) Açık boşluk
- D) Örtülü boşluk
- E) Kapalı boşluk

8. Mirasa konu olan hak ve borçlar aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Tereke
- B) Karine
- C) Kayyim
- D) Malvarlığı
- E) Müflis

9. Nişanlanma evlilik boşanma velayet vesayet ve soybağı hangi medeni hukuk alt dalı ile ilgilidir?

- A) Kişiler hukuku
- B) Eşya hukuku
- C) Aile hukuku
- D) Miras hukuku
- E) Borçlar hukuku

10. Kamulaştırmaya itiraz davalarında görevli mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sulh hukuk
- B) Asliye hukuk mahkemesi
- C) İdare mah
- D) Asliye ceza
- E) Bölge idare mah.

11. Boşanma davalarında görevli mahkeme aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asliye hukuk mah
- B) Aile mah
- C) Sulh hukuk mah
- D) Ceza mah
- E) Asliye ticaret mah

12. Bir kimsenin kendisi ya da yakınlarını can mal tehlikesinden korumak için giriştiği müdafaada üçüncü kişinin malına zarar vermesi aşağıdaki hakkın koruma yöntemlerden hangisidir?

- A) Meşru müdafa
- B) Kuvvet kullanma
- C) Zaruret hali
- D) Talep hakkı
- E) Dava hakkı

13. Gerçek kişilerin hak ehliyetinin başlangıç anı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sağ ve tam doğmak koşuluyla bebeğin anne rahmine düştüğü an başlar
- B) Sağ ve tam doğum ile başlar
- C) 18 Yaşına gelindiğinde başlar
- D) Ergin olmak şarttır
- E) Kısıtlı olmak engeldir

14. Herkesin mali durumuna göre vergi ödemesi vergi ilkelerinden hangisi ile ilgilidir?

- A) Adalet
- B) Eşitlik
- C) Genellik
- D) Bütünlük
- E) Kanunilik

15. Öğrenci Ahmet ile vatandaşlık öğretmeni arasında yapılan soru cevapta Ahmet aşağıdaki soruların hangisine yanlış cevap vermiştir?

- A) Hukuk kurallarının yaptırımı maddidir
- B) Bütün kuralların yaptırımı vardır
- C) Sadece hukuk kuralları yazılıdır
- D) Ayıplama manevi yaptırım türüdür
- E) Din kurallarının yaptırımı manevidir.

16. Aşağıdakilerden hangisi 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun'da yer alan ceza türlerinden değildir?

- A) Müebbet hapis
- B) Para cezası
- C) İdam cezası
- D) Disiplin cezası
- E) Adli cezalar

17. Murisin vasiyet bırakmadığı bir miras için, miras 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre eşit pay edilir.

Bu paragraftaki bilgilere göre aşağıdaki hukuk kurallarından hangisi söylenebilir?

- A) Tanımlayıcı hukuk kuralı
- B) Tamamlayıcı hukuk kuralı
- C) Emredici hukuk kuralı
- D) Açıklayıcı hukuk kuralı
- E) Yorumlayıcı hukuk kuralı

18. Yazılı ve yazısız kaynaktan hüküm bulamayan hakim hukuk yaratarak doldurduğu boşluk türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek boşluk
- B) Açık boşluk
- C) Hukuk boşluğu
- D) Kural içi boşluk
- E) Kural dışı boşluk

19. Aşağıdaki hukuk dallarından hangisinde birey ile devlet ya da devlet ile devlet karşı karşıya gelmektedir?

- A) Medeni hukuk
- B) Borçlar hukuku
- C) Ticaret hukuku
- D) Bankacılık hukuku
- E) İcra iflas hukuku

20. Kasım ayında vefat eden bir kişinin mirasçıları reddi mirası hangi aya kadar yapmak zorundalardır?

- A) Haziran
- B) Nisan
- C) Temmuz
- D) Şubat
- E) Eylül

21. Miras, ölüm gerçekleştiğinde tümüyle mirasçılara intikal eder. Terekenin aktifi ve pasifi birlikte mirasçılara geçer.

Bu durumda mirasçı terekeyi ne şekilde kabul etmek zorundadır?

- A) Sadece hakları alabilir
- B) Hakları alıp borçları reddedebilir
- C) Terekeyi hak ve borçları ile kabul etmek zorundadır.
- D) Borçları reddedebilir
- E) Hak ve borçların yarısını üstlenebilir.

22. Hakli bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşme durumuna verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haksız fiil
- B) Muvazaa
- C) Sebepsiz zenginleşme
- D) Hukuki fiil
- E) Hukuki işlem

23. İfa zamanı taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukuki ilişkinin özelliğinden anlaşılmadıkça borçlar ne zaman muaccel olur?

- A) Borç Ödendiğinde
- B) 3 ay sonra
- C) Bir yıl içinde
- D) Borç doğduğunda
- E) 3 ay içinde

24. Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, taraflardan her biri, hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatla yükümlüdür

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre yukarıda tanımı yapılan kavram hangisidir?

- A) Emprevizyon teorisi
- B) Ahde vefa
- C) Karine
- D) İspat yükü
- E) İyiniyet

25. Aşağıda verilenlerden hangisi suçun kanunilik ilkesi ile ilgili doğru bir bilgidir?

- A) Suç ve cezalar sadece kanun ile belirlenir
- B) Suç ve ceza yürütmenin düzenleyici işlemleri ile konulabilir
- C) Herkes işlediği suçtan kendisi sorumludur
- D) Cezanın amacı suç işleyen kişiyi topluma yeniden kazandırmaktır.
- E) Kıyas yapılamaz

26. I. Ohal CB Kararnamesi

II. Anayasa

III. Yönetmelik

IV. CB Kararnamesi

V. Genelge

Yukarıda verilen öncüllerin hiyerarşik sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) II-III-IV-V-I

B) II-I-IV-III-V

C) IV-V-I-III-II

D) I-II-III-IV-V

E) II-IV-I-III-V

27. Bir kimsenin belediyeye başvurarak şikayette bulunması hakkın korunması yöntemlerinden hangisine girmektedir?

A) Meşru müdafaa

B) Dava hakkı

C) Talep hakkı

D) İztırar hakkı

E) Zaruret hakkı

28. İrade ile irade açıklaması arasındaki bilerek isteyerek oluşan uygunsuzluğa verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hata

B) Hile

C) İkra

D) Gabin

E) Muvaza

29. Devlet hastanesinde muayene olan bir kimsenin eczaneye ödediği bedel devletin elde ettiği gelirlerden hangisidir?

A) Vergi

B) Resim

C) Harç

D) Şerefiye

E) Parafiskal gelir

30. Medeni kanuna göre sağır ve dilsizlerde normal erginlik yaşı aşağıdakilerden hangisidir?

A) 18

B) 17

C) 21

D) 15

E) 16

31. Aşağıdakilerden hangisi Türk tarihinin ilk anayasasıdır?

- A) Tanzimat fermarı
- B) Kanuni Esasi
- C) 1921 Anayasası
- D) 1924 Anayasası
- E) Senedi ittifak

32. Anayasa metnindeki maddelerin değişimlerinin zor ya da belli koşullara bağlanmış olduğu anayasa türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yumuşak anayasa
- B) Kazuistik anayasa
- C) Sert anayasa
- D) Kazuistik anayasa
- E) Yazılı anayasa

33. Hangi anayasalarımızda çift meclisli yapı görülmektedir?

- A) 1924-1921
- B) 1921
- C) 1961-Kanuni Esasi
- D) 1982
- E) 1921-1961

34. - Milli egemenlik

- Yumuşak anayasa
- Çerçeve anayasa
- Güçler birliği

Yukarıda özellikleri verilen anayasamız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1924
- B) 1982
- C) Kanuni esasi
- D) 1921
- E) 1961

35. - Çoğunlukçu demokrasi

- Kanunların yorumlanması
- Laikliğe geçiş
- Sert anayasa
- Güçler birliği-Görevler ayrılığı

Yukarıda özellikleri verilen anayasamız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1924
- B) 1982
- C) Kanuni esasi
- D) 1921
- E) 1961

36. I. Devletin şeklini
II. Devletin organlarını
III. Kişi temel hak ve hürriyetlerini içerir
IV. İktidarı sınırlar
- Yukarıda verilen özelliklerden hangisi ya da hangileri anayasa için söylenebilir?**

A) Yalnız IV B) II-III C) I-II-III
D) I-II-III-IV E) Yalnız I

37. Yasama ve yürütme erklerinin yürütmeye tek bir kişide birleşmesi hangi kuvvetler birliği modelidir?

A) Meclis hükümeti B) Monarşi
C) Diktatörlük D) Meclis hükümeti
E) Başkanlık

38. Halkın direkt aracıyla yönetime katıldığı demokrasi modeli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yarı doğrudan demokrasi
B) Doğrudan demokrasi
C) Halk girişimi
D) Temsili demokrasi
E) Referandum

39. Federe devletlerin ortak bir anayasa ile bağımsızlıklarını kaybederek sayısız amaç için bir raya geldikleri devlet modeli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Konfederal devlet
B) Federal devlet
C) Üniter devlet
D) Bölge devlet
E) Monarşik devlet

40. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasası'nın değiştirilemeyecek maddelerden değildir?

A) Devletin şekli Cumhuriyettir
B) Laik devlet ilkesi
C) İstiklal marşı
D) Milliyetçilik
E) Demokratik devlet ilkesi

41. Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasasının ikinci maddesinde yer alan devletin temel ilkelerinden değildir?

- A) Sosyal devlet ilkesi
- B) Laik devlet ilkesi
- C) Atatürk Milliyetçiliğine bağlı devlet ilkesi
- D) Demokratik devlet ilkesi
- E) Halkçı devlet ilkesi

42. Aşağıdakilerden hangisi sosyal devlet ilkesi ile ilgilidir?

- A) Her seçmenin bir oy hakkı olması eşit oydur.
- B) Aynı topraklar üzerinde yaşayanlar arasında dil,din,ırk ayrımı yapılmamalıdır.
- C) Mahkemeler ve yasalar önünde eşitlik.
- D) Vatandaşlar arasında fırsat eşitliği sağlanması
- E) Din vicdan hürriyeti

43. Aşağıdakilerden hangisi seçimlerde oy kullanabilir?

- A) Silah altında bulunan er erbaş
- B) Askeri okul öğrencileri
- C) Cezaevinde bulunan hükümlüler
- D) Cezaevinde taksirli suçtan hüküm giyenler
- E) 17 yaşında olanlar

44. Aşağıdaki bilgilerden hangisi çekirdek haklardan değildir?

- A) Yaşam hakkı
- B) Vücut bütünlüğü
- C) Suç ve cezaların geçmişe yürümezliği
- D) Masumiyet karinesi
- E) Mülkiyet hakkı

45. Aşağıdaki haklardan hangisi sosyal ve ekonomik haklardan değildir?

- A) Çalışma ve sözleşme özgürlüğü
- B) Sendika kurma hakkı
- C) Konut hakkı
- D) Sporun geliştirilmesi ve tahkim
- E) Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı

46. 1982 anayasasına göre aşağıda verilen haklardan hangisi önceden izin alma koşuluna bağlıdır?

- A) Vakıf kurma
- B) Dernek kurma
- C) Toplantı gösteri yürüyüşü düzenleme
- D) Sendika kurma
- E) Siyasi parti kurma

47. Aşağıdakilerden hangisi negatif statü haklarından değildir?

- A) Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı
- B) Dernek kurma hakkı
- C) Mülkiyet hakkı
- D) Sendika kurma hakkı
- E) Yerleşme seyahat hakkı

48. 1982 Anayasasına göre Kamu denetçiliği kurumu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) TBMM Başkanlığı
- C) Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- D) Adalet Bakanlığı
- E) Hakimler Savcılar Kurulu

49. Siyasi partinin mali destek alabilmesi için gerekli oy yüzdesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) %7
- B) %5
- C) %3
- D) %10
- E) %2

50. Aşağıdakilerden hangisi siyasi partiye üye olabilir?

- A) Hakim
- B) 18 yaşındaki Yükseköğretim öncesi öğrencisi
- C) Kamuda görevli memur
- D) 18 Yaşındaki Yükseköğretim öğrencisi
- E) Savcı

51. 1982 Anayasasına göre TBMM'nin araya başka bir işlem girmeden ilk elden işlem yapabilmesi yasama yetkisinin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Yasama yetkisinin devredilmezliği
- B) Yasama yetkisinin genelliği
- C) Yasama yetkisinin ilk eliği
- D) Yasama yetkisinin sürekliliği
- E) Yasama yetkisinin kuralcılığı

52. TBMM Genel kurulunda Kocaeli milletvekili vekillikten istifa etmiş, vekilliği gerekli oy çokluğu ile düşürülmüştür.

Yukarıda verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Milletvekilliğinin düşürülmesi TBMM'nin parlamento kararı şeklinde yaptığı işlemidir
- B) Milletvekilliğinin düşürülmesi TBMM'nin kanun şeklinde yaptığı işlemidir
- C) Vekillik basit çoğunluk ile düşürülmelidir
- D) Vekilliği düşürülen vekil Anayasa mahkemesine 7 gün içinde itiraz edebilir
- E) Anayasa mahkemesine yapılan vekilliğin düşürülmesine itirazlar 15 gün içinde karara bağlanır.

53. Milletvekili olmak için görevinden istifası gerekenleri internetten araştıran bir vatandaş aşağıdaki meslek gruplarından hangisinin istifasına gerek olmadığını öğrenmiştir?

- A) YÖK üyeleri
- B) Hakim ve savcı
- C) TSK mensupları
- D) Üniversitelerdeki öğretim görevlileri
- E) Kamuda görevli işçi

54. TBMM Başkanlık Divanı seçiminde ikinci tura kalan milletvekili'nin en az kaç oy alması durumunda TBMM Başkanı olarak seçilir?

- A) 2/3
- B) Salt çoğunluk
- C) 3/5
- D) 1/3
- E) En çok oyu alan

55. Sağlık nedenlerinden dolayı askerlikten muaf olan lise mezunu Ahmet Bursa'dan milletvekili adayı olmak istemektedir, bir avukata milletvekili olma şartları konusunda danışan Ahmet hangi bilgiye ulaşmamıştır?

- A) Milletvekili olabilme yaşı 18
- B) Eğitim şartı, en az ilkokul
- C) Askerliğini yapmış olmak
- D) Kısıtlı olmamak
- E) Taksirli suçlar hariç 1 yıldan fazla hapis cezası almamış olmak

56. TBMM genel kurulunda 200 milletvekili'nin hazır bulunduğu toplantıda karar yeter sayısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 101
- B) 150
- C) 151
- D) 200
- E) 120

57. 1982 Anayasasına göre seçimlerin ertelenmesine karar vermeye yetkili makam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) TBMM
- B) Cumhurbaşkanı
- C) TBMM Başkanı
- D) Cumhurbaşkanı yardımcısı
- E) Yüksek Seçim Kurulu Başkanı

58. TBMM Genel Kurulunda Anayasa değişikliği teklifi için yapılan oylamada 360 milletvekili kabul oyu kullanmıştır

Yukarıda verilen bilgilere göre Anayasa değişikliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anayasa değişikliği Cumhurbaşkanına gider
- B) Cumhurbaşkanı TBMM 'ye geri gönderebilir
- C) Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliğini direkt kabul edebilir
- D) Cumhurbaşkanı TBMM ye geri göndermiyorsa halk oylamasına sunar
- E) Cumhurbaşkanı'nın TBMM'ye göndermesi durumunda kabul oylaması 400 olursa direkt kabul edebilir.

59. 1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi TBMM'nin kanun şeklinde yaptığı işlemlerden biri değildir?

- A) Genel özel af ilanı
- B) Para basımına karar vermek
- C) Bütçe kanunlarını görüşmek kabul etmek
- D) Kanun çıkartmak
- E) TBMM İç Tüzüğü çıkartmak

60. Kanun metninde yürürlük tarihi belirtilmeyen kanun için yürürlük tarihi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Resmi gazetede yayımlandıkları aynı gün
- B) Resmi gazetede yayımlandıktan 45 gün sonra
- C) Resmi gazetede yayımlandıktan 10 gün sonra
- D) İmza tarihinde
- E) Cumhurbaşkanı'nın belirleyeceği tarihte

61. 1982 Anayasasına göre Anayasayı değiştirmeye yetkili makam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakanlar Kurulu
- B) Anayasa Mahkemesi
- C) Danıştay
- D) Yargıtay
- E) TBMM

62. Kanunların Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanma süresi aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) 15 gün B) 25 gün C) 30 gün
D) 45 gün E) 40 gün

63. 1982 Anayasasına göre Cumhurbaşkanı aşağıdaki kanunlardan hangisini veto edemez?

- A) Bütçe Kanunu
B) Af kanunu
C) Anayasa değişikliği
D) Milletlerarası ant.dair kanun
E) Para basımına dair kanun

64. Aşağıdakilerden hangisi milletvekillerinin kendiliğinden düşme nedenlerinden değildir?

- A) Milletvekilliğinden istifa
B) Kısıtlanma
C) Ölüm
D) Kesin hüküm giyme
E) Cumhurbaşkanı olma

65. 1982 Anayasasına göre TBMM ara verme sırasında iken TBMM ni dolaylı toplantıya çağırabilecek aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Bakanlar Kurulu
B) Milletvekilleri
C) Cumhurbaşkanı ve T.B.M.M. Başkanı
D) Milletvekillerinin 1/5
E) Bakanlar

66. 1982 Anayasası'na göre, yürütme organı kimdir?

- A) Cumhurbaşkanı
B) Bakanlar kurulu-Cumhurbaşkanı
C) TBMM- Bağımsız mahkemeler
D) Cumhurbaşkanı-TBMM
E) Bağımsız mahkemeler – Bakanlar Kurulu

67. Aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanı olabilme koşulları arasında yer almaz?

- A) Vatani görevini yapmış olmak
B) Kısıtlı olmamak
C) Üniversite mezunu olmak
D) Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak
E) 40 yaşını doldurmuş olmak

68. 1982 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanını kim seçer?

- A) TBMM
- B) Halk
- C) Bakanlar kurulu
- D) Başbakan
- E) Anayasa mahkemesi

69. 1982 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanlığı seçimi kaç yılda bir yapılır?

- A) 4 yıl
- B) 3 yıl
- C) 5 yıl
- D) 7 yıl
- E) 10 yıl

70. I. Siyasi parti meclis grupları

II. %5 oy alan partiler

III. 100.000 seçmen imzası

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday gösterme ile ilgili doğru bir bilgidir?

- A) I-II-III
- B) I-III
- C) II-III
- D) Yalnız I
- E) Yalnız III

71. Herhangi bir nedenle Cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci turuna tek bir aday kalırsa aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İkinci tura kalan aday CB seçilir
- B) Üçüncü tur yapılır
- C) Referanduma gidilir
- D) Tekrar aday belirlenir
- E) Seçimler ertelenir

72. 1982 Anayasasına göre CB Kararnamelerinin yargısal denetimini yapmaya yetkili makam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Danıştay
- B) Yargıtay
- C) Anayasa mahkemesi
- D) Yargı yolu kapalıdır
- E) Sayıştay

73. 1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi hakimlik ve savcılık teminatı ile ilgili doğru bir şıktır?

- A) Mahkemeler bağımsızdır
- B) Mahkemeler emir ve talimat almazlar
- C) Hakim ve savcılar tarafsız ve bağımsızdır
- D) Hakim ve savcılar azlolunamaz
- E) Devam eden bir dava için TBMM de soru sorulamaz

74. 1982 Anayasası 2017 değişikliğine göre aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanı ile ilgili söylenebilir?

- A) CB seçimleri 4 yılda bir yapılır
- B) CB seçildiğinde partisi ile ilişkisi kesilmez
- C) CB seçildiğinde partisi ile ilişkisi kesilir
- D) CB yi TBMM seçer
- E) En fazla bir defa seçilebilir.

75. 1982 Anayasası 2017 değişikliğine göre aşağıdakilerden hangisi yüksek mahkemeler arasından çıkartılmıştır?

- A) Anayasa mahkemesi
- B) Yargıtay
- C) Uyuşmazlık mahkemesi
- D) Sayıştay
- E) AYİM

76. 1982 Anayasası 2017 değişikliğine göre aşağıdakilerden hangisi yüksek mahkeme değildir?

- A) Anayasa mahkemesi
- B) Yargıtay
- C) Uyuşmazlık mahkemesi
- D) Danıştay
- E) Askeri Yargıtay

77. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi idari konulardaki uyuşmazlıklarda görevli son temyiz merciidir?

- A) Anayasa mahkemesi
- B) Yargıtay
- C) Uyuşmazlık mahkemesi
- D) Sayıştay
- E) Danıştay

78. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi adli ve idari mahkemelerin uyuşmazlıklarda görevli son temyiz merciidir?

- A) Anayasa mahkemesi
- B) Yargıtay
- C) Uyuşmazlık mahkemesi
- D) Sayıştay
- E) Danıştay

79. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi Anayasa mahkemesinde yüce divan sıfatı ile yargılanmaz?

- A) Danıştay başkanı
- B) Milli Savunma Bakanı
- C) Adalet bakanı yardımcısı
- D) Genelkurmay başkanı
- E) Milli savunma bakanı yardımcısı

80. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi Anayasa mahkemesinin görevlerinden değildir?

- A) Kanunları şekil ve esastan denetlemek
- B) Yüce divan sıfatı ile yargılama yapmak
- C) Milletvekillerinin 7 gün içinde yapacakları itiraz davalarını 15 gün içinde karara bağlamak
- D) Anayasa değişikliklerini esastan incelemek
- E) Siyasi partilerin mali denetimini yapmak

81. Aşağıdakilerden hangisi bir mahkeme olmamasına rağmen Anayasa'da yargı bölümünde yer almıştır?

- A) Hakimle Savcılar Kurulu
- B) Danıştay
- C) AYİM
- D) Askeri Yargıtay
- E) Uyuşmazlık mahkemesi

82. Anayasa Mahkemesinin Başkanı ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Başkan üyeler arasından seçilir
- B) Başkanın görev süresi 4 yıldır
- C) Başkan tekrar seçilemez
- D) Başkan üyelerin gizli oyu ile seçilir
- E) Başkan üyelerin salt çoğunluğun oyu ile seçilir

83. 1982 Anayasası'nda yer alan Devlet Denetleme Kurulu üyelerini kim seçer?

- A) Danıştay
- B) Başbakan
- C) Bakanlar Kurulu
- D) Cumhurbaşkanı
- E) TBMM başkanı

84. Ülkemizde olağanüstü hal ve ilan etme yetkisi aşağıdakilerden hangisine verilmiştir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) Cumhurbaşkanı yardımcısı
- C) TBMM
- D) Genelkurmay başkanı
- E) Milli savunma bakanı

85. 6 ay için ilan edilen olağanüstü halin uzatılması durumunda uzatılma süresi ve yetkili mercii aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) TBMM-4 ay
- B) Bakanlar kurulu-4 ay
- C) TBMM-2 ay
- D) Cumhurbaşkanı-4 ay
- E) Bakanlar kurulu-2 ay

86. 1982 Anayasasına göre Cumhurbaşkanı yardımcısı ve Genelkurmay Başkanı'nın görüşünü alarak Milli Güvenlik Kurulunun gündemini belirleme yetkisi aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) TBMM Başkanı
- B) Cumhurbaşkanı
- C) Adalet bakanı
- D) Milli savunma bakanı
- E) İçişleri bakanı

87. Aşağıdaki temel hak ve hürriyetlerden hangisi ohal Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenebilir?

- A) Dernek kurma
- B) Din vicdan hürriyeti
- C) Düşünce kanaat hürriyeti
- D) Vücut bütünlüğü
- E) Masumiyet karinesi

88. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi Cumhurbaşkanının görevlerinden değildir?

- A) TBMM 'nin açılış günü açılış konuşması yapmak
- B) Ohal ilan etmek
- C) Milli Güvenlik Kuruluna başkanlık etmek
- D) Milli Güvenlik kurulunun gündemi için görüş bildirmek
- E) Sürekli hastalık yaşıllık sebebi ile af ilan etmek

89. Kamulaştırma ile ilgili idari yargıdaki mahkemeleri geride bırakan Ahmet aşağıdaki sözleşmelerden hangisine dayanarak Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilir?

- A) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
- B) BM İnsan hakları sözleşmesi
- C) Avrupa birliği komisyon sözleşmesi
- D) Uluslararası insan hakları sözleşmesi
- E) Adalet Divanı sözleşmesi

90. I. İstinaf

II. Temyiz

III. İlk derece mahkemesi

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri mahkemelerin vermiş olduğu kararlar için başvurulacak üst ve yüksek mahkemelerdendir?

- A) Yalnız I
- B) I-II-III
- C) I-II
- D) Yalnız III
- E) I-III

91. Aşağıdakilerden hangisi devlet idaresinin faaliyetlerinden değildir?

- A) Milli güvenliğin sağlanması
- B) Kolluk faaliyetleri
- C) Özendireme destekleme
- D) Planlama
- E) Mutlak eşitlik sağlama

92. Aşağıdakilerden hangisi genel idare kolluk makamlarından değildir?

- A) Cumhurbaşkanı
- B) İçişleri bakanı
- C) Vali
- D) Kaymakam
- E) Belediye başkanı

93. I. Belediye başkanı

II. Vali

III. Kaymakam

IV. Köy muhtarı

V. Cumhurbaşkanı

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri genel idare kolluk makamıdır?

- A) I-II-III-IV-V
- B) Yalnız V
- C) II-III-V
- D) Yalnız II
- E) II-V

94. Aşağıdakilerden hangisi kamu hizmetlerinin özelliklerinden değildir?

- A) Süreklidir
- B) Eşit ve nesnellik
- C) Değişkendir
- D) Bedelsizdir.
- E) Tamamı bedelsizdir.

95. Konusu taşınmazlar olan mal edinme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İstimlak
- B) İstimval
- C) Geçici işgal
- D) Devletleştirme
- E) Satın alma

96. Aşağıda verilenlerden hangisi yerel yönetim birimi değildir?

- A) Belediye
- B) Köy
- C) İl özel idaresi
- D) Üniversite
- E) İl genel meclisi

97. Aşağıdakilerden hangisi memurun görevinde derece yükselmesi ile ilgili memurluk ilkesidir?

- A) Liyakat
- B) Sınıflandırma
- C) İlerleme
- D) Kariyer
- E) Yükselme

98. 657 Devlet memurları kanununa göre aşağıdakilerden hangisi disiplin cezalarından değildir?

- A) Uyarma
- B) Kınama
- C) Aylıktan kesme
- D) Uzaklaştırma
- E) Meslekten men

99. Aşağıdakilerden hangisi ikinci kuşak haklardandır?

- A) Yerleşme seyahat hürriyeti
- B) Özel hayatın gizliliği
- C) Sendika hakkı
- D) Konut dokunulmazlığı
- E) Düşünce kanaat hürriyeti

100. Avrupa insan hakları mahkemesi aşağıdaki kuruluşlardan hangisine bağlıdır?

- A) Avrupa konseyi
- B) Birleşmiş Milletler
- C) Avrupa Birliği
- D) İslam İşbirliği Teşkilatı
- E) Nato

ÇÖZÜMLER

1. Normal erginlik yaşı: 18
Olağan evlenme yarı: 17
Olağanüstü evlenme yaşı: 16
Mahkeme kararı ile erginlik yaşı: 15

Cevap: A

2. Hakkın kişinin kendisi eliyle koruma yöntemlerinden biri olan kuvvet kullanmada etki tepki görülmektedir.

Cevap: C

3. Belli bir dönemde yürürlükte bulunan sadece yazılı kaynaklar mevzu hukuk, hem yazılı hem yazısız kaynaklar pozitif hukuktur.

Cevap: A

4. Bankacılık iş hukuku gibi hukuklar karma hukuk alt dalıdır.

Cevap: A

5. Ölüm olasılığı içinde kaybolma ya da uzun zamandır haber alınamama durumunda kaybolma gerçek kişiliği gerekli süreler geçtikten sonra gaiplik ile sona erdirir.

Cevap: A

6. Tarafların yaptıkları hukuki işlemlerde belirtmedikleri hususların kanunlar tarafından belirtilmesi tamamlayıcı hukuk kuralıdır.

Cevap: D

7. Kanun koyucu olan TBMM 'nin hakimın takdir yetkisi için bilerek isteyerek bıraktığı boşluk Kural içi boşluktur

Cevap: B

8. Medeni Kanuna göre mirasa konu olan hak ve borçlara, bırakılan mirasa tereke adı verilir.

Cevap: A

9. Nişanlanma, evlilik boşanma velayet ve sayet soybağı konularını inceleyen medeni hukuk alt dalı aile hukukudur.

Cevap: C

10. Kamulaştırmaya itiraz İdare Mahkemesine, Kamulaştırma bedeline itiraz Asliye Hukuk Mahkemesine yapılır.

Cevap: B

11. Medeni Kanuna göre boşanma davalarında görevli mahkeme Aile Mahkemesidir

Cevap: B

12. Hakkın kişinin kendi eliyle koruma yöntemlerinden biri olan Zaruret halinde, can mal tehlikesinden korunmak için üçüncü kişinin malına zarar verme durumudur

Cevap: C

13. Sağ ve tam doğmak koşulu ile bebek an-
ne rahmine düştüğü an hak ehliyeti baş-
lar, sağ ve tam doğum ile gerçek kişilik
başlar

Cevap: A

14. Verginin kanuna dayanması kanunilik,
herkesin vergi vermesi genellik, herkesin
mali gücüne göre vergi vermesi adalet
ilkesi ile ilgilidir.

Cevap: A

15. Hukuk kuralları gibi din kuralları da ya-
zılıdır.

Cevap: C

16. Disiplin cezaları Türk Ceza Kanununda
değil 657 Sayılı Devlet Memurları Kanu-
nunda düzenlenmiştir.

Cevap: D

17. Belirtilmeyen, kararlaştırılmayan eksik
bırakılan hükümlerin kanunlar tarafından
tamamlanması tamamlayıcı hukuk kura-
lıdır.

Cevap: B

18. Yazılı ve yazısız kaynakta hüküm bulun-
mayıp hakimın hukuk yaratarak doldur-
duğu boşluk hukuk boşluğudur.

Cevap: C

19. Birey ile devleti ya da devlet ile devleti
konu alan kamu hukukudur
İcra iflas hukuku kamu hukuku alt dalla-
rındandır

Cevap: E

20. Reddi miras süresi 3 aydır.

Mirasçılar terekeye ölümü takip eden 3
ay içinde itiraz etmelidir.

Cevap: D

21. Tereke hak ve borç toplamıdır.Kabul
ediliyorsa da reddediliyorsa birlikte
olmalıdır.

Cevap: C

22. Haklı bir sebep yokken bir taraf zenginle-
şiyorken karşı taraf aynı oranda fakirleş-
yorsa buna sebepsiz zenginleşme denir.

Cevap: C

23. Muaccel demek vadesi gelmiş ödenme-
si gereken borç demektir.Bir tarih belir-
tilmediyse borçlar doğduğu an muaccel
olur.

Cevap: D

24. Taraflar aksi kararlaştırılmadıysa hak-
larını dayandırdıkları olguları ispatla yü-
kümlüdürler buna ispat yükü denilmek-
tedir.

Cevap: D

25. Bir eyleme bu suçtur demek için ve ce-
zanın ne olduğunu söylemek için eylemin
kanunda suç sayılması ve yine cezanın
kanunda belirtilmesi gerekmektedir.Buna
kanunilik ilkesi denir.

Cevap: A

26. II-I-IV-III-V

Cevap: B

27. Hakkın devlet eliyle korunma yöntemle-
rinden biri olan talep hakkında, hak ida-
reye başvurarak talep edilmektedir.

Cevap: C

28. İrade ile irade açıklaması arasındaki bilerek isteyerek oluşan uygunsuzluğa Mu-vazaa denilmektedir

Cevap: E

29. Devletin sunduğu kamu hizmetlerinden yararlanıp buna karşılık ödenen bedele harç denilmektedir

Cevap: C

30. Normal erginlik yaşı 18 dir.Sağır ve dilsizlerde bu yaşlara 3 eklenir.

Cevap: C

31. Türk tarihinin ilk Anayasası 1876 Kanuni Esasidir.

Cevap: B

32. Anayasa metnindeki maddelerin değişimlerinin zor ya da belli koşullara bağlanmışsa bu Anayasalar sert anayasadır.1924 1961 ve 1982 Anayasaları sert anayasalardır

Cevap: C

33. 1876 Kanuni Esaside Meclisi Mebusan Meclisi Ayan

1961 Anayasasında Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu vardır

Cevap: C

34. 1921 Anayasası tek yumuşak ve çerçeve Anayasamızdır.

Milli egemenlik ilkesi yine 21 Anayasasında benimsenmiştir.

Yasama ve Yürütme yetkilerinin mecliste toplandığı Güçler birliği 21 Anayasasında görülür.

Cevap: D

35. Kanunların yorumlanması ilk ve son defa 24 anayasasında görülür.

1937 yılında laik devlet ilkesi yine ilk defa 24 anayasasında yer alır.

Cevap: A

36. Anayasa: Devletin şeklini, organlarını, kişi temel hak ve hürriyetlerini içeren iktidarı sınırlandıran yazılı kaynaktır.

Cevap: D

37. Yasama ve yürütme erklerinin yürütmeye tek bir kişide birleşmesi Güçler birliği modellerinden Monarşiyi tanımlamaktadır

Cevap: B

38. Halkın yönetime aracısız temsilcisz doğrudan kendinin katılması demokrasi türlerinden doğrudan demokrasiye girmektedir.

Cevap: B

39. Federe devletlerin ortak bir anayasa ile bağımsızlıklarını kaybederek sayısız amaç için biraraya geldikleri devlet modeli Federal devlettir

Cevap: B

40. 1982 Anayasasının ilk üç maddesi değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez

Md 1: Devletin yönetim şekli Cumhuriyettir

Md 2: Cumhuriyetin temel ilkeleri

- Atatürk milliyetçiliğine bağlı devlet ilkesi
- Laik
- Sosyal
- Demokratik
- İnsan haklarına saygılı
- Hukuk devleti ilkesi

Md 3: Bayrağın şekli rengi sembolü
İstiklal marşı

Başkent Ankara

Dili Türkçe

Cevap: D

41. Md 2: Cumhuriyetin temel ilkeleri

- Atatürk milliyetçiliğine bağlı devlet ilkesi
- Laik
- Sosyal
- Demokratik
- İnsan haklarına saygılı
- Hukuk devleti ilkesi

Cevap: E

42. Sosyal devlet ilkesi; fırsat eşitliği, can mal güvencesi, konut, iş , eğitim sağlık gibi unsurlara yer verir

Cevap: D

43. Oy kullanamayacak olanlar;

Silah altında bulunan er ve erbaşlar
Askeri okul öğrencileri
Taksirli suçlar hariç hükümlüler

Cevap: D

44. ÇEKİRDEK HAKLAR

- Yaşam hakkı
- Din vicdan hürriyeti
- Düşünce kanaat hürriyeti
- Suç ve cezaların geçmişe yürümezliği
- Masumiyet karinesi
- Vucut bütünlüğü

Cevap: E

45. Sosyal ve ekonomik haklar devletten isteyebileceğimiz pozitif statü haklarıdır. Konut hakkı, Sendika kurma, Eğitim hakkı, toprak mülkiyeti gibi
Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kişisel haklardandır

Cevap: E

46. Dernek, Sendika, toplantı gösteri yürüyüşü ve siyasi parti kurmak için önceden izin gerekmemektedir. Vakıf kurmak için önceden izne gerek vardır. Vakıf 1 kişi ile kurulabilir

Cevap: A

47. Negatif statü hakları kişisel haklardır, bizi koruyan haklar
Yerleşme seyahat hürriyeti, konut dokunulmazlığı, Mülkiyet hakkı gibi. Sendika kurma hakkı sosyal ve ekonomik haklardandır

Cevap: D

48. İlk defa 1982 Anayasasında yer alan Kamu Denetçiliği Kurumu TBMM Başkanlığına bağlıdır.

Cevap: B

49. Siyasi partiler;

Seçim barajı: %7

Mali destek barajı: %3

Cevap: C

50. Siyasi partiye üye olamayacak olanlar;

Hakim ve savcılar

Yüksek yargı organı mensupları

TSK mensupları

Yükseköğretim öncesi öğrencileri

Kamuda görevli memurlar

Cevap: D

51. Yasama organı olan TBMM bir aracı işlem olmadan ilk elden işlem yapabilir. Bu özellik Yasamanın ilk elliği asliliği ilkesidir.

Cevap: C

52. Milletvekilinin istifası vekilliği oylama ile düşüren nedenlerdendir. TBMM'nin oylama ile vekilliği düşürmesi kanun değil parlamento kararı şeklinde yaptığı işlemlerlendendir.

Cevap: B

53. • Milletvekili adayı olabilmek için istifası gerekenler;

• Hakim ve savcı

• TSK mensupları

• Yüksek yargı organı mensupları

• Kamuda görevli memurlar

• YÖK üyeleri

• Üniversite öğretim görevlileri

Cevap: E

54. TBMM Başkanlık seçimi için;

1.tur: 2/3

2.tur: 2/3

3.tur: Salt çoğunluk

4.tur: En çok oyu alan aday

Cevap: A

55. Milletvekili olma şartları;

• 18 yaşını doldurmuş olmak

• En az ilkokul mezunu

• Askerlikle ilişkisi olmamak

• Kısıtlı olmamak

• Taksirli suçlar hariç 1 yıl ve üzerinde hapis cezası almamış olmak

Cevap: C

56. TBMM toplantı yeter sayısı: Üye tam sayısının 1/3 (200)

Karar yeter sayısı;Üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından (151) az olmamak üzere toplantıya katılanların salt çoğunluğu

Cevap: C

57. 1982 Anayasasına göre seçimler sadece savaş sebebi ile her defasında en fazla 1 yıl ertelenebilir. Seçimlerin ertelenmesine karar verecek olan TBMM'dir.

Cevap: A

58. Anayasa değişikliği Cumhurbaşkanına 360 kabul oyu ile giderse, Cumhurbaşkanı, TBMM ye geri gönderebilir, göndermiyorsa halk oyuna sunmak zorundadır. 400 kabul ile geldiğinde ancak Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliğini direkt kabul edebilir.

Cevap: C

59. TBMM 'nin Kanun şeklinde yaptığı işlemler;

- Genel özel af ilanı
- Bütçe kanunlarını görüşmek kabul etmek
- Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- Kanun çıkartmak
- Para basımına karar vermek

Cevap: E

60. Kanun metninde yürürlük tarihi belirtilmeyen kanun için yürürlük tarihi;Resmi gazetede yayımlandıkları aynı gündür.

Cevap: A

61. 1982 Anayasasına göre Anayasayı değiştirmeye yetkili makam TBMM'dir

Teklif: 1/3 (200)

Kabul: 3/5 (360)

Cevap: E

62. Kanunlar Cumhurbaşkanı tarafından 15 gün içinde yayımlanır.

Cevap: A

63. Cumhurbaşkanı tarafından TBMM'ne geri gönderilemeyecek tek kanun bütçe Kanunu'dur

Cevap: A

64. Milletvekilliğinin kendiliğinden düşme nedenleri;

- Ölüm
- Cumhurbaşkanı olma
- Bakan olma
- Cumhurbaşkanı yardımcısı olma
- Kesin hüküm giyme

Cevap: A

65. TBMM tatilde iken toplantıya çağırabilecek olanlar;

Doğrudan: Cumhurbaşkanı/TBMM Başkanı

Dolaylı: TBMM 'nin 1/5 milletvekili

Cevap: D

66. 1982 Anayasası'na göre;

Yasama organı: TBMM

Yürütme organı: Cumhurbaşkanı

Yargı organı: Bağımsız ve tarafsız mahkemeler

Cevap: A

67. Cumhurbaşkanı olabilme koşulları;

- 40 yaşını doldurmuş olmak
- Yükseköğretim mezunu olmak
- Askerlikle ilişkisi olmamak
- Kısıtlı olmamak
- Kamu hizmetlerinden yasaklı olmak

Cevap: A

68. 1982 Anayasasına göre 5 yılda bir Cumhurbaşkanı halk seçer

Cevap: B

69. 1982 Anayasasına göre Cumhurbaşkanı seçimi 5 yılda bir yapılır.Seçim en fazla 2 turludur

Cevap: C

70. Cumhurbaşkanı adayları;

- Siyasi parti grupları
- En son yapılan seçimlerde tek başına ya da birlikte en az %5 oy alan partiler
- En az 100.000 seçmen imzası ile belirlenir.

Cevap: A

71. Cumhurbaşkanlığı seçimi;

1.TUR: Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı olur.

Sağlanamazsa;1.turu izleyen ikinci Pazar 2.Tur yapılır

2.TUR: En çok oyu alan iki aday katılır, en çok oyu alan Cumhurbaşkanı seçilir Herhangi bir nedenle, 2.turda tek bir aday kalırsa referanduma gidilir.

Cevap: C

72. Olağan dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin yargısal denetimini Anayasa Mahkemesi yapar.

Ohal dönemi Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin yargısal denetimi yapılmaz

Cevap: C

73. Hakimlik ve Savcılık Teminatları;

- Emeklilik yaşı 65
- Hakim ve savcılar azlolunamaz
- Aylıklarından yoksun bırakılamaz

Cevap: D

74. Cumhurbaşkanı halk tarafından 5 yılda bir seçilir.Cumhurbaşkanı seçildiğinde parti-si ile ilişkisi kesilmez

Cevap: B

75. 2017 Anayasa değişikliği ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ile Askeri Yargıtay kapatılmıştır

Cevap: E

76. 2017 Anayasa değişikliği ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ile Askeri Yargıtay kapatılmıştır

Cevap: E

77. İdari konularda temyiz mercii Danıştay

Adli konularda;Yargıtay

Adli ve İdari mahkemelerin uyuşmazlığında;Uyuşmazlık mahkemesi

Cevap: E

78. 1982 Anayasasına göre aşağıdakilerden hangisi adli ve idari mahkemelerin uyuşmazlıklarda görevli son temyiz mercii Uyuşmazlık mahkemesidir.

Cevap: C

79. Anayasa mahkemesinde yüce divan sıfatı ile yargılanabilecek olanlar;

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı yardımcısı
- Bakanlar
- TBMM Başkanı
- Anayasa mah
- Danıştay
- Yargıtay üye ve başkanları
- Hakimler Savcılar Kurulu üye ve başkanları
- Sayıştay üye ve başkanları
- Genelkurmay başkanı
- Kara, hava, deniz kuvvet komutanları

Cevap: E

80. Anayasa mahkemesi;Kanun, TBMM İç Tüzüğü ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerini şekil ve esastan Anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından inceler.

Cevap: D

81. Hakimler Savcılar Kurulu ile Sayıştay mahkeme olmamalarına rağmen yargı bölümünde düzenlenmişlerdir

Cevap: A

82. Anayasa Mahkemesi başkanı üyeler arasında 4 yıl için seçilir

Tekrar seçilebilir

Üyelerin görev süresi 12 yıldır, tekrar seçilemezler

Cevap: C

83. İlk defa 1982 Anayasasında yer alan Devlet Denetleme Kurulu Cumhurbaşkanlığına bağlıdır. Sadece yargı organlarını denetleyemez

Cevap: D

84. Olağanüstü hal Cumhurbaşkanı tarafından en fazla 6 ay için ilan edilir

TBMM tarafından en fazla 4 ay uzatılır

Cevap: A

85. Olağanüstü hal Cumhurbaşkanı tarafından en fazla 6 ay için ilan edilir

TBMM tarafından en fazla 4 ay uzatılır

Cevap: A

86. Milli Güvenlik kurulunun başkanı Cumhurbaşkanıdır. Gündemi, Genelkurmay başkanı ve Cumhurbaşkanı yardımcısının görüşünü alarak Cumhurbaşkanı belirler

Cevap: B

87. Olağanüstü hal döneminde çıkartılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile çekirdek haklar hariç diğer temel hak ve hürriyetler düzenlenebilir.

Cevap: A

88. Milli güvenlik kurulunun gündemini, Genelkurmay Başkanı ve Cumhurbaşkanı Yardımcısının görüşünü alarak Cumhurbaşkanı belirler

Cevap: D

89. Anayasa mahkemesine bireysel başvuruda dayanak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesidir.

Cevap: A

90. İsninaf: üst mahkeme

Temyiz: yüksek mahkeme

Cevap: C

91. Devlet idaresinin faaliyetleri;

- Milli güvenliğin sağlanması
- Kolluk faaliyetleri
- Özendireme destekleme
- Planlama
- Kamu düzeninin sağlanması

Cevap: E

92. Genel idare kolluk makamları;

- Cumhurbaşkanı
- Vali
- Kaymakam
- İçişleri bakanı

Cevap: E

93. Genel idare kolluk makamları;

Cumhurbaşkanı
Vali
Kaymakam
İçişleri bakanı

Cevap: C

94. Kamu hizmetleri;

- Sürekli
- Eşit ve nesnellik
- Değişkendir
- Bedelsizdir(Bir kısmı)

Cevap: E

95. Kamulaştırma(İstimlak) Bireye ait olan taşınmazların bedeli peşin ödenerek Devlet tarafından alınmasıdır.

Cevap: A

96. Yerel yönetim birimleri;

İl özel idaresi
Belediye
Köy dür
Üniversiteler hizmet yerinden yönetim birimidir.

Cevap: D

97. Memurun derecesinin yükselmesi kariyer

Bilgi ve yeteneği ile yükselmesi liyakat
Hizmet sınıfına bağlı çalışması sınıflan-
dırma ilkesi ile ilgilidir.

Cevap: D

98. Disiplin cezaları;

- Uyarma
- Kınama
- Aylıktan kesme
- Kademe ilerlemesinin durdurulması
- Meslekten men etme

Cevap: D

99. Karel VASAK'a göre insan hakları 3 kuşaktan oluşur

- 1.kuşak haklar: Kişisel haklar
- 2.kuşak haklar: Sosyal ekonomik haklar
- 3.kuşak haklar: Barış hakkı, ortak miras

Cevap: C

100. Avrupa Konseyinin imzaladığı Avrupa İnsan hakları sözleşmesi kapsamında kurulan mahkeme Avrupa İnsan hakları mahkemesidir.

Cevap: A

